

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 8. MARCA 1984

ŠTEVILKA: 9 • leto XXXIII

Nas kovinar, svobodno glasilo, Marčevski ID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednika Titov rojstni dan s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik: Boža Vah - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščan prometnega danka po pristojnem mnenju št. 42/1-72.

INOVACIJSKA DEJAVNOST V PRETEKLIH DVEH MESECIH

V preteklih dveh mesecih so odbori za gospodarstvo na sedmih sejah obravnavali dvanajst predlogov tehničnih izboljšav in koristnih predlogov, jih ocenili pozitivno in odobrili ustrezna nadomestila. Skupni prihranek oziroma koristi znašajo 5.362.152,00 din, zato je 28 novatorjev prejelo 278.678,00 din posebnih nadomestil ali 5,2 % od ugotovljenih koristi.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

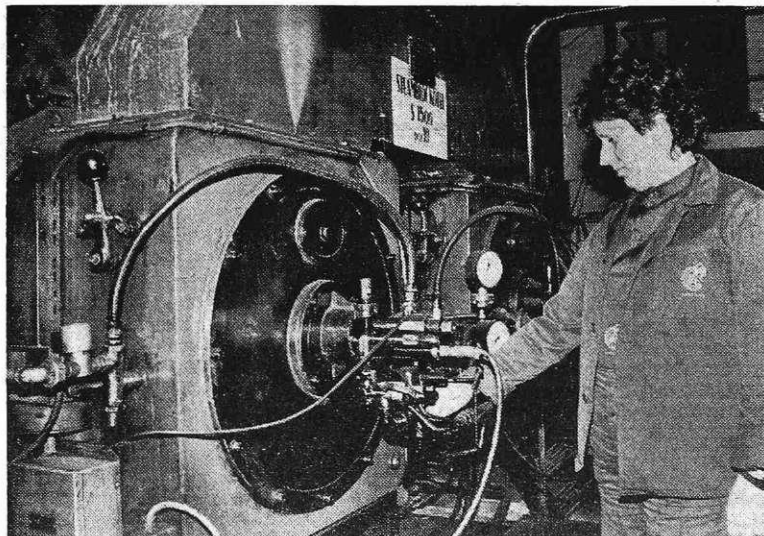
Avtorju JANKU GROHARJU iz TOZD Valjarne žice in profilov je bilo za napravo, ki je vgrajena na krožnem vodilu proge Ø 270 in preprečuje zavezovanje valjanega kvadratnega profila, odobreno drugo posebno nadomestilo. Naprava je konstruirana zelo preprosto, delovanje

pa je brezhibno, ker usmerja pravi len tek zanke in preprečuje zbijanje in zavezovanje druge zanke. Avtor izboljšave je z zelo enostavnim, a zato nič manj učinkovitim posegom preprečil pogoste zastojne in izmeček v valjarni žice. Poleg tehnično tehnoloških in gospodarskih učinkov so s to izboljšavo izboljšani tudi delovni pogoji, ker je z njo odpravljeno do-

datno fizično težko in nevarno delo pri odstranjevanju nastalega izmečka iz kanala. Poleg tega se je zmanjšala tudi stalna nevarnost pri iztirjanju valjanca iz vodila.

Avtorju JANEZU KOVAČU iz TOZD Valjarne žice in profilov je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za predelavo drsnih sklopnih blazin pogonskega vretena Jumping proge. Jumping ogrodje je eden izmed najbolj obremenjenih agregatov v valjarni žice, saj gre vsa proizvodnja skozi to ogrodje. Nemoteno obratovanje tega dela naprave je izredno pomembno. Pred uvedbo izboljšave so bile pogosto težave zaradi slabe izvedbe drsnih blazin v sklopkah. Čepi in dotiči so se lomili in delci so poškodovali površine na sklopkah, vretenih in ležajnih blazinah. Avtor je s predelavo sklopnih drsnih blazin preprečil mehanske

(Nadaljevanje na 9. strani)

Edina sodelavka v Železarni, ki opravlja delo strojnika vročevodnega kotla na Beli (foto I. Kučina)

DOSLEDNO ZAHTEVATI ODGOVORNOST ZA URESNIČEVANJE DOLGOROČNEGA PROGRAMA GOSPODARSKE STABILIZACIJE

Na obeh zadnjih sejah centralnih komitejev Zveze komunistov Slovenije in Zveze komunistov Jugoslavije v Ljubljani in Beogradu so zelo enotno ugotovili, da se pri uresničevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije srečujemo z nedoslednostjo, omahovanjem, neznanjem, nerazvito zavestjo in nasprotovanji stabilizacijskim usmeritvam. V zvezi s tem so na seji v Beogradu naročili, da komunisti v konkretnih okoljih morajo ugotoviti vzroke za takšno stanje.

Pri ugotavljanju vzrokov pa smo se doslej marsikje srečevali z enakimi pojavi, kot pri uresničevanju gospodarske stabilizacije, vsaj v konkretnih okoljih, pri čemer pa so bili udeleženi še oportunisti, birokratizem, različne personalne povezave, personalizacija in podobno, ob posploševanju, iskanju vzrokov izven sebe in ne pri sebi osebno ali v konkretnem okolju. Glasni smo bili pri ponavljanju in poudarjanju objektivno znanih težav in vzrokov ter vplivov administracije v opravičilo in obrambo, ker sami nismo naredili vsega tistega, kar bi morali. S tem smo hoteli le poudariti, da bomo pri ugotavljanju vzrokov morali biti zelo pogumni, iskreni in poštenu ob dosledni kritičnosti in samokritičnosti ter dobro seznanjeni z gradivi dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije.

Vse to tako kot za mnoga okolja velja tudi za našo železarno, kjer posamezni pojavi in primeri celo kažejo, da marsikdo od najbolj odgovornih delavcev v organih upravljanja, družbenopolitičnih organizacijah in strokovnih službah niti ni prebral gradiv, ki opredeljujejo naše ravnanje in obnašanje pri uresničevanju dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije. Kaj pravijo ti tovariši na to, da dolgoročni program ekonomske stabilizacije obvezuje vse subjektivne socialistične sile v naši družbi, zlasti vodilne organe, da preverijo prakso svojega delovanja in se usposobijo za uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, da angažirajo znanost kot najkreativnejši del teh sil in njen prispevek, da bodo znanstveno in strokovno dognane vse možnosti in pogoji materialnega in družbenega razvoja. Da bodo dobi razvoj in vsak nadaljnji vzpon gospodarstva in družbe terjasta vsestransko proučevanje, spoznavanje in upoštevanje gibanj v svetu, v znanosti in tehnologiji ter globokih strukturnih in socialnih sprememb, ki jih doživljamo in lahko še pričakujemo.

Zal lahko le ugotovimo, da smo v naši železarni še daleč od tega, posamezne rešitve iščemo tako rekoč na pamet v ozkih krogih, pri čemer ne koristimo niti strokovne literature, ne znanosti, ne izkušenj drugih ali koristnih spodbud delavcev, ne sposobnosti strokovnih služb, velikega umskega potenciala mladih kadrov, niti modernega elektronskega računalniškega sistema. Bistre in perspektivne intelektualce zaradi golega formalizma odklanjamo na odgovornih delih in opravilih, nekaterih smo se na zelo čuden način znebili, nekaj, zaradi take politike tudi zavrli...

Zaradi vsega tega ni nič čudnega, da razvide del in opravil »mečkamo« že v nedogled, da močno zaostajamo za delitvijo osebnega dohodka po delu in rezultatih dela, čeprav je od ureditve tega vprašanja odločilno odvisen odnos do dela in upravljanja z družbenimi sredstvi. Nedopustno in skoraj neopravičljivo je, da imamo moderen elektronski računalnik neizkoriščen, ko bi ga lahko povezali s terminali po TOZD in službah in veliko »ročnega« administrativnega dela zamenjali z računalniško obdelavo in s tem izboljšali informativni sistem in zmanjšali administracijo, da posebej ne poudarjamo njihovega pomena pri vodenju in usmerjanju proizvodnje. Tako pa ima človek občutek, da smo vse sile skoncentrirali okrog gradnje jeklarne 2, ki naj nam bi kot Aladinova čarobna svetilka rešila ves nadaljnji razvoj.

Z vsem tem se bomo morali kritično in samokritično spogledati, kakor tudi z nekaterimi drugimi odstopanji in zaostajanjem za uresničevanjem ustave in zakona o združenem delu in seveda sprejeti kratkoročne in dolgoročne stabilizacijske programe za reševanje vsega tega. Če vsega tega ne bodo zmogli sedanji organi upravljanja in strokovni delavci, bo pač potrebno izvoliti nove, kajti izvajanje programa ekonomske stabilizacije je prava priložnost za nujno diferenciacijo v delovnih kolektivih in organih upravljanja, je poudarjeno v sklepnem delu dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije.

Vse to, kakor tudi ostale naloge in opredelitve dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, pa seveda zahtevajo popolno in trajno mobilizacijo vseh naprednih sil in vseh delavcev v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih za uresničevanje tega stabilizacijskega programa. Zato je zelo pomembno, da so vsi delavci in delovni ljudje obveščeni o ciljih programa, sredstvih in metodah akcije. To pa bi moral opraviti naš tovarniški sindikat, ki je bore malo vpet v stabilizacijska prizadevanja, razen z nekaterimi stabilizacijskimi »gesli«.

Ob takem stanju prav gotovo tudi za nas velja ugotovitev, izrečena na zadnji seji centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, da so delovni ljudje in občani začeli dvomiti o naši pripravljenosti, sposobnosti in doslednosti za izpolnjevanje samoupravno dogovorjene politike, zakonov in odločitev. Zaradi naše nedoslednosti in neodločnosti slabi tudi zaupanje delavcev v naše organe upravljanja in družbenopolitične organizacije. Zato bomo morali imeti pri iskanju vzrokov za tako stanje veliko znanja in poguma, kajti resnično nam je to ta čas zelo potrebno.

DOLGOROČNI PROGRAM EKONOMSKE STABILIZACIJE IN INFORMIRANJE V ZDRUŽENEM DELU

Ob koncu lanskega leta je bilo v Beogradu v organizaciji sveta Zveze sindikatov Jugoslavije posvetovanje o informiranju v združenem delu in o nalogah zveze sindikatov. Iz povzetka tega posvetovanja, ki ga je posredoval Informator sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, povzemamo drugi del, ki obravnava nalogo informiranja v zvezi z uresničevanjem dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije.

Ugotovljeno je bilo, da naloge združenega dela pri uresničevanju programa stabilizacije morajo predstavljati osnovno vsebino informiranja v združenem delu. V tem pogledu je bil učinkovitim informiranjem potrebno zagotoviti: afirmacijo strateških vrednot programa stabilizaci-

je, mobilizacijo in ustvarjalno iniciacijo delavcev pri reševanju ključnih problemov materialnega in družbenega razvoja.

Posvetovanje je opozorilo na ključna vprašanja na katerih je potrebno mobilizirati delavce in organizacije združenega dela: povečanje pro-

izvodnje, posebno tiste za izvoz; ustvarjanje večjega dohodka na osnovi večje produktivnosti; boljše izkoriščanje kapacitet in skupna ekonomika dela; hitrejša združevanje in povezovanje na celotnem jugoslovanskem prostoru; dosledna uporaba načela dohodka in razporejanja na osnovi rezultatov dela, večjega vrednotenja proizvodnega, ustvarjalnega dela in dela v težjih pogojih; ustvarjanje aktivne socialne politike

(Nadaljevanje na 3. strani)

USPEŠNO ZAKLJUČEN REMONT ASEA ELEKTRIČNE PEČI

ASEA električna peč obratuje že skoraj dvajset let, vendar v vsej tej dobi še ni bil izveden na njej tako obsežen remont, kot je bil prav letošnji. Zato želimo na kratko opisati glavne dejavnosti na remontu in nekaj značilnih vtisov o poteku remonta.

Navadno smo glavne remonte na peči vsako leto opravili v sedmih dneh, tokrat smo se odločili za štirinajstodnevni remont. Vzrok za to podaljšanje je bil obrabljen ležaj za obračanje mostu peči, ki še ni bil nikoli zamenjan. Premer mostu je štiri metre, popolnoma dotrajana in požgana pa sta bila oba enostranska vpeta nosilca za nošenje oboka peči, težka dvanajst ton. Poleg tega smo popravili kotel in na njem zamenjali

kompletno armaturo, obnovili obzidavo peči, popravili varnostne ograje in podeste na in ob peči, obnovili žilindarno in prenovili livno jamo, obnovili vodne filtre, kompletno obnovili elektrodne rame, zamenjali elektrodne glave, ki so bile skonstruirane in izdelane v Železarni, zamenjali smo obloge odsesovalne nape nad pečjo ter okrepili 125-tonsko žerjavno progo tik nad pečjo. Urejena je

(Nadaljevanje na 2. strani)

DEJAVNOST INŽENIRINGA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

V srednjeročnem planu za obdobje 1976-1980 je bilo predvidenih več nalog, za katere pa še ni bila pripravljena investicijska dokumentacija niti do faze priprav. Denar za financiranje investicij se je pa dalo zbrati! V planu je bilo tudi predvideno, da bi SOZD SŽ zgradila vsaj eno industrijsko proizvodno podjetje v deželah v razvoju, poleg sprejete obveze za gradnjo vsaj ene delovne organizacije v prosti carinski coni v obmejnem območju pri Sežani.

Zamisel, da bi za kritje lastnih potreb manjkajoče investicijske dokumentacije in za prodajo lastnega znanja ustanovili svoj inženiring, je nastala torej iz potrebe že pred ne-

kaj leti. Ob pripravi samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Slovenske železarne v letu 1978 je ta zamisel dobila svojo vsebino v dolo-

(Nadaljevanje na 8. strani)

STALIŠČA ZA RAZPRAVO O ZAKLJUČNIH RAČUNOV ZA LETO 1983

Na razširjenem sestanku izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne, ki je bil 23. februarja in ki so se ga udeležili tudi predstavniki samoupravnih in družbenopolitičnih organizacij TOZD in delovnih skupnosti, so sprejeli naslednja stališča za razpravo o zaključnih računih za leto 1983.

Zaostrene gospodarske razmere zahtevajo večje napore vseh organizacij in organov zveze sindikatov pri zagotavljanju, da se vse odločitve sprejemajo po samoupravni poti v OZD kot v širši družbeni skupnosti. Zato zahtevamo na vseh ravneh naše organiziranosti v Železarni, da stalno in sistematično bolj kot kdaj-

koli delujemo z delegati in delegacijami in jih sproti informiramo in skupno pripravljamo stališča železarjev s poudarkom na vse večji obremenitvi združenega dela, ki že presega normalne možnosti.

Glede na gospodarsko situacijo zahtevamo objektivne kazalce

(Nadaljevanje na 5. strani)

IZPOLNJEVANJE PLANSKIH OBVEZNOSTI V PRVIH PETIH DNEH MARCA

Po podatkih odseka za statistiko smo do 5. marca dosegli 19.705 tone skupne proizvodnje. S tem smo izpolnili linearni družbeni plan 98,3 %, operativni program pa presegle za 0,2 %. Na sorazmerno visoko izpolnjevanje plana je vplivala zlasti dobra proizvodnja grodlja, jekla in valjane žice. Ostale TOZD so za planom trenutno še v zaostanku.

Do 5. marca so plavžarji izdelali 2260 ton grodlja in jeklarji 6.642 ton jekla. S tem je pri grodlju družbeni plan in program za prvih pet dni marca presežen za 75,1 %, pri jeklu pa je operativni program presežen za 6,8 %, zaostanek za družbenim planom pa znaša 2,8 %. Do visoke prekoračitve planirane proizvodnje grodlja je prišlo zaradi časovnega razkoraka v planirani ustavitvi plavža 2. Načrtovali smo, da plavž v marcu ne bo več obratoval, proizvodnja v njem pa se je nadaljevala še do 4. marca.

V tem času je bilo prodanih 5.063 ton gotovih izdelkov in storitev. Družbeni plan je s tem izpolnjen le 89,3 %, operativni program pa 89,7 %.

Ob 8. marcu — prazniku ženske čestitamo

vsem sodelavkam v TOZD in delovnih skupnostih Železarne in ostalim bralkam Železarja

Samoupravni in poslovodni organi in družbenopolitične organizacije TOZD in delovnih skupnosti in Železarne.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV: KLJUB TEŽAVAM DOBRI PROIZVODNI REZULTATI

Letos v TOZD Valjarna žice in profilov dosegajo boljše proizvodne rezultate kot lani. Že januarja so dosegli planirano količino proizvodnje za ta mesec, v februarju pa so jo celo presegli za 6 %, kar je veliko za razmere, v katerih delajo. Zanimivo je, da tri dni dosegajo dobre proizvodne rezultate, ena pa ne. Za ostalimi tremi je bila v preteklem mesecu v zaostanku kar za 500 ton, podobno je bilo tudi v januarju. Očitno je, da se po menjavi kadrov na tej dnini še niso »ujeli«. Imajo tudi več elektro zastojev kot ostale dnine, kar je najbrž posledica slabega dela vzdrževalcev na tej dnini.

Menjava kadrov je precej značilna za sedanji čas v TOZD Valjarna žice in profilov. V prihodnjih nekaj letih pa bodo imeli še več težav zaradi tega. V tem času bo namreč odšlo v pokoj nekaj valjavcev, za katere sedaj nimajo zamenjave. Rešitev vidijo v vzgoji mladih delavcev, takih, ki so iz različnih vzrokov opustili nadaljnje šolanje. To je za sedaj edini način, da okrepijo svoje vrste. Dodatno šolanje za te mlade delavce bi organizirali preko ŽIC.

Zastoji so pri njih prepogosti. Mehanski, še posebej pa elektro zastoji, naj bi v takih obratih znašali okoli 31 % razpoložljivega obratovalnega časa, pri njih pa je ta meja krepko presežena, najbrž zato, ker je postrojenje staro in dotrajano.

Vodja TOZD Valjarna žice in profilov DRAGA FINŽGARJA, ki je na to delovno mesto prišel šele pred kratkim, po upokojitvi dolgoletnega vodja te temeljne organizacije Franca Ravniharja, smo zaprosili za predstavitev svoje temeljne organizacije.

»Pri nas uporabljamo tehnologijo, kakršno so nam določili Italijani in Švedji, ki so nam dobavili ta postrojenja, čeprav ni rečeno, da se drugače ne bi dalo bolje delati. Tehnologija ni nekaj dokončnega, enkrat za vselej danega, ona živi in se spreminja. Tu imamo več možnosti pa tudi dosti potencialov, ki bi jih lahko s pridom izkoristili. Doslej smo uvedli novo tehnologijo valjanja 6-oglatih profilov in mislim, da smo s tem odpravili težave, ki so jih imeli v TOZD Jeklovlek zaradi neprimerne kvalitete vložka.

Podobne so težave s patentirano žico. Njena kvaliteta ne ustreza povsem zahtevam, zaradi česar imajo težave v TOZD Žičarna. Ta problem sedaj rešujemo skupaj z raziskovalnim oddelkom in čeprav nam doslej na tem področju ni uspelo kaj dosti narediti, se vendarle zavedamo, da bomo pri reševanju tega problema morali prispevati svoj delež tako kot vse druge temeljne organizacije v proizvodni verigi.

V Železarni bi morali posvetiti več pozornosti kontilivu, kajti kontinuirano, vlivanje gredic nam zagotavlja večji izplen kot klasični postopek.

Doslej so na kontilivu uspeli osvojiti velik del našega asortimenta, še boljši pa bi lahko bili rezultati, če bi jim uspelo osvojiti tudi vlivanje jekel EO kvalitete in avtomatskih jekel, kar predstavlja večji del naše proizvodnje. Pri tem je tehnološka pot krajša in poraba energije manjša, obenem pa valjanje gredic ne moti ritem valjanja na blumingu.

Letos v naši temeljni organizaciji še ni primanjkovalo vložka, toda zgodi se, da se zaloge skrajšajo. Takrat je zelo težko pripravljati programe valjanja, tako da količina vložka za valjanje v posameznih dimenzijah pokrije stroške menjave orodja. Vsaka menjava dimenzije valjanja je povezana z ustanovitvijo proizvodnje. Pri menjavi valjev so potrebni tudi vzdrževalni posegi. Presaditi je treba 22 parov valjev, to je 88 vstavkov. Zagotoviti morajo tudi rezervne valje za zamenjavo, če pride do loma na progi. Vse to je potrebno storiti pri vsaki menjavi dimenzije valjanja. Izvajati le 50 do 100 ton gredic na tretji žili po eni menjavi valjav je nedopustno. Potrebno je izvajati kar največjo možno količino, da se menjava valjev izplača.

Zelo si prizadevamo, da bi izdelali dovolj izdelkov za izvoz. To žico lahko valjamo le, ko so na progi pogoji za to, namreč takrat, ko so kalibri še novi. Tudi sicer je s proizvodnjo za izvoz več dela, saj je potrebno iz skladišča prepeljati že izvaljeno žico na postrojenje tretje žile, kjer po več svitkov kompaktirajo v enega, tako povezane pa spet prepeljejo nazaj v skladišče.

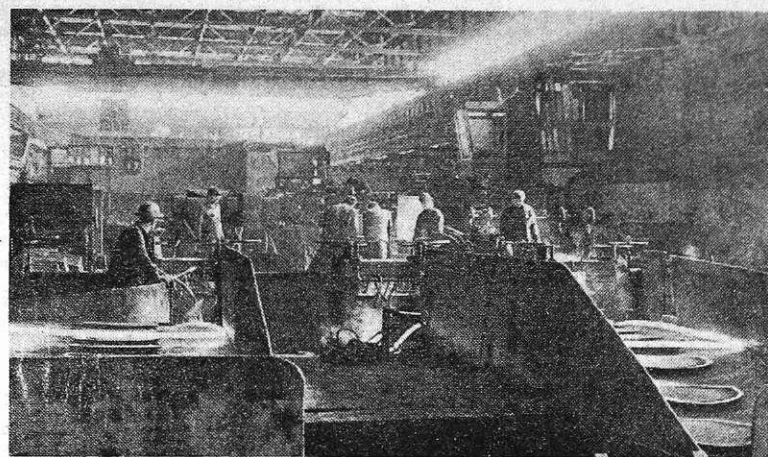
V tej temeljni organizaciji so v zadnjih dveh letih zmanjšali število zaposlenih. Obratovanje so namreč priredili tako, da dva meseca v letu delajo le na dve izmeni, v tem času pa po dneh koristijo kolektivne dopuste. Kljub manjšemu planu zapos-

lenih jim še vedno manjka osem ljudi. Nizki osebni dohodki in težki pogoji dela pripomorejo k temu, da je fluktuacija izredno visoka, še posebej v adjustaži, kjer adjustiranje žice poteka ročno. Kot pravi tov. Finžgar, nikomur ni všeč po osem ur dnevno ročno vezati kolobarjev žice.

»Osebni dohodek pri nas počasi raste, narašča kot v drugih temeljnih organizacijah. Rezultati dela kažejo, da smo bili v preteklem letu uspešni. Čeprav nismo dosegli plana, nam je uspelo znižati stroške proizvodnje in povečati izplen. Čisti dohodek je lani znašal 116,7 % glede na plan in 131,2 % glede na leto poprej, torej smo bili med uspešnejšimi temeljnimi organizacijami, vendar se to v višini osebnega dohodka ne pozna. Pravkar so v obdelavi teze o delitvi osebnega dohodka in dela sklada skupne porabe. Zato smo na SDS zavzeli stališče, da je treba vse dodatke, ki ne izhajajo iz dela, prikazovati drugače in ne kod del osebnega dohodka, sicer ne bomo mogli pridobivati ljudi za delo pri nas. Osebni dohodek je pri nas skupaj z dodatki za nočno delo in delo ob sobotah in nedeljah enako visok kot drugje, kjer delajo samo dopoldan, torej so ti dodatki všteti v osebni dohodek, zaradi česar je osnova manjša.

Proizvodnjo zaradi sestankov SDS zaustavijo le če nimajo drugačnih zastojev. Zato morajo biti ti sestanki čim krajši in jim obširna gradiva, ki jih včasih dobijo v obravnavo, ne koristijo dosti. Vprašljiva je tudi usposobljenost delavcev, da bi lahko spodbijali trditve, ki so zapisane v gradivu. Zaradi tega je tudi veliko splošnih pripomb, ki pa ne veljajo dosti. Le s konkretnimi pripombami lahko kaj dosežemo. Prav je, da so delavci dobro obveščeni, samo informacije naj bodo jedrnat in razumljive. Izredno zgostene informacije, ki jih izdaja CPSI, so nam v veliko pomoč, sicer pa je papirja veliko preveč.

Delavci se včasih sprašujejo tudi, o kakšnem delu dohodka odločajo. Ta del je namreč minimalen v primerjavi s tistim, ki je že v naprej razporejen.

Valjarna žice in profilov (foto I. Kučina)

KOLIKO JE ŠE BORCEV NOV DELAVCEV V ŽELEZARNI IN KAKŠNO JE NJIHOV ZDRAVSTVENO STANJE

Na prošnjo aktivna ZB NOV Železarne je odsek za kadrovske evidenco in statistiko pripravil pregled še aktivnih delavcev Železarne, članov ZB NOV, v letošnjem letu. Tako je v Železarni še 132 zaposlenih borcev NOV. Od tega je 53 priznано dvojno štetje, in sicer: od leta 1941 eden, od leta 1942 dva, leta 1943 šest, leta 1944 33 in 11 od leta 1945. Članov z enojnim štetjem je še 79, in sicer: osem od leta 1941, pet od leta 1942, 15 od leta 1943, 33 od leta 1944 in 18 od leta 1945.

Od teh status pred 9.9. 1943 izpolnjujejo štirje člani. Polovica članov z enojnim štetjem je bila aktivna v NOB, ostali so bili v kazenskih taboriških (Dachau, Mathausen, Buchenwaldt). Nekateri so bili aktivni terenskih odborov OF in skofjevske organizacije. Od taboriščnikov jih je bilo pet izseljenih, 29 jih je bilo v internaciji, trije v ujetništvu, trije pa so bili v delovnem taborišču italijanske vojske.

Poprečna starost zaposlenih članov je 57 let. Kar 87,3 % je še vedno aktivnih v družbenopolitičnih organizacijah, delegacijah, družbenih organizacijah — društvih.

O zdravstvenem stanju borcev NOB, še aktivnih delavcev Železarne, je poročilo pripravilo osebje dispanzerja za borce NOV, TOZD Obratna ambulantna Železarne. Lani je bilo 1549 pregledov borcev. V to so všteti tudi pregledi upokojenih borcev, ki še obiskujejo ta dispanzer. 507je bilo prvih pregledov. Predlo-

gov za klimatsko zdravljenje je bilo lani poslanih 31, za invalidsko komisijo pa 12. Pri aktivno zaposlenih je bilo lani opravljenih 153 sistematskih pregledov.

26,4 % v lanskem letu zaposlenih borcev ima kardiovaskularne bolezni. Za boleznimi dihal boluje 12,4 % borcev, boleznimi mišično kostnega sistema ima 15,6 % borcev, boleznimi prebavnega trakta ima 13,6 % borcev, zaradi psihičnih bolezni in alkoholizma pa boleha 9,3 % pregledanih.

V sodelovanju z aktivom in sindikatom Železarne je dispanzer za letošnje pripravil predloge za klimatsko zdravljenje. Šestnajst članov je predlaganih v Biograd na morju, pet za ČSSR in sedem v razne toplince v Sloveniji. Skupno je 37 % od vseh bolnih članov ZB NOV. Borci NOV so za izkazano skrb hvaležni, saj bo to vsekakor prispevalo k izboljšanju njihovega zdravstvenega stanja.

B. B.

USPEŠNO ZAKLJUČEN REMONT ASEA ELEKTRIČNE PEČI

(Nadaljevanje s 1. strani)

bila strojnica, kjer so bili izvedeni tudi tlačni preizkusi visokotlačnih posod. Električarji so obnovili vse izolacije na sekundarnih vodih, uredili krmilne in regulacijske tokokroge, popravili induktivni mešalec, rekonstruirali transformator, popravili glavno stikalo in izvršili vse potrebne meritve.

Omenim naj tudi to, da smo v času tako obsežnega in zahtevnega remonta izvedli tudi enodnevni remont elektro peči Lectromelt, ki je le nekaj korakov oddaljena od ASEA.

Če govorim o vtisih s poteka remonta, moram poudariti, da so bile že priprave nanj nekaj posebnega. Namreč za glavno aktivnost, to je menjavo ležaja mostu, so odpovedali glavni aduti iz naše železarne, na katere smo z resnostjo računali in za katere menimo, da bi morali biti glavni izvajalci in vodje tega dela. Prav tako tudi ni bilo nič z monterjem iz firme ASEA, ki bi moral priti na remont. Da ga ne bo, smo izvedli šele štiri dni pred remonta. Morda pa je bila to pametna odločitev, saj smo s tem prihranili 60.000 švedskih kron.

Sedaj ko je remont zaključen, lahko ugotovimo tudi to, da je bil izredno dobro planiran, čeprav smo največje zamenjave delali prvič in časov trajanja sploh nismo poznali.

Sodelovanje s proizvodnjo je bilo dobro, saj na tem področju deluje samo en žerjav. Ta žerjav je moral služiti za obratovanje Lectromelt peči, poleg tega pa smo z njim opravili vsa dela na remontu. Zato je bilo zelo pametno, da smo za koordinirano žerjava določili posebnega delovodjo in s tem zaradi remonta povzročili minimalne zastoje na sosednji peči.

Med remontom je prišlo tudi do nekaterih spodrslijajev, vendar zaradi tega ne gre biti plat zvona. Če upoštevamo, da je prostor za izvedbo remonta zelo utesnjen, da smo delali ves čas remonta v treh nivojih, od časa do časa tudi v petih, da je delo potekalo noč in dan in so bili ljudje fizično in psihično zelo obremenjeni, lahko ugotovimo, da smo tudi na področju varnosti uspeli, saj je remont minil brez najmanjše poškodbe.

Velik problem so predstavljali rezervni deli, katerih je v skladiščih vedno manj. Najslabše pa je z insta-

lacijskim materialom, ker ga sploh ni in smo zato morali delati predelave in iskati nove rešitve.

Za uspešno izvedbo in zaključek remonta so poskrbeli delavci iz TOZD Remontne delavnice, Strojne delavnice, Energetika, Transport in Jeklarne. Sodelovali so tudi zunanji izvajalci: Metalna TOZD Servis in TOZD MIO, Hidromontaža, Gradis, KOP Kranj, Kovinar, Vatrostalna in Kovinarska Krško.

Posebno pohvalo pa nedvomno zaslužijo delavci remontne delavnice — montaža, instalacija in tesarji, delavci Metalne TOZD Servisa in delavci Kovinarske Krške. In ne nazadnje zaslužijo pohvalo delavci vzdrževanja TOZD Jeklarne, ki so v podaljšnem delovnem dnevu ves čas remonta skrbeli za nemoteno obratovanje vse jeklarne in se aktivno vključili v potek remonta.

Remont smo planirali in vodili delavci iz TOZD Vzdrževanje oddelek jeklarne v tesnem sodelovanju z gospodarjem in s tem pripomogli k uspešni izvedbi remonta.

Na koncu bi se rad zahvalil vsem tistim, ki so žrtvovali dneve in noči, da smo po štirinajstih dneh spet zaslišali prijeten zvok prenovljene ASEA električne peči.

Vodja remonta

Sodelavci v restavraciji Železarne (foto I. Kučina)

PRIČETEK REMONTA PLAVŽA 2

V ponedeljek, 5. marca, so pričeli z načrtovanim remontom plavža 2, ki bo predvidoma trajal do 21. aprila. Priprave nanj pa so tekale že nekaj mesecev prej.

Plavž št. 2 je redno obratoval brez prekinitve, razen lanske jeseni zaradi pomanjkanja koksa, od leta 1977. V tem času pa so v njem izdelali skoraj 500.000 ton grodla.

Tako, kot je običajno, bodo tudi pri sedanjem remontu zamenjali ali popravili plašč ali obod plavža, ognjevarni material oziroma oblogo in zamenjali progo poševnega dvigala. Predvidene so tudi manjše konstrukcijske izboljšave.

Pri obnovi oziroma popravilu plavža poleg naših delavcev iz TOZD Vzdrževanje, Remontne delavnice, Strojne delavnice in rednih vzdrževalcev na plavžu sodelujejo še Hidromontaža Maribor, Gradbince TOZD Jesenice, Pleskar Ptuj in ELIM Jesenice.

Istočasno s popravilom plavža 2 so pričeli tudi s popravilom kaverperja št. 4, v ponedeljek, 12. marca, pa bodo pričeli še s popravilom aglomeracije in Lurgi filtra.

Vse to je izredno obsežno in odgovorno delo, ki od vseh izvajalcev zahteva veliko napora in nadurnega dela, da bodo dela do predvidenega roka zaključena.

Kakor nam je povedal pred zaključkom redakcije vodja remonta Janez Vehar, so dela dobro stekla in ni večjih problemov.

KAKO DO DEVIZ?

V sedanji gospodarski situaciji, ki, kot vemo, ni preveč rožnata, je največ hude krvi prelite zaradi deviz. Kljub negativni devizni bilanci se seveda ne moremo odpovedati uvozu strojev in repromateriala, da o raznih izrednih uvozih surovin, kakršni so vse bolj pogosti proti koncu leta, niti ne govorimo. Da ne moremo vsega, kar naredimo, izvoziti in da niti ne morejo izvažati vse delovne organizacije po vrsti, da so razmere na svetovnem trgu zelo težke, je tudi jasno. Že tudi brez tega se rado zgodi, da izvažamo tudi tisto, kar bi sicer potrebovali doma in še celo tisto, kar za drage denarje uvažamo, kot se to pri belem dnevu dogaja z Inno nafto.

Deviz torej manjka. Tudi tisti, ki lahko izvažajo svoje izdelke, posredno ali neposredno, morajo izvoziti približno še enkrat toliko, kolikor potem dobijo deviznih pravic za uvoz. In še tedaj jim bo prej dovoljen nakup zastarelih licenc kot pa uvoz sodobne tehnologije, pod prevezo, da tako ščitimo domačo industrijo. Pa jo najbrž ščitimo le pred razvojem.

Če obstaja tisto, čemur pravimo nacionalni značaj, potem je za Jugoslovane značilno, da znamo najti pot iz še tako nemogočega položaja, da znamo v vsakem zakonu najti luknjo, da se skratka vedno in povsod znajdemo. Ni čudno, da se je torej našla rešitev tudi za manjkajoče devize in uvoz opreme, ki bi je sicer ne mogli uvoziti. Rešitev je za našo družbo značilna, čeprav nekoliko spominja na eksperiment z novo ekonomsko politiko v Sovjetski zvezi: ko namreč začne škripati kolesje narodnega gospodarstva, je treba prevlati breme na ramena zasebnikov. V konkretnem primeru so to na-

ši delavci na začasnem delu v tujini.

Prihranki naših zdolcev so ocenjeni na 20 do 25 milijard dolarjev v denarju in opremi, zato vse večja skrb zanje ni naključna. Če vsa ta sredstva primerno usmerimo, bomo imeli večkratno korist: delavci, ki se bodo vrnili v domovino, si bodo z deviznimi posojili, ki znašajo od 10 do 40 tisoč nemških mark, zagotovili delovno mesto in omogočili delovni organizacijam uvoz strojev tudi tedaj, če te delovne organizacije svojih izdelkov ne izvažajo. Obenem pa bodo tako na voljo tudi nova delovna mesta za domačine. Tak način razširjene reprodukcije je sicer najbolj primeren za drobno gospodarstvo, ki mu v zadnjem času tudi naši gospodarstveniki posvečajo največ pozornosti. Račun namreč pokaže, da bi s povečanim deležem drobnega gospodarstva v družbenem proizvodu na približno 15 do 20 odstotkov (sedaj manj kot 5) lahko odprli milijon do milijon in pol novih delovnih mest, s čimer bi praktično rešili problem brezposelnosti.

V knjižici Poslovne ponudbe, ki je pred kratkim izšla pri beograjski Slobodi, približno 30 manjših delovnih organizacij nudi delovno mesto našim delavcem, ki se z začasnega dela v tujini vračajo domov, seveda pod pogojem, da ti kreditirajo delovno organizacijo z deviznimi sredstvi ali uvozom opreme, do katerega imajo pravico. Nakup delovnega mesta stane takega delavca od 500.000 do 1.800.000 dinarjev, seveda v devizah, ki mu jih delovna organizacija vrne v petih ali desetih letih. Na tak način bi samo v ožji Srbiji dobilo delo okrog 1300 delavcev, ki se vračajo iz tujine, srbsko drobno gospodarstvo pa 26 milijonov nemških mark. Zdaj moramo počakati le še na odziv naših zdolcev.

Tudi pri deviznih prihrankih naših zdolcev seveda velja pravilo, da prvi melje tisti, ki prvi pride, in da lahko melje le dotlej, dokler se ne najde kdo, ki bo tudi ta sredstva speljal v proračunske vode.

Borut GRCE

DOLGOROČNI PROGRAM EKONOMSKE STABILIZACIJE IN INFORMIRANJE V ZDRUŽENEM DELU

(Nadaljevanje s 1. strani)

in odpiranje združenega dela za nove zaposlitve.

Z obravnavanjem poglobljenih aktualnih družbeno-ekonomskih gibanj in prizadevanj za spremembe v obnašanju v procesu proizvodnje, porabe in celotnega družbenega življenja, informiranje mora prispevati h krepitvi zavesti in spoznanju delavcev, da dosledno uresničevanje programa stabilizacije predstavlja najgloblji razredni interes delavskega razreda Jugoslavije.

Posvetovanje je opozorilo na pojave uklinjanja glasil in drugih sredstev informiranja v nekaterih organizacijah združenega dela z namenom racionalizacije in varčevanja. Rečeno je bilo, da oblik in sredstev informiranja nikdar ni preveč, če so vsebinsko tudi v funkciji pospeševanja proizvodnje, samoupravljanja, delegatskega sistema in obveščenoosti delavcev o celotnem dogajanju v kolektivu.

URESNIČEVANJE NALOG ZVEZE SINDIKATOV PRI IZGRAJEVANJU INFORMIRANJA V ZDRUŽENEM DELU

Udeleženci posvetovanja so se zavzeli za bolj angažirano vlogo zveze sindikatov pri izgrajevanju informiranja v združenem delu. Kot razredna družbenopolitična organizacija delavcev, je zveza sindikatov eden najodgovornejših družbenih dejavnikov za stanje na tem področju. Njena ustavna obveza je, da spodbuja akcijo in ostale družbene dejavnike v združenem delu za hitrejši premagovanje slabosti na tem področju. Posvetovanje je izreklo potrebo, da organizacije in organi zveze sindikatov dosledno, bolj organizirano in bolj odločno uresničujejo naloge, ki s področja informiranja izhajajo iz določil ustave, zakona o združenem delu in opredelitev na kongresih Zveze komunistov Jugoslavije in Zveze sindikatov Jugoslavije, zaključkov sedme seje centralnega komiteja ZKJ o javnem informiranju, akcijskih programov in zaključkov organov zveze sindikatov republiških in pokrajinskih organizacij.

Posebno je bil poudarjen pomen uresničevanja vloge in nalog zveze sindikatov pri izgrajevanju družbenega sistema informiranja na osnovah ustave, zakona o združenem delu, skupščinske resolucije in drugih zakonov s tega področja. Ocenjeno je bilo, da skupne aktivnosti niso bile tako intenzivne kot je bilo pričakovati in se ni dovolj odločno delovalo v smeri: doslednega preoblikovanja družbene informatike glede na potrebe in zahteve delavcev v združenem delu, racionalizacije organizacije služb, povezovanja, usklajenjšega razvoja in funkcionalnejše vsebine.

Na posvetovanju je bilo ocenjeno, da so zadnjih nekaj let organizacije in organi zveze sindikatov, še posebno v času sprejemanja in uresničevanja dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije, vprašanjem izgrajevanja in napredka informiranja v združenem delu, posvetili večjo pozornost. Celoviteje se obravnavajo naloge informiranja pri razvijanju samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov in uresničevanju proizvodnih nalog.

Kakor v združenem delu, tako se tudi v občinskih organizacijah zveze sindikatov večkrat analizira informiranje in programi njegov razvoj ob sprejemanju stališč in zaključkov, na osnovi katerih se izvaja akcija. Seveda pa taka aktivnost še vedno ni dovolj široka, manjka tudi sistematičnosti, odločnosti in doslednosti. Premalo je narejenega v pogledu konstituiranja informiranja v organizacijah združenega dela v organiziran in povezan sistem in na uresničevanju vloge delavcev, kot osnovnih subjektov.

Poudarjena je bila potreba, da se z odločno politično akcijo zveze sindikatov ustvarjajo ugodnejši družbeni pogoji za izgrajevanje vsebinsko bogatejšega, racionalnejšega in učinkovitejšega informiranja v združenem delu, da se redno spremlja in analizira, kako se uresničujejo cilji informiranja in da, skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in organi samoupravljanja, konkretno deluje za nadaljnjo kvalitetno rast informiranja.

V tem pogledu je bilo na posvetovanju opozorjeno, da predvsem organizacije in organi zveze sindikatov v organizacijah združenega dela:

- objektivno in celovito proučijo stanje informiranja v svojih okoljih in ob tem posebno pregledajo koncept, vsebino in učinke informiranja, normativno urejenost, smotrnost, racionalnost in učinkovitost obstoječih oblik in sredstev informiranja in da ocenijo, v kakšni meri se družbeno in javno informiranje v organizaciji združenega dela izgraja kot racionalen in povezan sistem;

— da na osnovi ocene stanja oblikujejo svoj program ukrepov in aktivnosti in stalno spodbujajo njegovo uresničevanje in pri tem zahtevajo tudi odgovornost vseh tistih, ki ne izpolnjujejo obvez na tem področju; da si izborijo tak sistem samoupravnega informiranja, ki bo omogočil delavcem, da samoupravno odločajo o konceptu, vsebini, odnosih in tokovih informiranja, o organizaciji, oblikah in sredstvih informiranja; da se odločno prizadevajo, da bodo delavci, delegati in delegacije dobili pravočasne, popolne, resnične, objektivne in na primeren način oblikovane informacije o vseh vprašanih, ki so bistvena za razvoj kolektiva in za ustvarjanje njihovih nalog pri tem;

- da v delih organizacije združenega dela, ki izvajajo dela v inozemstvu, zagotovijo redno informiranje delavcev o vprašanih, ki so pomembna za samoupravne in skupne odnose v proizvodnji, za delovno angažiranje in vključevanje delavcev v družbenopolitične aktivnosti;
- da se energično zaperstavijo pojavom in poskusom monopola, cenzure, samozvanstva in manipulacije z informacijami, kar informiranje v združenem delu ponižuje in povzroča, da delavci izgubljajo zaupanje v resničnost informacij in v sistem informiranja v celoti pa tudi v samoupravljanje; da zahtevajo odgovornost posameznikov ali skupin, ki informiranje koristijo za ustvarjanje svojih ozkih interesov;
- da se uprejo vsem pojavom formalizma pri ustanavljanju in delu družbenih organov za informiranje; da se prizadevajo za takšne družbene organe, kot so odbori za informiranje, ki so delegatsko sestavljeni iz delegatov vseh samoupravnih, družbenopolitičnih in poslovnih struktur, in za zbere delavcev, ki se bodo ukvarjali s celotno politiko informiranja — družbenega in javnega, programirali njegov razvoj in skrbeli predvsem za to, da bodo odgovorni delavci odgovarjali za njegovo dosledno uresničevanje. S tem se ne negira možnost oblikovanja ali nadaljnjega delovanja dosedanjih uradniških odborov ali izdajateljskih svetov, ki se ukvarjajo s konceptom, vsebino in nalogami glasil v združenem delu;
- da odločno podprejo in spodbujajo pozitivno prakso samoupravnih organov in družbenih organov za informiranje, ki zborom delavcev redno dostavljajo v razpravo in verifikacijo programe razvoja in napredka informiranja, skupaj z načrti proizvodnje, poslovanja in drugimi pomembnejšimi vprašanji;
- da informacije o rezultatih dela in poslovanja ob periodičnih obračunih in letni bilanci, na osnovi vzporednih kazalcev, ne bodo samo formalno dostavljeni delavcem, temveč, da se na osnovi teh informacij, skupaj s poslovnimi organi in strokovnimi službami, organizirajo kritične razprave na zborih delavcev, v sindikatu in na drugih mestih in dogovorijo akcije za premagovanje težav; da se zagotovi redno vsakodnevno informiranje o delu in poslovanju in da se ne čaka na rezultate periodičnih obračunov in zaključnih računov;
- da bodo informacije o delu, poslovanju in drugih aktualnih vprašanih podružljene — dostopne delavcem v vseh fazah, od evidence podatkov in začetka informacije in naprej vse do končne odločitve in nje realizacije.

Na posvetovanju so še posebej opozorili na potrebo, da se informiranje v združenem delu, kakor tudi v družbi, zagotovi mesto, ki mu, na osnovi ustavnih določil in zakonskih opredelitev, po pomenu in vlogi pripada v razvoju socialističnih samoupravnih odnosov. V tem pogledu je neobhodno potrebno:

- da se informiranju ustvari enakovreden položaj vsem drugim bistvenim funkcijam v organizacijah združenega dela;
- da se na teh osnovah hitreje in bolj dosledno rešujejo vprašanja organizacije in kadrovske krepitve informativnih in informacijskih služb, materialnega položaja in tehnične osnove informiranja;
- da se vprašanja položaja, statusa, pogojev dela delavcev na področju informiranja in njihovega nagrajevanja uskladijo s položajem delavcev v drugih ustreznih dejavnostih oziroma organizacijah združenega dela.

Poudarjen je bil pomen široke družbene akcije zveze sindikatov in drugih družbenih dejavnikov pri premoščanju problema nizke informiranosti delavcev o bistvenih vprašanih za njihovo politično, samopravno in delovno angažiranost. Pri tem je bilo poudarjeno:

- da se informiranje organizira in uresničuje v oblikah in s sredstvi,

v katerih bo živa beseda, kot učinkovita in racionalna oblika neposredne udeležbe delavcev v procesu informiranja, imela pomembno vlogo; da se za to ustvarijo ustrežnejši pogoji z bolj pripravljenimi sestanki, z bolj organiziranimi drugimi oblikami vsakodnevnih neposrednih komunikacij in kombinirano z oblikami pisnih informacij, kakor tudi s pomočjo avdio-vizualnih sredstev;

- da se v skupnem sistemu informiranja zagotovi bolj redno kroženje informacij z organiziranjem ustreznih oblik in sredstev informiranja, prilagojenih vlogi in položaju delavcev v sistemu samoupravnega odločanja, kakor tudi z njihovim boljšim in racionalnejšim izkoriščanjem, medsebojnim vsebinskim prekrivanjem in dopolnjevanjem, da bi se zagotovila pravočasnost in postopnost pri informiranju;
- da bo nadaljnje izpopolnjevanje informiranosti delavcev del strateških nalog pri izgrajevanju samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov, političnega sistema socialističnega samoupravljanja in dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije.

Pri uresničevanju ključnih nalog družbe je neobhodna popolna iniciativa, motivacija in mobilizacija delavcev, kar pa je povezano z zahtevno po znatno boljšem informiranju in boljši informiranosti. Iz tega vidika so udeleženci posvetovanja posebej poudarili odločujočo vlogo zveze sindikatov in njene večje angažiranosti pri ustvarjanju pogojev, da bo delavec nosilec informiranja v združenem delu in družbi.

OBDELAVA SKLOPK ZA ŽELEZARNO JESENICE

V prvi polovici januarja 1984 je bilo potrebno v zelo kratkem času izdelati dve sklopki za bluming napravo v valjarni jeseniške železarnice, ker so vgrajene zaradi razpoka komaj še delovale.

Sklopke niso majhne, saj ima ena dimenzije 1500 x 700 mm z maso 3600 kg iz zelo zahtevnega materiala. Dosedanje sklopke so bile izdelane v ZDA.

Sodelavci v težki obdelavi in brusilnici hidravličnih oblik TOZD Obdelava so razumeli, kaj bi pomenila zaustavitev ključne naprave v valjarni železarnice Jesenice in so v najkrajšem možnem času brez zaustavitve strojev in ne glede na proste dneve ali noči izdelali obe sklopki hitro in izredno kvalitetno.

Železarna Jesenice se nam je pisмено zahvalila ter izrazila priznanje za odlično in v najkrajšem času izdelani sklopki. Izrečno so se zahvalili za naše razumevanje in skrajno prizadevanje vseh sodelujočih, kar je preprečilo daljši zastoj dela v njihovi valjarni.

S takšnim razumevanjem, medsebojno pomočjo in sodelovanjem, kakršno je bilo v tem primeru, bodo naši skupni uspehi še večji.

Miha Kričaj
(Glasilo
LITOSTROJ,
februar 1984)

Sodelavka pri krožni žagi za razrez poskusnih vzorcev v valjarni žice in profilov (foto I. Kučina)

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 12. DO 18. MARCA

12. marca, Boris PESJAK, vodja FRS, Jesenice, Cesta revolucije 2/a, tel. št. 82-726.
13. marca, Janez POLJŠAK, vodja splošnega sektorja, Jesenice, Hrušica št. 12.
14. marca, Ernest PUŠNIK, vodja komerciale, Jesenice, Titova 2/a, tel. št. 81-490.
15. marca, Drago FINŽGAR, vodja TOZD Valjarna žice, Begunje 128/b.
16. marca, Vinko ROTAR, vodja TOZD Remont. delavnice, Jesenice, Cesta talcev 8/a, tel. št. 82-792.
17. marca, Miha STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Bohinjska Bela 48/a.
18. marca, Jože ŠLIBAR, vodja TOZD Transport, Jesenice, Cesta 1. maja št. 58.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 12. 3.	BORUT CEGNAR	MATIJA URH
TOREK — 13. 3.	IGOR MEŽEK	JANEZ FALETIČ
SREDA — 14. 3.	RADO LEGAT	PAVEL ŽMITEK
ČETRTEK — 15. 3.	VANDA ENIKO	IGOR LOGAR
PETEK — 16. 3.	MARJAN TRONTELJ	DUŠAN BAK
SOBOTA — 17. 3.	JANEZ JAKŠIČ	KAREL KOBLAR
NEDELJA — 18. 3.	FRANC NOVAK	JANEZ FALETIČ

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 12. do 17. marca bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Matej Andolšek.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može Kovačič.

Dispanzer za borce: dr. Marija Može Kovačič.

V soboto, 17. marca, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može Kovačič.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

Za borce vsak dan od 11. do 12. ure.

Po SS za Vatrostalno vsak dan od 9,30 do 10,30.

POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

V soboto, 17. marca, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

ZARADI REMONTA PLAVŽA 2 OMEJENO GIBANJE

Od 5. marca do 21. aprila bo potekal remont plavža 2. Zaradi pomanjkanja prostora na območju naprav in postavitve 2800 KN dvigala bo gibanje omejeno. Vse sodelavce opozarjamo, da spoštujejo znake in napise, ki označujejo območje delovišča. Delavcem, ki pri remontu ne sodelujejo, je zaradi varnosti dostop na gradbišče prepovedan. Zaprta bo tudi cesta od vratarja na bloku do priključka na cesto martinarna HVŽ. Prehod od stavbe kadrovskega sektorja do vratarja je preusmerjen po poti za kavperji.

Vodstvo remonta

UPOKOJENCEM TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna debele pločevine vabi vse upokojene na srečanje, ki bo 14. marca ob 12. uri. Upokojeni naj se zberejo pri vratarju na Javorniku, od koder jih bodo predsednik osnovne organizacije sindikata in člani kolektiva peljali na ogled valjarne. Po ogledu in razgovoru v sejni sobi v OTOP bo zaključek v domu upokojencev na Javorniku.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI ZENICA TOZD JESENICE

10. in 11. marca, Tomaž ZALOKAR, Jesenice, Titova 22, tel. št. 81-213.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure dosegljiv v Vatrostalni, telefon 81-743, oziroma telefon Železarnice 34-65. V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dosegljiv na domu.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Profilarna
OBJAVLJAMO PROSTE DELOVNE NALOGE

— drugi izdelovalec diskov, šifra 8575 D-3 7. kat. 4 osebe

POGOJI:

- dokončanih najmanj šest razredov osnovne šole
- delo je za nedoločen čas
- delo ni primerno za ženske.

Izpolnjene prijavnice, ki jih dobite pri tajnicah ali na sprejemnem oddelku, pošljite v roku osmih dni na naslov kadrovski sektor železarnice Jesenice, Cesta železarjev 8.

Na osnovi sklepa delavskega sveta DO z dne 14. februarja 1984 in v skladu z 88. členom statuta delovne organizacije

RAZPISUJEMO DELA IN NALOGE

VODJA SPLOŠNEGA SEKTORJA U-5 šifra 5501 24. kategorija.

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:

- visoka šola pravne usmeritve,
- pet let delovnih izkušenj,
- zunanjetrgovinska registracija.

Kandidati morajo imeti ustvarjalen odnos do samoupravljanja, biti morajo pošteni, imeti morajo pravičen odnos do povezovanja pravic in obveznosti ter biti družbenopolitično in moralno etično neoporečni.

Mandat traja štiri leta.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo za vodjo splošnega sektorja«, v roku osmih dni po tem razpisu na naslov: SŽ Železarna Jesenice, kadrovski sektor, C. železarjev 8, 64270 Jesenice

TOZD Valjarna bluming štekel

10. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V sredo, 29. februarja, je predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna bluming štekel Darko Celarc sklical in vodil deseto redno sejo, na kateri so člani, poleg pregleda sklepov predhodne seje, ki so bili izpolnjeni, obravnavali še šest točk dnevnega reda.

Pri obravnavi poslovnega poročila za leto 1983 so ugotovili, da niso bile dosežene planirane količine niti pri skupni niti pri blagovni proizvodnji. Vzroki za to so bili v okvari pogonskega vretena na šteklju, preusmeritvi vložka za valjanje v TVT v TOZD Hladna valjarna Bela in zaradi slabe kvalitete vložka iz TOZD Jeklarne. Zastoji ob koncu leta so znašali 41,2 %, kar pomeni, da so nižji od zastojev v preteklem letu, vendar pa je zaskrbljujoče, da se povečujejo vzdrževalni zastoji, kar kaže na iztrošnost naprav.

Izplen na blumingu je bil za 2,6 % pod planiranim, glavni vzrok za nedoseganje pa je v prevelikem odrezu blokov pri glavi, v drugi polovici leta pa so naraščale tudi metalurške napake.

Izplen na šteklju je boljši od planiranega za 0,5 %, kar je prvič po dolgih letih, nasploh pa je bil dosežen napredek pri kvalitetnem asortimentu.

Oddelek adjustaže bluminga je dosegel družbeni plan 105,3 %, z upoštevanjem prekoračitve slabov za potisno peč, sicer bi bil dosežen 96,7 %. Blagovna proizvodnja je bila dosežena 117,7 %; zaostala je pri gredeh, prekoračena pa je bila pri debeli pločevini.

Adjustaža šteklja je svoje planske obveznosti dosegla 79,6 % in je zaostala za družbenim planom za 42.093 ton. Osnovni vzrok za zaostanek je v enomesečni okvari pogonskega vretena na šteklju in izpadu tujega vložka. Na nedoseganje plana je vplivala tudi preusmeritev jekla za valjanje v TVT v TOZD Hladna valjarna Bela. Oddelek je poleg domačega jekla adjustiral tudi 11.541 ton uslužnostno prevajalnih travkov.

Adjustaža štekel na Javorniku je plan skupne in blagovne proizvodnje dosegla 96,5 % in je za planom zaostala za 1.051 ton.

Velik problem oziroma ovira za normalno delo čez celo leto je bilo

veliko pomanjkanje delavcev. Odsotnost je bila sicer za 1,38 % nižja kot leto prej, vendar je še vedno znašala 17,94 %.

Iz prikaza celotnega prihodka in njegove delitve je bilo razvidno, da je bilo ustvarjenega manj celotnega prihodka kot znašajo obveznosti in zato je temeljna organizacija poslovno leto zaključila z izgubo v višini 13.315.030,66 din, ki pa je za 33 % nižja kot leto prej. Na poslovni rezultat temeljne organizacije so zelo neugodno vplivale narasle zaloge, ki za temeljno organizacijo pomenijo dodatne stroške.

Iz poročila o doseženih proizvodnih rezultatih v januarju je bilo razvidno, da je bila skupna proizvodnja dosežena 88,7 %, blagovna pa 82,1 %. Glavna vzroka za nedoseganje planirane proizvodnje sta v pomanjkanju vložka in v slabi kvaliteti posameznih

nih sarž. Skupnih zastojev je bilo 37,9 %, izplen na blumingu je bil za 0,4 % pod planom in na šteklju za 1,1 %.

Obravnavali in potrdili so pogojno operativni plan za marec, in sicer zato, ker vložka, ki je predviden za uslužnostno prevajanje, še ni. Zaskrbljeni so, če bo res dobavljen.

Delavcem v adjustaži bluminga, ki so v času okvare pogonskega vretena v zelo težkih pogojih izvozili material zaradi prenatrpanosti na zunanje skladišče, so odobrili denarne nagrade.

Oddelek za varstvo pri delu je TOZD opozoril na nemogoče pogoje dela v lužilnici na Javorniku in predlagal ustavitev proizvodnje. Ker je stanje lužilnice že dalj časa res kritično in ker se njena adaptacija pripravlja že dalj časa, so člani menili, naj se ta problem rešuje na nivoju delovne organizacije.

Člani so tudi opozorili na vse večje zaloge, ki se pojavljajo zaradi izvajanih sarž, za katere ni naročila. Sprejet je bil sklep, da se sarže, za katere ni izstavljeno naročilo, vrnejo v jeklaro, oziroma se skuša pravočasno najti ustreznega naročnika.

I. N.

2. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

V sredo, 29. februarja, je bila druga redna seja odbora samoupravne delavske kontrole TOZD Valjarna bluming štekel, ki jo je sklical in vodil predsednik Franc Šumec in na kateri so obravnavali osem točk dnevnega reda. Pri pregledu sklepov predhodne seje so ugotovili, da so sklepi izvršeni, še vedno pa se pojavljajo težave z žigosanjem kartic na Javorniku, zato je ta problem treba dokončno rešiti.

Obravnavali so poslovno poročilo za leto 1983, iz katerega je bilo razvidno, da je skupna proizvodnja zaostala za planirano za 5,1 %, da pa je še višja od dosežene v letu 1982. Blagovna proizvodnja je bila dosežena le 78,7 % in je tudi nižja od dosežene v letu 1982.

Poleg vzrokov za nižjo proizvodnjo, ki so jih ugotovili na seji odbora za gospodarstvo, so omenili še, da tudi iz TOZD Jeklarne niso prejeli toliko vložka, kot je bilo planirano, pa tudi kvaliteta ni bila vedno dobra, saj so zaradi različnih napak v TOZD Jeklarne vrnili 6.978 ton že izvaljanega vložka, več pa je bilo izvaljanih tudi slabov za potisno peč prav zaradi jeklarskih napak. Vse to pa za temeljno organizacijo pomeni

dodatni strošek nepredvidenega čiščenja in dodatnega ogrevanja v potisni peči.

Na seji so opozorili tudi na težave, ki se pojavljajo z okvarami hladnega navijalca in vprašali, zakaj se ta problem ne odpravi. Menili so, da vzdrževalci sami niso kos problemu, zato naj zahtevajo pomoč pristojnih. Opozorili so tudi na to, da se razna popravila ne izvajajo tekoče z izgovorom, da se bo to uredilo pri rednem letnem remontu.

Člani odbora so zahtevali, da se TOZD Vzdrževanje pisno opozori, naj njihovi delavci naprave dosledno vzdržujejo do zadnjega dne pred remontom, ker je čas remonta še daleč. Z napravami, ki ne delujejo, oziroma delujejo pomanjkljivo, ni mogoče delati kvalitetno, kakor se od TOZD zahteva.

Odbor je bil seznanjen s spremembami in dopolnitvami samoupravnih aktov in ni imel pripomb, pripomb pa tudi niso imeli na predlog delitve sklada skupne porabe.

Pregledali in obravnavali so še elaborat o izvršeni inventuri in prošnje ter pritožbe, ki so bile sicer naslovljene na delavski svet in ki so bile poslane v reševanje službam, ponovno pa bodo obravnavane na seji delavskega sveta.

Asistent za delovne naprave je član seznani tudi z realizacijo investicij v letu 1982 in z investicijami v teku. Najbolj problematično je reševanje popravila lužilnih banj v adjustaži šteklja na Javorniku, ki so popolnoma dotrajane in je vprašljivo nadaljnje obratovanje. Odbor je zahteval, naj se ta problem rešuje na nivoju delovne organizacije, kjer naj se tudi odloči, ali se adaptirajo obstoječe banje ali se bodo postavile nove. Banje puščajo lužino, ki je načelo temelje banj in stiskalnice. Odbor tudi zahteva nujno popravilo strehe v oddelku adjustaže bluminga in adjustaže šteklja na Javorniku.

I. N.

TOZD Remontne delavnice

7. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Namestnik predsednika odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Remontne delavnice je sklical sedmo redno sejo 24. februarja. Na seji so bili poleg članov odbora prisotni tudi vodja TOZD, računovodja in vodje obratov.

Najprej so bili člani odbora seznanjeni s poslovnim poročilom temeljne organizacije in v Železarni za leto 1983 in s predlogom delitve sklada skupne porabe za leto 1984. Po razpravi so sprejeli naslednje sklepe:

— Zaradi kritičnega stanja žerjavov v Železarni odbor zahteva, da oddelek za organizacijo dela poišče rešitev za formiranje stalne komisije za letne in generálne preglede žerjavov. Komisija ne more biti v okviru TOZD RD, ki je izvajalka odprave pomanjkljivosti. Delavci, ki sedaj pregledujejo žerjave, so že s svojimi rednimi deli in nalogami preobremenjeni.

— Odbor je zadolžil vodje obratov, da se v marcu napravi pregled vseh nekolavdiranih osnovnih sredstev in izvede kolavdiranje.

— Ker stanje delovnih sredstev TOZD RD neposredno vpliva na stanje proizvodnih naprav, odbor ponovno zahteva, da odbor za gospodarstvo Železarne prouči možnost, da TOZD RD lahko koristi za svoje potrebe že v letošnjem letu 20 % amor-

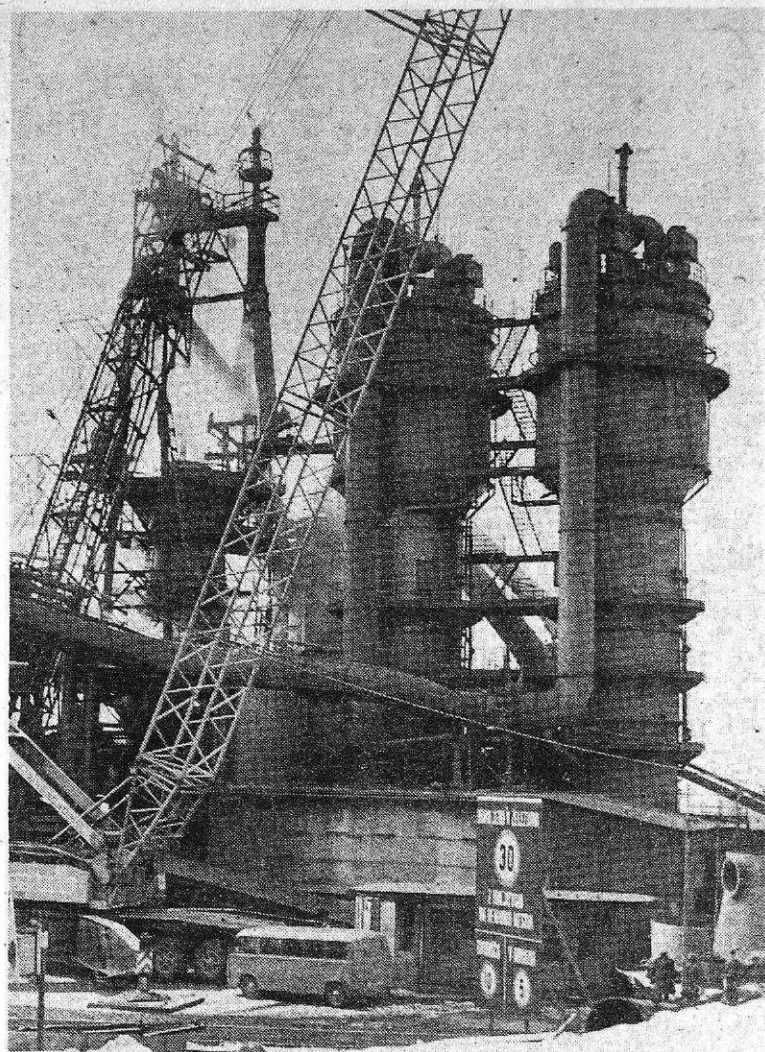
tizacijskih sredstev, ki jih sama formira.

V nadaljevanju so na predlog vodstva obrata strojno remontne delavnice sprejeli sklep, da se zaradi dotrajanosti in neuporabnosti izvede odpis in likvidacijo štirih kaloriferjev.

Seznani so bili s poročilom o izvajanju nadurnega dela v januarju. Zaradi remonta plavža, pripravljalnih del za remont bluminga, odpravljanja posledic vetra in ostalih remontov bo število nadur v marcu v vseh obratih, razen RTA, prekoračeno.

Obravnavali so vlogo delavca žerjavnega oddelka za izplačilo neizkoriščenega dopusta za leto 1983. Odbor soglaša, da se prošnji ugodi, ker je potrebno v temeljni organizaciji precej zaostalih strgarskih del čimprej opraviti in s tem omogočiti normalnejši potek priprave rezervnih delov za žerjavni oddelek.

Na predlog računovodstva TOZD so odobrili enkratno nagrado Pavlu Pohar, ker je s svojim vestnim de-

Remont plavža 2 se je pričel 5. marca (foto I. Kučina)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD ŽIČARNA

Člani sindikata TOZD Žičarna so se zbrali na občnem zboru 28. januarja.

Po izvolitvi organov občnega zbora in po poročilih predsednika, blagajnika izvršnega odbora in nadzornega odbora so sprejeli program dela za leto 1984 in finančni načrt. Tako bodo redno spremljali doseganje planskih obveznosti po količini in po kvaliteti, organizirali razpravo na zborih delavcev o zaključnem računu za leto 1983, v februarju izvedli kandidacijsko konferenco, izpeljali razpravo in uskladili pripombe o pravilniku za izjemne dosežke, oživilo delo delegacij za SIS, poživili inovacijsko dejavnost, uspešneje sodelovali v športu in rekreaciji, pomagali socialno ogroženim itd.

Razrešili so izvršni odbor, vendar so ga še zadolžili, da organizira srečanje z vsemi upokojenimi žičarji. Na predlog samoupravnih delovnih skupin so za novega predsednika izvršnega odbora izvolili LUDVIKA KOMLIJANCA, niso pa potrdili kandidata za novega predsednika izvršnega odbora konference sindikata Železarni.

TOZD ENERGETIKA

V ponedeljek, 30. januarja, je bila sklicana prva seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Energetika.

Pregledali so teze za spremembo sporazuma o skupnih osnovah in

merilih za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe in dodali nekaj konkretnih pripomb.

Brez pripomb so potrdili kandidata za novega predsednika tovarniške konference sindikata. Delavskemu svetu so predlagali, naj ukrepa glede nepravilne spremembe člena pravilnika o delovnih razmerjih. Pregledali so tudi tekoče zadeve, jih ustrezno rešili in delavnega člana osnovne organizacije predlagali za podelitev srebrnega znaka sindikata.

TOZD ŽEKLARNA

Na drugi redni seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Žekljarna, ki je bila 3. februarja, so potrdili kandidaturu Antona Mikliča za predsednika sindikata Železarni. Prav tako niso imeli pripomb na predloge evidentiranih kandidatov za vodilne družbene funkcije v občinski skupščini in skupščini SIS v občini.

Z visoko obdavčitvijo nadurnega dela se niso strinjali in ker je tako v vsej Železarni, bodo morale strokovne službe najti ustrezno rešitev za reševanje proizvodnje, oziroma bo potrebno uvesti dodatno stimuliranje za nadurno delo. Ne zdi se jim tudi pravilno omejevanje nadur na 30 nadur na mesec.

DELOVNA SKUPNOST KO-FI

Letna delovna konferenca osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve je bila v soboto, 4. februarja. Udeležilo se je vseh 27 delegiranih delegatov.

V svojem poročilu o delu sindikata je predsednik izvršnega odbora spregovoril o neaktivnosti nekaterih delegatov in delegacij, o kadrovskih problemih v posameznih oddelkih in o težavah pri reorganizaciji komercialnega sektorja, o neprimernem vrednotenju dela nekaterih delavcev itd.

Na vsa podana poročila ni bilo pripomb. Izvolili so le še novega predsednika izvršnega odbora, in sicer JANEZA VILMANA in nekaterim vodilnim delavcem podelili priznanja za pomoč pri delu sindikata in pri izvrševanju nalog.

Konstituantna seja izvršnega odbora je bila 13. februarja. Za namestnika predsednika izvršnega odbora so imenovali Igorja Arha, za tajnika Slavnika Julijano in za blagajničarke Majdo Tušar. Sestavili so tudi posamezne komisije, in sicer so v vsako imenovali po tri člane.

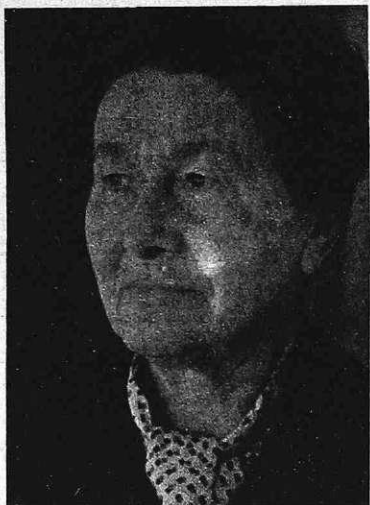
O volitvah v organe samoupravljanja so menili, da je izbor delegatov nepravilen, saj je marsikdo predlagan brez svojega pristanka.

Potrdili so kandidaturu Antona Mikliča za predsednika sindikata Železarni in odobrili denarno pomoč bolnima sodelavkama.

ZK

DOSLEDNA BORKA ZA ENAKOPRAVNOST LJUDI, NARODOV IN DRŽAV

Med petnajstimi posamezniki, ki so lani prejeli najvišje priznanje, nagrado AVNOJ, za ustvarjalno delo na področju družbenih ved, je tudi Vida Tomšič, pomembna družbenopolitična delavka, narodni heroj, junak socialističnega dela, članica sveta federacije, rezervni podpolkovnik JLA, redni profesor družinskega prava, predsednica družbenega sveta za mednarodne odnose SR Slovenije in častni doktor Univerze Edvard Kardelj v Ljubljani.

VIDA TOMŠIČ pripada generaciji naših revolucionarjev, ki se je v prvi polovici tridesetih let aktivno vključila v revolucionarno delavsko gibanje in se opredelila za odločen in vztrajen boj proti socialnim in nacionalnim krivicam in diskriminaciji žensk. Med skoraj pet desetletij trajajočim opravljanjem visokih partijskih in državnih funkcij je vso svojo ustvarjalno energijo vtakala v boj za enakopravnost žensk na nacionalnem in mednarodnem področju. Ta boj je bil zasnovan na marksističnih tezah, da »ženskega vprašanja« ne moremo obravnavati ločeno, ampak v okviru položaja delavskega razreda in v razrednega stališča. Z njim je prispevala k izgradnji naše socialistične samoupravne družbe od krajevnih skupnosti do zvezne ureditve skupne domovine naših narodov in narodnosti.

Pravnica po izobrazbi in komunistka po idejnopoličnem prepričanju je bila Vida Tomšič skoraj pet desetletij v prvih bojnih vrstah zveze komunistov, od tega preko štirideset let v centralnem komiteju Zveze komunistov Slovenije. Kot pomembna organizatorica antifašističnega gibanja žensk je imela na peti državni konferenci KPJ leta 1940 v Zagrebu referat »O ženskem vprašanju in delu med ženami«. Takrat so jo izbrali tudi za člana CK KPJ. Zaradi njenega aktivnega dela jo je leta 1941 fašistični režim obsodil na 25 let zapora ter jo interniral v Italijo. Po kapitulaciji fašistične Italije je sodelovala pri organiziranju partijske organizacije v taborišču Carbonara pri Bariju in oblikovanju prve prekomorske brigade NOVJ. Novembra 1943. leta se je vrnila na osvobodeno slovensko ozemlje in prevzela visoke in odgovorne dolžnosti v centralnem komiteju KPS in v slovenskem narodnoosvobodilnem svetu (SNOS). Po osvoboditvi naše države je bila v prvi slovenski vladi minister za socialno politiko, predsednica centralnega odbora AFŽ Jugoslavije, članica izvršnega sveta Slovenije, predsednica glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, predsednica skupščine Slovenije, poslanka zvezne skupščine, članica mnogih parlamentarnih delegacij in delegacij na zasедanjih Organizacije združenih narodov ter predstavnica naše države v komisiji za socialni razvoj pri Organizaciji združenih narodov.

POLITIK BREZ KALUPOV

Izhajajoč iz Titove misli, da mora biti revolucionar delaven celo življenje, je Vida Tomšič, čeprav že stara sedemdeset let, še vedno vitalna, vesela in aktivna in tudi pri delu ne odneha. Poznamo jo kot izredno pogumno političarko in revolucionarko brez kalupov ter kot dosledno in vztrajno borko za emancipacijo žensk. Je aktivistka brez dogmatičnih bremen, družbenopolitična delavka, publicistka in članica mnogih mednarodnih organizacij. Več let se ukvarja s problematiko položaja ženske in družine in pri tem izhaja iz marksistične teze, da se »žensko vprašanje« ne more obravnavati ločeno, ampak v razrednega stališča in v okviru položaja delavskega razreda in boja za osvoboditev dela.

Tudi širši javnosti so zelo poznana dela tovarišice Tomšičeve o emancipaciji žensk, objavljena v mnogih domačih in tujih revijah in časopisih. V slovenskem in srbohrvaškem jeziku je izšlo več njenih knjig, od katerih so najpomembnejše: »Ženska, delo, družina, družba« v dveh izdajah, »Ženska v razvoju socialistične samoupravne Jugoslavije« (v angleščini, francoščini, srbohrvaščini in slovenščini), v angleščini pa je izšla knjiga »Položaj in načrtovanje družine v Jugoslaviji«. Fran Šetinc je v uvodu h knjigi »Ženska, delo, družina, družba« dejal, da so njene teoretične posplošitve dejstva dialektičnega medsebojnega prepletanja teorije in prakse, ki pa ne zapuščajo tal resnice. Resnico o položaju ženske v družbi in o sredstvih za uresničitev njene enakopravnosti je spoznavala z opazovanjem njenega vsakdanjega življenja in kot resnična priča njenih problemov, hotenja in potrebe, težav, nemoči, iskanja in boja.

Njen boj nikoli ni bil izločen iz revolucionarnega boja delavskega razreda, ker se je zavedala, da bi takšno izločevanje »ženskega vprašanja« vodilo v slepo ulico in da bi se s takim bojem prej ali slej spustili na stališča malomeščanskih feministk. V svojih delih Vida Tomšič stalno opozarja, da ne gre za enakopravnost ženske v primerjavi s moškim, ker, če bi ostali pri tem, bi ostali na polovici poti, na polovici enakopravnosti, pri novi neenakopravnosti obeh — moškega in ženske. Gre namreč za nov položaj človeka pri delu, za novo pojmovanje njegove vloge v družini in družbi.

KRUH ZA VSE LJUDI

Čeprav izhajate iz učiteljske družine, ste že v rani mladosti budno opazovali svet okrog sebe in razmišljali o revščini in socialni neenakosti. Kaj vas je v teh razmišljanjih najbolj pretreslo?

Se kot otroka in kasneje kot študentko me je najbolj prizadela revščina, zato sem sama zase večkrat iskala odgovor na vprašanje, zakaj ni kruha za vse družine. Pri tem mi je bil velik opomin življenjska pot moje matere. Rojena je bila v Vrzdencu, odkoder je tudi Cankarjeva mati. Doma nas je bilo pet in mati nam je pogosto pripovedovala o svoji težki mladosti; o tem, da je morala že z osmimi leti od doma in si služiti kruh. Njena življenjska zgodba, otroštvo brez veselja in njen zgodnji opomin, da svet, v katerem živimo, ne pripada tistim, ki delajo in trpijo, so me napotili, da sem začela razmišljati in iskati ljudi, s katerimi bi se lahko borili za spremembo družbenih odnosov. Takih, ki bi delavcem, ženam in njihovim otrokom odprli možnosti, da v popolnosti razvijejo svoje sposobnosti. Toda v političnem boju za takšen svet doživite tudi odpor. Zavedala sem se, da so taki predlogi sprememb, ki so nazadnjaškim silam spodjedali korenine, morali naleteti na odpor, pa tudi na osebne napade, kar se v političnem življenju pogosto dogaja, posebej kadar ni mogoče oporekati dokazom.

V vseh vaših razmišljanjih je rdeča nit marksistična misel o poti in sredstvih boja za resnično enakopravnost ženske. Kaj so po vašem mnenju vzroki, ki ovirajo boj za to enakopravnost?

Nasprotja, ki obstajajo med žensko v družbeni proizvodnji in njeno dosedanjo vlogo v družini, ko so vsi pričakovali, da bo stregla vsem članom družine, so znana v vseh industrijsko razvitih družbah. Ker spremembe družinskih odnosov in dela v gospodinjstvu sledijo tehnološkemu razvoju in ne gredo pred njim, je ta dvojna obremenitev ženske kljub družbenim prizadevanjem doletela tudi ženske v prvih desetletjih socialističnega razvoja. Ta pojav je zgodovinska nužnost, a je kljub temu izval pomisleke glede pojmovanja položaja in vloge ženske, ker smo premalo uporabljali že obstoječe možnosti za hitrejšo uresničevanje drugega pogoja za žensko emancipacijo — podružbljanje obveznosti v gospodinjstvu in družini. O tem je govoril že Engels, ko je dejal, da sta nastanek patriarhalne družine in diskriminacija ženske zgodovinsko povezana z nastankom zasebne lastnine in razredne družbe.

Ukinjanje diskriminacije žensk torej zahteva jasne družbene smerice za uvajanje odnosov družbene

lastnine in preseganje tradicionalne delitve dela po spolu, ki še vedno spremlja in poslabšuje položaj žensk. Šele v procesu materialnega in družbenega razvoja bo mogoče ukiniti razliko med fizičnim in umskim delom, med proizvodnim delom in upravljanjem in druge oblike diskriminacije. Za socialistično samoupravno družbo je značilno, da moški in ženske sprejemajo in uresničujejo svojo vlogo proizvajalca — subjekta razvoja, da so nosilci nenehnih sprememb v tradicionalni delitvi dela. Te spremembe pa so pogojene z razvojem družbenih ustanov in podružbljanjem nekaterih družinskih in gospodinskih del. Enakopravnost ženske ne more biti posnemanje sedanjega položaja moškega, ker njenega položaja tudi ni mogoče meriti samo po položaju, ki ga ima moški danes. Nemogoče je namreč govoriti o ženskah kot o »posebnem družbenem sloju«, ker to velja tudi za moške. Iz vsega tega je torej razvidno, da ne gre za »enakopravnost«, temveč za uveljavitev novega položaja moškega in ženske pri delu, v družbi in družini, gre torej za nov položaj in vlogo obeh spolov.

PODRUŽBLJANJE FUNKCIJ DRUŽINE

V vaših delih žensko vprašanje vedno postavljate na razredne temelje in pri tem ne objokujete položaja ženske v družbi, ker je vaša teza, da človek ni samo moški, ampak tudi ženska. V čem je bistvo te teze?

Markisti so dokazovali, da vzrok za neenakopraven položaj žensk ni nadvlada moškega, kakor tudi, da ženske niso posebna družbena struktura, ampak je njihov položaj neločljivo povezan z nastankom razredne družbe, ki temelji na izkoriščanju človeka po človeku in privatni lastnini. Torej je pot za osvoboditev žensk, za njihovo osebno, družinsko in družbeno emancipacijo, samo boj proti izkoriščanju in zatiranju, revolucionaren boj za rušenje razrednega družbenega sistema. Osvobajanje žensk je in bo mogoče vse dotle, dokler je ženska izključena iz družbenega in proizvodnega dela in dokler ne sodeluje v najširši družbeni proizvodnji.

Znano je, da so družinske in gospodinske obveznosti za žensko danes še kako velika obremenitev. Na tem marksističnem spoznanju so utemeljeni tudi napor za ukinjanje individualne lastnine sredstev za delo kot ekonomske družbene podlage za privilegiran položaj lastnikov, ki družino pojmujejo kot privatno področje svoje dominacije, zato materinstvo ostaja ženina skrb. Vključevanje žensk v proizvodnjo zahteva podružbljanje vzgojnih in izobraževalnih funkcij družine in razvijanje svobodnih in enakopravnih odnosov med njenimi člani. Revolucionarni boj za takšne cilje pa lahko vodi le delavski razred, ki se mora osvoboditi z rušenjem kapitalističnega sistema, s tem pa tudi razrednega sistema nasprotno, kar odpira pot osvoboditvi vse družbe pred izkoriščanjem in zatiranjem.

Ženske, kakor tudi moški, morajo v tem boju vzeti v svoje roke upravljanje proizvodnje in družbenih dejavnosti v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, občini in drugod. Prevzeti morajo odgovornost, da razpolagajo s sredstvi, pogojem in sadi svojega dela. Danes to še ni v celoti uresničeno, čeprav imamo vse ustavne pogoje za to. Birokratsko etatistični odnosi ponekod še vedno odtušajo odločanje o sadih dela in razvoju, zato so v mnogih okoljih še globoke sledi razrednih odnosov. Zato so revolucionarne spremembe pri utrjevanju novih odnosov v proizvodnji in družbi kot celoti.

ŽIGOSANJE FEMINIZMA

Na peti državni konferenci se v svojem znanem govoru niste strinjali s feministkami in njihovimi koncepti političnega boja. Kaj o tem lahko rečete danes?

Klasični feminizem je svoj boj gradil na skupnih zahtevah žena vseh slojev proti vsem moškim, torej brez upoštevanja razrednih razlik. S trdim delom in pridnostjo so napredovali od tekačev, nosačev vode in pometačev pločevine do priznanih in cenjenih valjavcev, varilcev, delovodij...

skega vpliva na naše delo med ženskami.

Danes, na primer, obstajajo zelo različne oblike feminizma, mnoge feministkinje pa se vključujejo v boj za spremembo meščanske družbe. Včasih smo feminizem žigosali kot desničarsko in oportunistično pomoč meščanskemu ženskem gibanju pri širjenju iluzije, da se žensko vprašanje lahko reši v okviru razredne družbe, predvsem z reformami, kot so, na primer, pravica do volitev in podobno. Menili smo, da morata revolucionaren proletarijat in njegova avantgarda KPJ zahtevati žensk pojmovati kot svoje in tako smo resnično uveljavili vodilno vlogo naše partije v boju za enakopravnost žensk, kar je bil del našega narodnoosvobodilnega boja.

PRISPEVEK ŽENSK K STABILIZACIJI

Kako iz današnje perspektive našega družbenoekonomskega položaja gledate na vlogo in položaj žensk ter na njihov prispevek v boju za premagovanje sedanjih težav?

Uresničevanje enakopravnosti moškega in ženske v naši družbi, kakor je poudarjeno tudi v resoluciji zvezne skupščine iz leta 1978, je sestavni del boja za samoupravno družbeno odnose in za celoten družbeni razvoj. To je tudi danes zelo pomembno, saj je ženska kot združeni proizvajalec vedno bolj prisotna pri odločanju in upravljanju z družbenimi sredstvi. Tako je vedno večja tudi njena dejavnost v celotnem družbenopolitičnem življenju. V dosedanjem razvoju smo dosegli pomembne rezultate pri zaposlovanju in izobraževanju žensk, zaščiti materinstva, družbeni skrbi za otroke, podružbljanju nekaterih gospodinskih

opravil, sodelovanju žensk v delegatskem sistemu in na drugih področjih vsakdanjega življenja.

Za preseganje sedanjih težav, za nadaljnji napredek in izgradnjo socialističnih samoupravnih odnosov in za uspešnejši ekonomski razvoj je potrebno, da se ženske kot aktivni subjekti družbe na vseh nivojih in v vseh okoljih masovno in ustvarjalno vključijo v delovanje organiziranih socialističnih sil na delovnem mestu, v krajevni skupnosti in v samoupravnih in družbenopolitičnih skupnostih pri uresničevanju dolgoročnega programa ciljev ekonomske stabilizacije in v splošne napore, ki jih naša družba izvaja v boju za učinkovitejšo premagovanje sedanjih težav.

Za vaše bogato revolucionarno delo ste dobili mnoga družbena priznanja. Kaj vam pomeni nagrada AVNOJ?

Čeprav človek ne dela za nagrade, me je to najvišje družbeno priznanje naše države prijetno presenetilo. Sprejela sem ga kot priznanje za vztrajnost in napor vseh tovarišic in tovarišev za delo na področju, ki po splošnem mnenju ni opazno. Zdi se mi, da je s tem priznanjem potrjena globoka zveza med spremembo medčloveških odnosov in njihovo vključitvijo v meddržavne in mednarodne odnose. Mnoge čestitke, ki sem jih dobila od delovnih ljudi in občanov, borcev in prijateljev, predvsem pa od žena, mi potrjujejo, da so nagrado razumeli v tem smislu. Ta nagrada je vzpodbuda in obveznost, da se mora človek še naprej boriti za svetle revolucionarne cilje izgradnje humane socialistične družbe.

Svetislav Nikolić
(iz srbohrvaščine prevedla Lilijana Kos)

»ŽELEZAR« V MARCU 1954

V letu 1954 je revija Železar izhajala z velikimi težavami. Čeprav je bila načrtovana kot mesečnik, je v celem letu izšlo le šest števk. Tako je bila tudi marčevska številka še hkrati februarjska, ker Železar zaradi preobremenjenosti in tehničnih težav tiskarne ni mogel redno izhajati.

Iz zapisa o volitvah v centralni delavski svet Železarne, ki so bile 25. marca 1954, izvem, da so izmed 126 kandidatov izvolili 101 delegata za delavski svet: 75 delavcev in 26 uslužbencev. Delavci so se volitev udeležili z veliko večino, saj jih od 6.381 zaposlenih ni glasovalo le 78 (upravičeno odsotnih pa je bilo 352 volilcev).

Količina odlitega jekla se je v letu 1953 zelo povečala, kar je spodbudilo takratno uredništvo Železarja, da je objavilo naslednje številke — količine odlitega jekla za vsa leta po vojni:

leto 1945	37.803 tone
leto 1946	117.876 ton
leto 1947	158.238 ton
leto 1948	162.203 tone
leto 1949	164.220 ton
leto 1950	162.143 ton
leto 1951	164.229 ton
leto 1952	168.192 ton
leto 1953	212.123 ton

(Pred vojno so največ jekla odlili leta 1940, in sicer 144.447 ton).

Proizvodnja se je povečala predvsem zaradi obratovanja novih ali obnovljenih obratov, pa tudi zaradi boljše organizacije dela. Največji vpliv na uspehe pa je imelo dobro delo delavcev, ki jim je uspelo obvladati nove naprave, iz zastarelih naprav pa izstisniti toliko, kot niso nikoli pričakovali. Najvišje dnevne oziroma mesečne količine so v posameznih obratih dosegli:

plavž: 8. dec. 1953 — 448,7 ton in skupno v decembru 1953 — 11.353 ton;

martinarna: 22. marca 1954 — 800 ton in skupno v istem mesecu 19.750 ton;

žična valjarna: 12. marca 1954 — 197 ton in aprila 1953 — 3.714 ton; valjarna 2400: 3. aprila 1954 — 275 ton in v decembru 1953 — 4.800 ton; žičarna: v juniju 1949 — 1.756,8 tone;

hladna valjarna: marec 1954 — 669,3 tone; želbljarna: april 1947 — 868,4 tone.

V letu 1954 je bilo v Železarni kar 27 delavcev, ki so v njej delali štiri-deset let. Kot zanimivost naj pove-mo, da so bili nekateri stari še 55 let, saj so z delom v tovarni začeli že kot štirinajst, petnajstletni fantiči. S trdim delom in pridnostjo so napredovali od tekačev, nosačev vode in pometačev pločevine do priznanih in cenjenih valjavcev, varilcev, delovodij...

Zaradi intenzivnega razvoja v po-vojnih letih Železarna kmalu ni več mogla kriti svojih rastočih potreb po energiji z lastnimi energetskimi viri, zato se je morala povezati z republi-ško mrežo. Tako je bila na Javorni-

ku najprej zgrajena transformatorska postaja za transformacijo 10/5 KV učinka 2 MVA, ki pa je kmalu postala premajhna. Zato so na Javorniku zgradili novo, ki je bila takrat ena najmodernejših v Sloveniji. Nova postaja je bila zgrajena za transformacijo 35/5 KV z učinkom 10,5 MVA. Po 35 KV daljnovodu je bila povezana s hidrocentraro v Mostah in preko razdelilne transformatorske postaje Radovljica z republiško 110 KV mrežo.

Težko in pločevinsko progo 2200 je najprej poganjala Peltonova turbina 1600 KW, ki je zadostovala le, če je bilo v Javornškem rovtu dovolj vo-

de. Nato so za dodaten pogon proge priključili še motor 800 KS s pogonom na jermenico, vendar tudi to po vojni ni bilo več dovolj in sta ob pomanjkanju vode težka in pločevinska proga morali večkrat stati, čeprav je bilo na razpolago dovolj električnega toka. V letu 1953 so pričeli s postavitvijo novega motorja. 15. februarja 1954. leta je pričel obratovati novi motor na enosmerni tok z učinkom 2500 KW. Dobili so ga kot vojno odškodnino. Proizvodnja se je takoj dvignila od 120—150 ton na preko 300 ton dnevno. Tako bosta težka in pločevinska proga lahko nemoteno obratovali tudi v zimskih mesecih in zaradi stalnega obratovanja se bo tudi proizvodnja še povečala.

Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« na Jesenicah je organiziralo dramski tečaj okrajnega merila, ki so se ga tri mesece udeleževali številni tečajniki amaterskih odrov vsega okraja. Poleg domačih predavateljev so predavali tudi predavatelji iz Ljubljane. Tak tečaj bodo še organizirali.

(povzela CM)

Železarski globus

JAPONSKA

Največja japonska železarska družba Nippon Steel Co. je v svojih železarnah v lanskem prvem polletju odlila 92,8 % vsega izdelanega surovega jekla na napravah za kontinuirno vlivanje. Ta družba ima v železarnah 13 naprav za kontinuirno vlivanje slabov in sedem za kombinirano vlivanje slabov in predblokov. Njihova proizvodna zmogljivost je pri slabih okoli 200.000 ton in pri predblokih 100.000 ton na mesec.

DELO SEKTORJEV DELOVNIH SKUPNOSTI V LETU 1983

Iz poslovnega poročila Železarne za leto 1983 povzemamo poročila o delu nekaterih sektorjev delovnih skupnosti v lanskem letu, ki morajo na osnovi pravilnika o samoupravnem informiranju in komuniciranju obveščati delavce TOZD in delovnih skupnosti o svojem delu.

SEKTOR ZA EKONOMIKO IN ORGANIZACIJO

ODDELEK ZA EKONOMSKE ANALIZE IN PLANIRANJE

Izdelali so vsa redna mesečna, četletna in letna poročila za interno uporabo, kakor tudi vsa zahtevana zunanja poročila. V sodelovanju z ERC so uvedli nov sistem zajemanja in obdelave statističnih podatkov, se usposobili za delo s terminalom in prešli na računalniško izdelavo dnevnega poročila.

Predloge letnih planov aktov TOZD, delovnih skupnosti in delovne organizacije, posebnih planov in računalniške obdelave posebnih planov so v celoti izpolnili v skladu s sprejetimi roki.

Izdelali so analizo izvajanja srednjeročnega plana za obdobje 1981-1983 in ekonomiko investicij v aglomerirane praške in navojnike, zaključni del dopolnila št. 1 za uspešnost vakuumске naprave. Delo na projektu jeklarne 2 je obsegalo: variantni izračun uspešnosti, projekcijske bilance, vpliv investicije na poslovanje Železarne itd.

Sodelovali so v projektih nalogah pri pripravi samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD in samoupravnega sporazuma o razporejanju čistega dohodka, posredno pa tudi pri drugih projektih nalogah z izračuni in preverjanji raznih meril uspešnosti, ekonomski izračuni posledic določenih odločitev in ukrepov itd.

V okviru analiz in prognoz so izdelali največ nalog s področja gibanja cen, podražitev in varčevanja.

ELEKTRONSKO RAČUNSKI CENTER

Poleg tekočih nalog redne produkcije starega informacijskega sistema in tekočega dela za zunanje uporabnike je potekalo delo na projektih nalogah:

Projektne naloge na nivoju Železarne

Podprojekt planiranje in spremljanje naročil ter kontrola proizvodnje je v fazi prenosa k uporabniku. Spremenjeni so stari programi za fakturiranje, nova aplikacija je v fazi dizajniranja. Težave je povzročila uvedba novega šifrantnega posebnih zahtev. Postavljen je celoten sistem, ki omogoča poleg vpeljave projekta R5 in R6 tudi kvalitetno spremljanje proizvodnje. Prva faza spremljanja proizvodnje v TOZD Valjarna bluming štekel ni dokončana.

V sodelovanju z zavodom za produktivnost se uvaja nova nomenklatura in postavlja sistem signalizacije pri materialnem poslovanju.

Projekt šaržnega kartona je v fazi programiranja in že delnega vnosa v produkcijo.

Sodelovali so pri projektu kadrovske evidence, katerega ena faza je pripravljena za podrobno projektiranje. K projektu osebnih dohodkov in spremljanja proizvodnje v strojnih delavnicah uporabnik ni pristopil.

Skupaj z ITO so izdelali projekt procesnega vodenja v jeklarni 1 in 2 ter pripravljali program procesnega vodenja za jeklarno 2. Pristopili so k projektu semaforizacije v TOZD Valjarna debele pločevine, študije povezav TDC 2000 in PDP 8/m s S/1 pa niso pričeli.

Realizirali so prvo fazo spremljanja sporazuma o združevanju sredstev za razvoj črne metalurgije in postavili grob koncept izdaje bremepisov.

Na računalniku so opravili storitve za Verigo Lesce, Skupščino občine Jesenice, Skupščino občine Radovljica, Iskra Kranj in BUSP Jesenice.

Opravljen so bile večje spremembe na področjih:

- osebnih dohodkov,
- saldantnih kupcev in dobaviteljev,
- osnovnih sredstev,
- materialnega poslovanja stroškov,
- letnega plana.

Projektne naloge na nivoju ERC so naslednje:

- sistem izobraževanja za uporabnike,
- sistem testnega dela in sistem prenosa iz testa v produkcijo,
- mini operacijski sistem za potrebe back-up,
- restart za IMS,
- testne in produkcijske VSAM datoteke,
- koncepti standardov dela,
- zaračunavanje uslug uporabnikov.

Pristopili so k vpeljavi paketov na področju organizacije dela v operativni. Vsi paketi so v fazi uvajanja.

ODDELEK ZA ORGANIZACIJO DELA

V letu 1983 je bilo odprtih 25 večjih delovnih nalog, zaključenih pa 17.

Izdelane so bile naslednje naloge:

- Predlog organizacije I. faze centralne priprave proizvodnje v skladu s projektno nalogo Order-Entry.

- Šifrant posebnih zahtev za izdelke železarne Jesenice.

- Sistem poslovanja za nov proizvod pločevinskih izrezov na NC sektorju v TOZD Valjarna debele pločevine.

- Analiza o zbiranju in oddaji odpadnih olj v Železarni.

- Organizacija dela za vakuumsko napravo in mikro organizacijo OTOP.

- Postopek poslovanja za proizvodno kooperacijo s Tehno-Istok Negotin.

- Navodila za poslovanje, skladiščenje in odpremo RD v TOZD Strojne delavnice.

- Predlog organizacije vzdrževanja težkih transportnih sredstev.

- Uvedba žigosnih ur in kontrola izvajanja navodil za žigosanje.

- Vodenje skupine za pripravo predloga o pričetku letnega in zimskega delovnega časa v Železarni.

- Prevzem šifrirnega sistema in vzdrževanja šifrantnega poslovnih partnerjev prek terminala.

Sodelovali so v naslednjih projektih nalogah:

- Vodenje projektne naloge organizacije vzdrževanja v Železarni.

- Sodelovanje v projektih nalogah Order-Entry.

- Sodelovanje pri projektu Jeklarna 2 na področju organizacije.

- Sodelovanje v skupini za izdelavo novega sistema nomenklature in šifriranja RD in materialov R-3.

- Sodelovanje in organizacija ureditve odlagališča odpadnih materialov.

Naloge, ki so stalne:

- Opravljanje stalnih nalog pri urejanju normativnih sprememb v TOZD in delovnih skupnostih ter šifriranje in vzdrževanje šifrirnih sistemov (potrošni material, RD, kvalitete, delovna mesta, poslovni partnerji, posebne zahteve na izdelke ter druge pripadajoče podsisteme šifrantov).

ODDELEK ZA ŠTUDIJ DELA, ČASA IN NAGRAJEVANJE

Na OŠDČ so izdelali naslednje naloge:

- Razvid delovnih nalog.

- Za TOZD materialne proizvodnje so razvidi izdelani in posredovani v razpravo, ki pa še ni zaključena v TOZD Valjarna bluming štekel.

Ostale TOZD so posredovale pripombe, ki so že usklajene. Začeli so s pregledovanjem vrednotenja delovnih nalog v storitvenih TOZD. Pripravljena je zadnja faza usklajevanja v Družbena prehrana. Ostale delovne naloge so prevrednotene, kar velja tudi za delovne skupnosti.

- Predlog vrednotenja vodstvenih delavcev, pripombe so v fazi usklajevanja.

- Kriteriji vključitve premij za višjo proizvodnjo za TOZD Valjarna debele pločevine, Energetiko, Transport, Vratni podboji, Žičarno in delovne skupnosti.

- Na sprejete sklepe samoupravnih organov je bil izdelan model iz-

vozne premije, ki je bil vpeljan v vseh TO.

- Glede na gibanja na področju nagrajevanja so bile v razpravo posredovane analize doseganja in negovanja sedanega sistema nagrajevanja, z usmeritvami dopolnitve premij za izjemne dosežke.

- Izvedeno je prevrednotenje kritičnih delovnih nalog v TOZD materialne proizvodnje.

- Teze sprememb samoupravnega sporazuma o delitvi sredstev OD in dela sklada skupne porabe.

- Osnutek akcijskega programa uresničevanja delitve po delu in rezultatih dela v občini.

- Študij in preizkus strokovnih podlag za delitev po delu na konkretnih primerih v Železarni ter priprava sprememb sistema obračuna OD.

- Plan ter letna, tromesečna in mesečna analiza OD, struktura OD itd.

- Priprava podatkov za spremljanje dogovora o uresničevanju družbenih usmeritev razporejanja dohodka.

- Dogovarjanje in usklajevanje OD in drugih izplačil v SOZD SZ.

- Uvajanje stimulacij za izvoz in kvalitetno strukturo proizvodnje.

- Analize zaposlenosti po strojih, skupinah strojev in oddelkov.

- Zasledovanje produktivnosti dela ter gibanja stroškov tričlanske družine.

- Zasledovanje, dopolnjevanje in oblikovanje normativov dela ter vrednotenje novih delovnih nalog.

- Dopolnjevanje in negovanje sistema nagrajevanja in redna dela na obračunu in kontroli doseganja učinkovitosti.

ODDELEK ZA ZAŠČITO INDUSTRIJSKE LASTNINE

V letu 1983 je bilo obdelanih 134 predlogov tehničnih in tehnoloških izboljšav, koristnih predlogov in idej. V pripravljalnem gradivu je bilo zajetih 69 na novo prijavljenih predlogov tehničnih in tehnoloških izboljšav, deset koristnih predlogov, 24 idej, 27 drugih in 24 tretjih rent.

Odbori za gospodarstvo so pripravljeno gradivo obravnavali na 62 sejah ter 119 predlogov pozitivno ocenili in odobrili, 15 pa zavrnili. Med zavrnjenimi predlogi je bilo 12 posredovanih idej.

Novatorji v TOZD in delovnih skupnostih so s tehničnimi in tehnološkimi izboljšavami ustvarili 158,1 milijona dinarjev prihrankov in prejeli 3,3 milijona dinarjev posebnih nadomestil, ki so bila izplačana 261 novatorjem.

V letu 1983 je 170 avtorjev prijavilo 86 predlogov tehničnih in tehnoloških izboljšav, koristnih predlogov in idej.

Tako kot že vrsto let zapored so tudi lani uspešno predstavili dosežke naših novatorjev na enajsti jugoslovanski razstavi izumov, tehničnih izboljšav in novitet RAST YU 83.

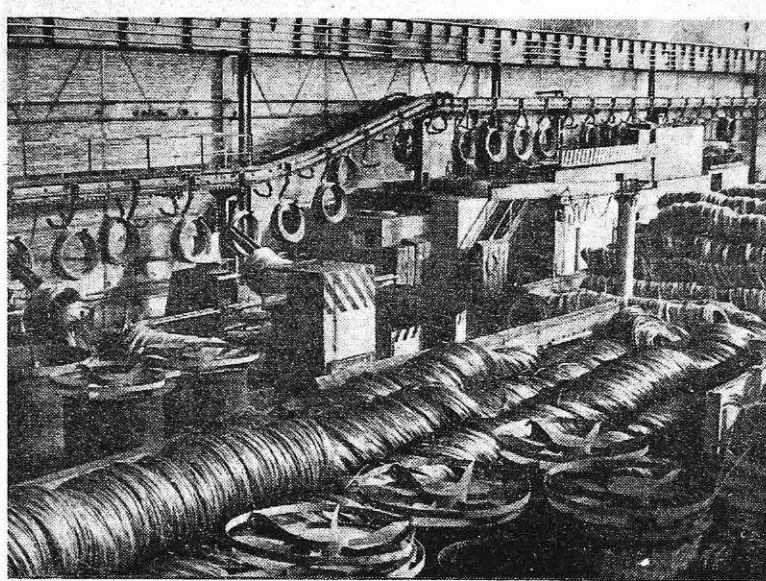
S 14 razstavljenimi eksponati so vzbudili precej zanimanja ter dosegli pomembne uspehe (veliko srebrno plaketo, srebrno in bronasto plaketo).

Sodelovali so tudi pri organiziranju razstave inovacij in likovnih del kovinarjev Slovenije, razstave inovacije za stabilizacijo v Štorah. Dosežki naših novatorjev so bili prikazani tudi na razstavi inovacij v času zveznega tekmovanja kovinarjev v Skopju.

S tremi inovacijami so sodelovali tudi na zveznem natečaju za inovacije s področja humanizacije dela, ki ga je razpisala Zveza sindikatov Jugoslavije ter prejeli prvo nagrado.

Podelili so obe najvišji nagradi za tehnično ustvarjalnost v Železarni.

Sodelovali so v delovni skupini za podprojekt urejanja inovacijske dejavnosti. Naloga delovne grupe je bi-

V TOZD Valjarna žice in profilov (foto I. Kučina)

la oblikovanje pravilnika o varstvu in vrednotenju izumov in tehničnih izboljšav ter drugih oblik inventivnega ustvarjanja, pravilnika za podelitev nagrade za najboljše dosežke na področju varstva pri delu, humanizacijo dela in varstvo delovnega in bivalnega okolja ter dopolnitev pravilnika o podelitvi nagrade Novator leta. Vsi trije osnutki pravilnikov so pripravljeni ter bodo dani v javno razpravo v letu 1984.

ODDELEK ZA OPERATIVNO PLANIRANJE PROIZVODNJE

Osnovna dejavnost oddelka je bila v bilanciranju in razporejanju vložka iz domačih in tujih virov v skladu z gospodarskim načrtom in operativnim programom po količini ter asortimentu.

V obdobju prvih treh kvartalov je bila oskrba z vložkom slaba zaradi premajhnih dobav polizdelkov iz tujih virov, kakor tudi zaradi večje okvare na valjarskem ogrodju štekel, medtem ko se je v zadnjem kvartalu zaradi večjih dobav normalizirala. V jeklarni je bilo oteženo tudi izpolnjevanje kvaliteta asortimenta zaradi občasne pomanjkanja nekaterih ferolegur. Tako je postalo delo oddelka še bolj zahtevno in so bili potrebni pogosti koordinacijski posegi na ravni vodij temeljnih organizacij in poslovnega odbora.

Potekale so tudi intenzivne priprave za reorganizacijo oddelka v smislu združitve delavcev operativnega planiranja proizvodnje v temeljnih organizacijah z oddelkom. V oktobru je bila reorganizacija tudi uresničena.

Zaključeno je bilo delo na nalogah »Izračun vložka za TOZD Valjarna debele pločevine« in »Analiza stanja naročenega vložka v TOZD Valjarna bluming štekel in Žičarna«. Nadaljevalo pa se je delo na nalogi »Združevanje naročil in pozicij« ter na projektu »Centralna priprava proizvodnje z uporabo elektronskega računalnika«. Ob koncu leta je bilo tudi zaključeno delo na nalogi »Program za izračun vložka v TOZD Valjarna debele pločevine z izkoriščanjem odrezka«, ki ga je treba še testirati in uvesti v prakso.

SEKTOR TEHNIČNE KONTROLE IN RAZISKAV

Zunanji ekonomski faktorji so v letu 1983 močno vplivali na proizvodno-tehnološko in kvaliteto problematiko. Zaradi pomanjkanja surovin (grodelj, ferolitizir) je bil okrnjen že osvojen kvaliteten asortiment (nerjavne pločevine, dinamo), težje je bilo obvladovanje nivoja kvalitete in tehnološke discipline. Uspešnost proizvodnje v pogledu kvalitete, zlasti namenske za izvoz, je bila večkrat problematična, delež neuspele proizvodnje za izvoz in namenske naročnike je bil prevelik. Izpleni v primarnem delu proizvodnje so bili pod planiranimi.

RAZISKOVALNI ODDELEK

Vodilo za delo raziskovalnega oddelka je bil letni raziskovalni program, tehnološka problematika v proizvodnji in tematika strokovnih timov.

Za proizvodnjo surovega železa so bile pomembne raziskave za izboljšanje kvalitete sintra in raziskave vpliva bazičnosti žilinder na stopnjo odžveplanja.

V proizvodnji jekel so bile uspešne raziskave sekundarne obdelave jekla v ponvi v povezavi z zaščito jekel in livnostjo. RO je aktivno sodeloval

v vseh pripravah za vakuumiranje jekel. Je nosilec določenih nalog od vakuumске obdelave prek vroče in hladne predelave do ocene končne kvalitete vakuumiranih jekel. S tehnologi jeklarne je RO sodeloval pri tekočem vzdrževanju nivoja kvalitete jekel in odpravljanju vzrokov za slabši izplen.

V predelavi je bil dan poudarek valjanju žic za patentiranje. Problematična je kvaliteta površine TVŽ.

V sodelovanju s TOZD Žičarna je bila obnovljena proizvodnja nerjavnih žic, izdelan tehnološki postopek, izbrana in delno nabavljena nova oprema za površinsko obdelavo žic.

V vseh temeljnih organizacijah je RO preverjal kapacitete žarilnih peči in tehnologije toplotnih obdelav na strokovni podlagi novjših lastnih raziskav.

Na področju dodatnih materialov so bili uvedeni v proizvodnjo novi talilni praški za varjenje od EP 15 do EP 55 in štiri nove elektrode. Osvetleone so nove tehnologije varjenja, plamenskega rezanja in reparaturnega varjenja visoko vrednih pločevin.

ODDELEK TEHNIČNE KONTROLE

Prevzemni oddelki

V mehanskih preizkuševalnicah in pripravi vzorcev se je število preskušancev ponovno povečalo. To je posledica prehoda na kvalitativni asortiment predvsem mikrolegiranih jekel.

Povečalo se je število prevzemov in tudi količine predloženih materialov.

Kemični oddelki

V letu 1983 je bilo zabeleženo poslabšanje kvalitete vložnih materialov. Slabša kvaliteta vložnih surovin je vplivala tudi na slabšo kvaliteto naših izdelkov in povzročala težave v proizvodnji. Občutno slabši so bili predvsem: koks glede vsebnosti žvepla, mazut za jeklarno zaradi višje vsebnosti žvepla, ferolitizir zaradi povečane vsebnosti spremljajočih elementov (P) in neprimerne granulacije.

Uspešno je bilo delo na področju kemijsko tehnološke in analitske problematike predvsem na področju površinske obdelave žic.

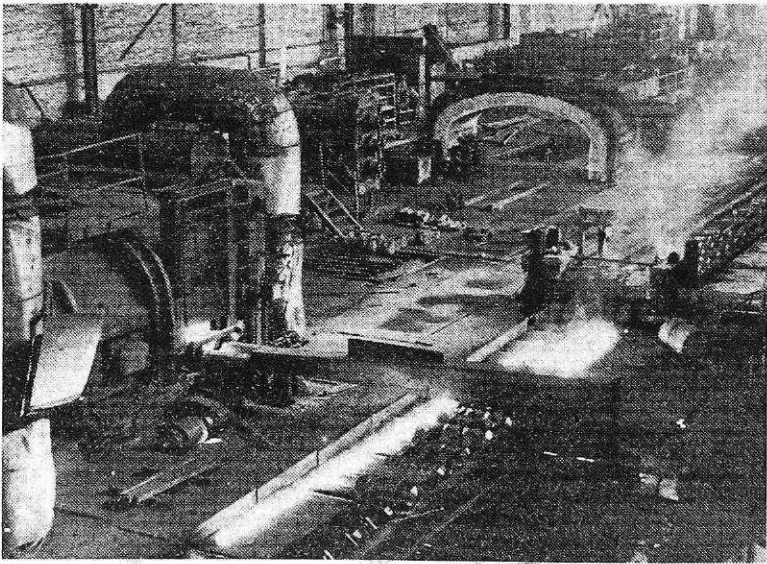
Kvaliteta kontrola

V letu 1983 je bilo število reklamacij neznatno večje, število priznanih reklamacij pa isto. Poraslo je število opozorilnih reklamacij. Pri eksternih reklamacijah se je povečala vrednost reklamiranega materiala na prodano količino za 0,32 %. Predmet reklamacij so predvsem napake jeklarskega izvora.

Energetsko gospodarstvo

Oddelki je redno spremljal porabe energije po posameznih temeljnih organizacijah in agregatih. Pregled kaže povečano porabo kokska zaradi slabega stanja plavža, znižanje specifične porabe goriv v martinarni zaradi povečane produktivnosti, znižanje porabe električne energije na ESEA električni obločni peči in enaki porabi na LECTROMELT električni obločni peči ter odpravevalni napravi, povečanje specifične porabe goriva v vseh ogrevnih valjarskih pečeh razen v ŽVB.

EG je izdelalo načrte predelave naslednjih agregatov za kurjenje z zemeljskim plinom: vžigana peč v aglomeraciji, parni kotel 3 in 4, sušilna peč v livarni in peč za patentiranje Felind B. Povsod je bila uporabljena domača oprema.

Custudis peč v valjarni žice in profilov (foto I. Kučina)

(Nadaljevanje s 1. strani)

čilu, da je treba ustanoviti storitveno delovno organizacijo, katere glavna dejavnost bi bila projektiranje in sorodne storitve.

OPREDELITEV VLOGE IN DEJAVNOSTI

V določilih samoupravnega sporazuma je rečeno, naj bi inženiring, kot delovna organizacija SOZD SZ, deloval v SOZD kot osrednja tehnična institucija, ki:

- projektira proizvodne zmogljivosti, naprave in drugo opremo, prednostno za potrebe delovnih organizacij (SOZD SZ),
- izdeluje projekte za izboljšanje obstoječih in za uveljavljanje nove proizvodnje,
- skrbi za izvedbo projektov nalog do realizacije v proizvodnji,
- v interesu delovnih organizacij nastopa kot nosilec projektov nalog izven SOZD SZ v državi in tujini.

NASTANEK INŽENIRINGA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Poslovodni svet je za realizacijo zahtevnih nalog imenoval pripravljalo delovno skupino. Naloga ni bila lahka. Prek skupne inženiring organizacije naj bi torej našli pot in način, kako bolje izkoristiti znanje strokovnjakov, ki so zaposleni v SOZD SZ in to v interesu lastnih delovnih organizacij in da bi ustvarili možnosti združevanja znanja, izkušenj in dela za prodajo tretjim in tudi v izvoz. Po svoji osnovni — metalurški dejavnosti, je bilo za železarne najbližje in ker imajo največ razpoložljivega znanja, katerega lahko ponudijo prav s področja železarstva, da naprej organizirajo aktivnosti v tej smeri. To je tudi vodilo pripravljalno delovne skupine, da je predlagala Inženiring Bled (IB) za jedro, ob katerem naj se razvijejo aktivnosti skupnega inženiringa SOZD SZ.

Pred tremi leti je bil potem sklenjen samoupravni sporazum o poslovnem sodelovanju za področje železarstva med Inženiringom Bled in SOZD Slovenske železarne. Odrejeno je bilo področje dejavnosti:

- priprava surovin za plavže in jeklarne,
- izdelava dokumentacije za naprave in postrojenja, ki se rabijo pri proizvodnji surovega železa, jekla in ferolegura,
- izdelava dokumentacije za vse vrste naprav in postrojenj ter visokih in nizkih gradenj s področja železarstva.

Imenovan je bil projektni svet inženiringa SOZD SZ. Tega sestavljajo: osem predstavnikov iz SOZD SZ in dva predstavnika IB. Dne 4. marca 1981 je bila ustanovitvena seja — delo inženiringa SOZD SZ se je pričelo.

DOSEDANJE DELO

Ob pregledu dosedanje dejavnosti je projektni svet inženiringa ugotovil, da so načrtovane aktivnosti v treh letih že izvršene in so se v izvajanju dela, kot jih opredeljuje samoupravni sporazum o poslovnem sodelovanju z Inženiringom Bled. Izdelano je bilo več idejnih rešitev, projektov in izvedbene dokumentacije v interesu posameznih delovnih organizacij in nekaterih storitev v skupnem interesu več delovnih organizacij SOZD SZ.

REDUKCIJSKI POSTOPKI

Plavž: Ko predvidevamo nadaljnjo tehnologijo proizvodnje grodlja in jekla, nas zanima, kakšno prihodnost ima plavž kot proizvodni agregat in kako se ta postopek še lahko razvija. Upoštevati moramo velike prednosti postopka v plavžu, ki je protiročni agregat in ga je zato težko preseči tako v toplotno tehnično, kakor tudi reakcijsko tehnično pogledu. V preteklosti so skušali izboljšati dogajanja v jasku plavža in tako omogočiti racionalno vodeno ukrepanje. Ukrepi so se tudi prilagajali spreminjajoči se razpoložljivosti in cenam goriva ter železove rude. To velja predvsem za uporabo nadomestnih goriv oziroma redukcijskih sredstev, kot so mazut, katran in premogov prah, ki jih je mogoče vpihovati v plavž skozi pihalice. Podobno je z dodajanjem kisika vpihanemu zraku in z razvojem tehnoloških možnosti pri ogrevanju zraka. Polega tega gre za izboljšanje priprave rude, peletizacijo in sintranje, za bolj enakovredno pripravo vsipa, kakor tudi za izboljšanje lastnosti

Prodane so inženiring storitve interesentom izven SOZD SZ, nekaj jih je že realiziranih, nekatere so v izvajanju in nekatere šele v fazi ponudbe. Delo je torej steklo. Dosedaj realizirani projekti niso veliki in obsežni. Lahko bi pristopili tudi k realizaciji širših in pomembnejših nalog, pri katerih bi bila dana možnost, da bi se strokovnjaki iz SOZD SZ usposabljali tudi za zahtevnejša dela.

Izkušnje iz dosedanjega dela so pokazale, da je bilo uspešno ustanavljanje posebnih projektov delovnih grup za reševanje posameznih nalog. Med realizacijo posameznih nalog bo pa potreben bolj organiziran pristop, z naprej odrejenim programom dela, rokom izvršitve in nosilcem naloge, ki bo skrbel za tekoče spremljanje in izvrševanje programa. Sedaj projektni svet inženiringa za vsako leto potrjuje program dela, ki naj se izvaja v okviru inženiringa SOZD SZ. Naloge za program so doslej predlagale delovne organizacije in službe SOZD SZ, strokovni odbori in komisije Inženiring Bled in seveda interesi izven SOZD SZ.

Projektne delovne skupine je za skupne naloge v interesu več delovnih organizacij iz SOZD SZ imenoval poslovodni svet SOZD SZ. Za reševanje posameznih nalog v interesu posameznih delovnih organizacij so se dogovorili IB in zainteresirane DO za angažiranje ustreznih strokovnjakov in delitev dela. Pri prodaji storitev tretjim je predlagal zaposlitev najboljših strokovnjakov za posamezne naloge IB po posvetu in v dogovoru s posameznimi strokovnjaki in njihovimi delovnimi organizacijami, kjer so zaposleni.

Kot vidite, inženiring SOZD Slovenske železarne obstoji in dela. Samoupravni sporazum o poslovnem sodelovanju z Inženiringom Bled in program dela razmejuje osnovne aktivnosti IB, ki so vezane na njihovo redno delo in tiste dejavnosti, ki se odvijajo v okviru dejavnosti inženiringa SOZD SZ. Inženiring Bled deluje torej le kot center, ob katerem se razvijajo dejavnosti inženiringa SOZD SZ na področju železarstva in nastopa nasproti tretjim kot pooblaščen predstavnik inženiringa SOZD SZ.

Ko je projektni svet inženiringa obravnaval dosedanje delo, je ugotovil:

- da vse premalo odgovornih dejavnikov v delovnih organizacijah pozna določila in obveznosti, ki izhajajo iz podpisanega samoupravnega sporazuma o poslovnem sodelovanju z Inženiringom Bled. V delovnih organizacijah se ga ne drže že pri zbiranju ponudb za inženiring storitve;
- v delovnih organizacijah premalo uporabljajo možnost angažiranja priznanih strokovnjakov iz drugih DO v SOZD SZ za reševanje projektne problematike in izmenjave izkušenj pri realizaciji investicij;
- v določih samoupravnega sporazuma stoji, da bomo združevali delo in sredstva. Doslej je bilo to določilo izvajano samo za naloge v okviru in interesu DO SOZD SZ;
- večina nalog, ki so jih doslej reševali v okviru dejavnosti inženiringa SZ, so bile v ozki zvezi s poznavanjem tehnologije in nekatere neposredno vezane na rezultate raziskovalnega dela. V prihodnje je treba še tesneje povezovati delo raziskovalcev in projektantov za skupno nudenje prenosu znanja interesentom izven SOZD SZ — v državi in za izvoz.

KAJ PA SEDAJ?

O dosednji dejavnosti inženiringa je razpravljajal poslovodni svet SOZD SZ letos na seji 22. februarja. Kot rezultat podane informacije in iz razprave, ki je sledila, se da povzeti nekatera mnenja in zaključke.

Da bi se spravilo v tek poslovanje tako zamišljene organizacije, kot naj bi bil inženiring SOZD SZ, so tri leta od ustanovitve sorazmerno kratka doba. Aktivnosti so uspešno pričete na področju železarstva, kot je bilo tudi dogovorjeno. Pri pripravi organizacije in prihodnjega programa dela je treba računati z znanjem strokovnjakov, ki so zaposleni v SOZD Slovenske železarne, kakor tudi v drugih dejavnostih.

Ker je bil eden osnovnih ciljev ob ustanavljanju lastnega inženiringa prodaja oziroma prenos znanja interesentom izven SOZD SZ, je treba organizirati in usposobiti primerno službo v okviru SOZD SZ ali se povezati z drugimi poslovnimi organizacijami, ki imajo marketing službo in možnosti za nudenje inženiring storitev v državi in za izvoz.

Projektni svet inženiringa je zadolžen, da izdela za izboljšanje nadaljnjega dela predlog boljše organiziranosti ter organizacije in priprave dela za reševanje posameznih nalog in storitev.

Pripravi je treba tudi predlog organizacijske oblike in načina povezovanja med osrednjo, skupno inženiring organizacijo SOZD SZ in ustreznimi službami v delovnih organizacijah.

Projektni svet inženiringa naj pripravi predlog o potrebni višini združevanja sredstev, da bi dali skupni inženiring organizaciji materialno osnovo za normalno komercialno poslovanje pri nujenju storitev zunanjim interesentom izven SOZD SZ.

Izraženo je bilo tudi mišljenje, da je treba o obstoju in dejavnosti skupnega inženiringa seznaniti predvsem tisti krog sodelavcev v SOZD SZ, ki imajo v DO opraviti s takimi aktivnostmi in storitvami, ki so lahko vezane na delo inženiringa. O obstoju in dosednji dejavnosti ter načrtih za prihodnje je treba seznaniti širši krog sodelavcev v SOZD SZ, da bi tudi ti lahko prispevali svoj delež k prizadevanjem, da bi znanje, s katerim razpolagamo, bolje uporabljali za lastne potrebe in še našli

Tretja hala v valjarni Bela (foto I. Kučina)

pot za prodajo — ne samo železarskih izdelkov, temveč tudi znanja ter izkušenj, ki so si jih pridobili naši strokovnjaki doma in na tujem.

KAKO NAPREJ?

Poslovodni svet SOZD SZ bo o programu dela, organizacijskih ukrepih in vsem, kar naj bi omogočilo še uspešnejše delo, razpravljajal in sklepal, ko bo projektni svet inženiringa pripravil zahtevane predloge. To naj bi bilo čim prej, vsaj tako, je bilo naročeno.

Program dela inženiringa za leto 1984 je že pripravljen in mora biti obravnavan oziroma potrjen za vsako tekoče leto najkasneje v mesecu marcu.

Srednjeročni in dolgoročni program dela, ki je v svojih osnovah že pripravljen, naj bi dobila svojo dokončno obliko in vsebino šele potem, ko bodo znana organizacija dela, vloga in povezanost skupnega inženiringa v SOZD SZ in njegova finančna sposobnost.

Da bi se vse to omogočilo, oziroma dalo tudi dejavnostim inženiringa ustrezna pravila, bo treba še pregledati:

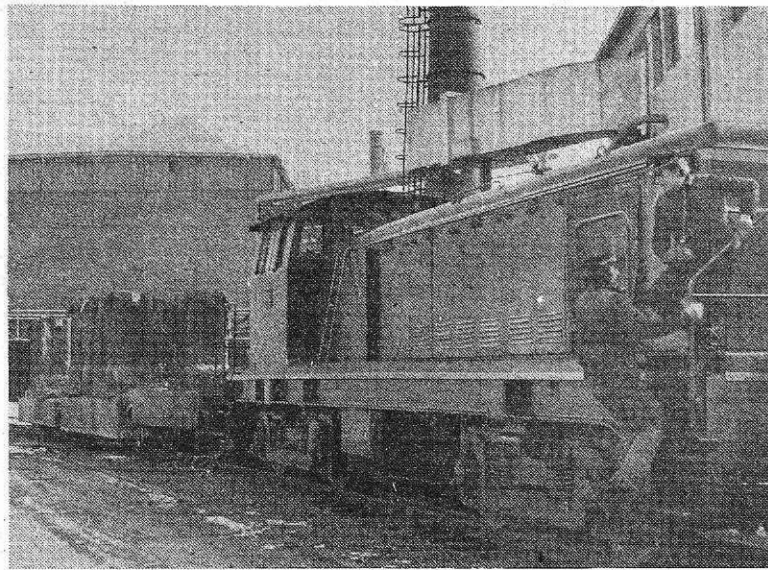
- ali so določila samoupravnega sporazuma o poslovnem sodelovanju

ZAKLJUČNA RAZMIŠLJANJA

Kot že rečeno, skupen inženiring SOZD SZ obstaja in prvi koraki njegove dejavnosti so narejeni. Kar nekaj nalog bo treba še opraviti, da bi zadeve stekle tako, da bo ta skupni inženiring služil ciljem, v interesu DO SOZD SZ in interesom izven SOZD, kakor je bilo prvotno zamišljeno. Predstavnik Inženiringa Bled je povedal, da za njih ne bo težko zaposliti za potrebe inženiringa SOZD SZ ustrezne kadre, ko bo to potrebno in bo dokončno znana tudi vloga njihove delovne organizacije in povezave v SOZD SZ. Ko bodo rešena vsa ali vsaj večina obravnavanih težav in nerešenih problemov, tudi ne bi bilo težko reševati vprašanja poslovnih prostorov, ki bi ustrezali tako pomembni instituciji, kot bi moral biti inženiring SOZD SZ, kar bi moral biti tudi eden pogojev za uspešno prodajo znanja, ki je zbrano pri strokovnjakih, ki so v SOZD Slovenske železarne in katerega bi lahko v prihodnje uspešno prodajali doma in na tuj.

Treba je samo najti načine in pota, kako najbolje uporabiti znanje, ki bi ga lahko združili in koristno uporabili v SOZD Slovenske železarne. Veliko tehnoloških in tehničnih problemov bi lažje reševali in verjetno bolj strokovno, če bi ob njih združevali znanje. Za uspešno delo skupnega inženiringa bo treba precejšnja mera dobre volje za sodelovanje in več odprtosti ter pripravljenosti za dosego skupnega uspeha.

Milan Marolt

S praznimi kokilami z Bele nazaj na Jesenice (foto I. Kučina)

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON

PRIHODNJI RAZVOJ TEHNOLOGIJE ŽELEZARSKE PROIZVODNJE

Tehnologija železarske proizvodnje obsega danes poleg standardnih procesov še vrsto postopkov, ki so jih delno razvili zaradi posebnih pogojev na določenih področjih, delno pa zaradi vedno večjih kakovostnih zahtev. Osnova za naslednje razmišljanje je mešana železarna, v kateri izdelujejo navadna in kakovostna jekla na osnovi razpoložljivih postopkov in surovin.

koksa. Vsa ta področja se bodo tudi v prihodnje morala prilagajati spremenjenim pogojem in izkoriščanju novih tehnoloških možnosti.

Kljub temu lahko ugotovimo razliko glede na tehnološko stanje pred tridesetimi leti. Povečale so se možnosti za nadzor poteka obratovanja v plavžu in njegovo vodenje. Danes so na razpolago metode, ki si je prej sploh nismo znali predstavljati in s katerimi je mogoče ugotavljati porazdelitev temperature v plavžu, sestavo plina, količine vpihanega zraka in nastalega plina, kakor tudi porazdelitev vsipa na žrelu plavža. Ker lahko veliko število takšnih izmerjenih kazalcev hitro zberemo in registriramo, je izdelavo grodlja v plavžu mogoče obvladati znatno bolje, kot je to bilo v preteklosti in nadaljnji napredek na tem področju je še vedno možen.

Ob vprašanju, kako in s čim je mogoče nadomestiti plavž, je treba navesti, kakšno delo opravlja. Reducira železo iz rude in poleg tega tudi ostale elemente, kot so fosfor, mangan in silicij. Opravlja tudi nalogo taljenja naogljčenega železa in s tem omogoča njegovo nadaljnjo predelavo v jeklo. Končno loči raztaljeni grodlj in žlindro, v kateri je jalovina iz železove rude ter dodatkov.

Direktna redukcija železove rude: Direktna redukcija s plinom ali trdnim gorivom je lahko nadomestilo za redukcijo železa v plavžu. Vendar pri tem ni mogoče ločiti jalovine in železa, ki ostaneta skupaj v trdnem stanju. Zato mora imeti uporabljena ruda malo jalovine, a take rude ni povsod na razpolago in treba je ločiti jalovino ter železo v naslednji stopnji predelave v obločni električni peči, ki pa za takšno nalogo ni najbolj primerna. Uporaba direktne redukcije je vezana na posebne lokacijske pogoje in ni nobeno nadomestilo za izdelavo grodlja in njegovo predelavo v kisikovih konvertorjih.

Postopek, ki bi naj nadomestil izdelavo grodlja v plavžu, bi moral ločiti železo in žlindro.

Primerjava plavža in ostalih redukcijskih postopkov: Vzrok zakaj naj bi plavž, ki ima idealne pogoje za redukcijsko kinetiko in toplotno tehniko, nadomestili z drugim postopkom, je razpoložljivost in cena premoga za koksiiranje, visoke investicije za to tehnologijo, posebno še ob upoštevanju potrebe po stranskih agregatih in napravah za predhodne tehnološke stopnje. Pri tem ni zanemarljivo dejstvo, da na strokovno optimalnost samo velikih plavžev močno vpliva prilagodljivost mešanih železarn v primeru konjunkturnih sprememb.

Vendar bodo tehnološki postopki, ki izgledajo v začetku enostavni, postali, ko bodo dosegli dobre proizvodne rezultate, glede na dosedanje izkušnje precej bolj zapleteni in istočasno tudi investicijsko dražji, kot so predhodno običajno optimistično predvidevali. Pri tem ne smemo pozabiti, da del gospodarske problematike pri izdelavi grodlja izvira iz pogojev zagotovitve potrebne rude in koksa. Isti problemi bodo nastali, če opremo elektro jeklarne, ki obratuje z jeklenim odpadkom v vložku, z napravo za direktno redukcijo železove rude.

Kljub temu bo ostal za jeklarne omejene velikosti zaželen takšen postopek redukcije železove rude, ki bi poleg nizkih investicijskih in proizvodnih stroškov omogočil tudi ločevanje železa in žlindre. Takšen postopek bi pod določenimi lokalnimi pogoji v manjših mešanih železarnah lahko nadomestil plavže. V velikih integralnih železarnah pa verjetno še ne bo mogoče nadomestiti proizvodnje grodlja v plavžih s kakšnim drugim postopkom.

Odžveplanje grodlja: Ko so v industrijsko razvitih deželah uveljavljali v velikih integralnih železarnah proizvodnjo surovega jekla v kisikovih konvertorjih, so spoznavali, da sta lahko proizvodnja grodlja in surovega jekla povezani tehnološki fazi. Zato reducirajo v mnogih plavžih, če je le metalurško mogoče, samo železo. Tako dobijo grodlj z nizko vsebnostjo mangana

INOVACIJSKA DEJAVNOST V PRETEKLIH DVEH MESECIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

poškodbe blazin in podaljšal življenjsko dobo obratovanja ležajnih blazin, poleg tega pa je s predelavo dosegel tudi zmanjšanje števila povelj sklopov in vreten in sklopov.

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Avtorju ALOJZU KOŠIRJU, upokojencu železarne Jesenice, je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo varilnega ročnika za elektrode. Varilni ročniki oziroma držala za elektrode, ki se uporabljajo na montažnem oddelku, so domače izdelave. Ročniki so se pri dolgotrajnem varjenju na steni ali nad glavo z večjimi elektrodami tako segreli, da je popustilo oziroma se odotali mehko varjeni spoj kabla na ročniku. Avtor izboljšave je v ročnik pred vzmetjo vgradil izdelani vložek tako, da do pregretja ne prihaja več. Tudi priključek kabla v ročnik ne varijo več, temveč ga pritrdijo v navojno tulko z vijaki ter prizemno ploščico.

Avtorjema MIRKU PIKONU in FRANCU DOVŽANU je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za izdelavo posebne pomične plošče za privezovanje obdelovalcev na krožni žagi. Krožna žaga spada med stare mizarske stroje, na katerih je delo naporno in nevarno. To še posebno velja pri razrezovanju daljših desk, iveric, vezalnih plošč itd. Pri

takem delu sta prvotno morala delati dva izkušena delavca. Avtorja pa sta izdelala posebno pomično ploščo, ki se pomika po izdelavnih utorih na plošči krožne žage. Pomična plošča teče po krogličnih ležajih, tako da obdelovanec, ki je na njej, z lahkoto pomika proti krožni žagi en sam delavec.

TOZD JEKLARNA

Avtorjem PETRU KIKLU, JANEZU ROZMANU in KARLU RAVNIKU je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za izvedbo konzole za obešanje vodohlajenega kolena (fajfe) na ASELA električni peči. Na ASELA elektro peči je bilo koleno montirano na obrobo oboka peči, zato je bilo pri vsaki menjavi oboka potrebno demontirati in kasneje montirati tudi koleno.

Avtorji predloga so se odločili, da poenostavijo postopek menjave kolena tako, da kolena ni potrebno več demontirati. Izdelali so konzolo in jo pritrdili na rame, ki nosijo obok. Na konzoli so štiri verige, na katere se obesi koleno med menjavo oboka. S to predelavo se je čas menjave oboka zmanjšal, s tem pa se je povečala tudi proizvodnja.

Avtorjem MARKU DOLANCU, HENRIKU ZUPANU in JOŽU ROŽIČU je bilo za uspešno izvedeno avtomatsko reverziranje SM peči in blokado regulacije mazuta ob prekinutvi pretoka odobreno prvo posebno nadomestilo.

Do sedaj je bilo reverziranje peči ročno. Zaradi tega je prihajalo do ča-

sovno neenakomernega reverziranja in zažiganja opeke v komorah. Z vgraditvijo časovnih relejev in povezave impulznih vodov so avtorji predloga omogočili avtomatsko reverziranje ter ob okvari avtomatike ročno reverziranje.

Avtomatsko reverziranje daje izrazite prednosti pred dosedanjim načinom reverziranja, ker so s tem dani pogoji za povečano proizvodnost, večjo vzdržnost peči, manjšo porabo goriva ter fizično razbremenitev posluževalcev peči, tehnična izvedba pa je enostavna, učinkovita in zanesljiva.

Poleg tega so avtorji izvedli tudi blokado regulacije mazuta ob prekinutvi pretoka, kar se odraža v prihranku mazuta in preprečevanju dimnenja tako jeseniške hale kakor zunanje okolice.

TOZD VRATNI PODBOJI

Avtorjem FRANCU PAPERJU, DRAGU KALAMARJU in GREGU HUDRIČU je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo čeljusti za vpenjanje profila na strojni žagah. Čeljusti za vpenjanje profilov na strojni žagah za razrez profilov so bile neprimerne za hitro menjavo linije za izdelavo vratnih podbojev iz enega profila v drugo vrsto profila. Prvotne čeljusti so bile uporabne za tri do štiri tipe. Glede na širino profila so sedanje nove univerzalne (predelane po zamisli avtorjev) čeljusti uporabne za vseh 23 tipov profila, s čimer so se skrajšali časi menjav na liniji.

Avtorjem JANEZU KUNSTLJU, SREČU MEŽNARJU, KAROLINI BAJT, FRANCU KADUNCU, ZVONIMIRJU OBRU in ESADU MAZIČU je bilo odobreno izplačilo enkratnega posebnega nadomestila za korišten predlog ponovne uporabe odcejene barve in barvnih usedlin.

Avtorji predloga so v kritičnem obdobju pomanjkanja barve prišli do zamisli, da bi odcejeno barvo in goščo (usedlina v lakirni banji) obnovili in usposobili za ponovno uporabo in s tem premostili problem barvanja kovinskih vratnih podbojev.

TOZD ŽEKLARNA

Avtorjem LEONU MESARIČU, STANISLAVU ŽENU in MARJANU BERNARDU je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za korišten predlog odstranjevanja krile pri pakiranju žičnikov. Zaradi zastarele tehnologije na čistilnih bobnih za žičnike ostaja med žičniki pri različnih tipih različna količina krile in žaganja. Na Nafios pakirni napravi, kjer pakirajo žičnice v 2,5 kg škatle, izločanje krile ni bilo mogoče, zato so bila krilca zapakirana skupno z žičniki. Kupci v ŽRN in ZDA so stalno opozarjali na slabo kvaliteto pakiranja in pretili z odpovedmi naročil.

Avtorji predloga so poiskali najprimernejše mesto za odstranjevanje krile v dozirnem žlebu tik pred elevatorjem. Tako so izločena skoraj vsa krilca in nezadovoljstva ter groženje kupcev ni več.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Avtorjem JANEZU ROZMANU, BRANETU ISKRI in ALOJZU BEGUŠU je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za zamenjavo zaviralnih desk na Sendzimir valjavnem ogrodju.

Zaviralne deske se uporabljajo za ustvarjanje protinatnega pri prvem prevleku. Prvotno so deske izdelovali iz več vrst lesa, vendar se je v praksi pokazalo, da se deske prehitro obrabijo, ker so v neposrednem stiku z emulzijo.

Po dolgotrajnih raziskavah in preizkusih so avtorji uvedli zaviralne deske iz plastične mase KOTERM. Vzdržljivost teh desk je v primerjavi z lesenimi mnogo večja, zastojev pa je manj. Prednost teh desk je tudi v tem, da se okujina in delci jekla ne nabirajo na njih in na trakovih ni nezaželenih delov, kar pozitivno vpliva na kvaliteto nerjavnih jekel.

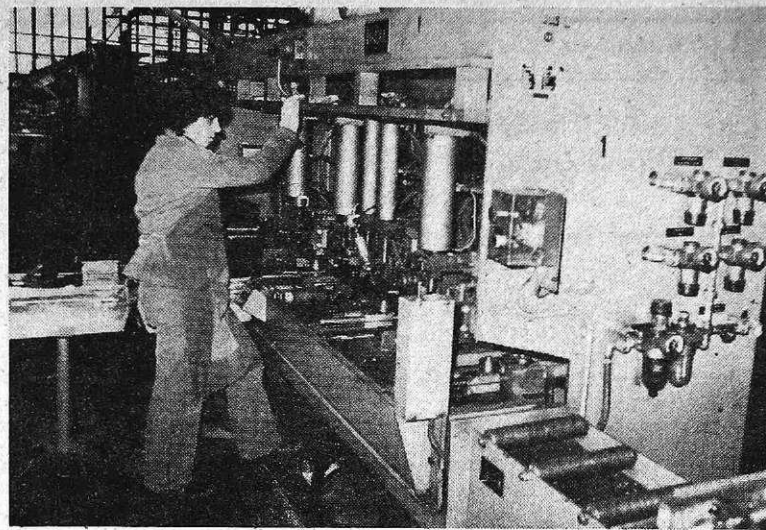
Avtorju MATIJI URHU je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za izvedbo časovno reguliranega avtomatskega odniranja stranskih vodil na ZRM ogrodju. S to predelavo je avtor dosegel manjšo obrabo stranskih vodil, ker se je zaradi avtomatskega odniranja stranskih vodil bistveno zmanjšala njihova obraba, s tem pa tudi poraba rezervnih delov.

TOZD STROJNE DELAVNICE

Avtorju VASJI JEROVŠKU je bilo za predlog »izdelava notranjih šob za plamensko rezanje jekla« odobreno enkratno posebno nadomestilo.

Za plamensko rezanje materiala v železarni se uporabljajo posebne rezalne pištole z notranjo šobo. Nabava teh šob pri zunanjih proizvajalcih je bila problematična, zato so njihovo izdelavo sprva prevzeli v delavnici tehtnic, nato pa v orodjarni. Pri izdelavi notranjih šob je največ preglavic povzročala izdelava utorov po obodu šobe. Zato je avtor izdelal posebno rezalno orodje. Z izdelavo teh rezkarjev in povečanjem obodne hitrosti rezilnega orodja, kar je možno le na obdelovalnih strojih z nad 5000 obr/min, je avtor dosegel ustrezno kvaliteto utorov ter skrajšal čas izdelave.

I. P.

Ob tekočem traku v TOZD Vratni podboji (foto S. Kokalj)

Železarski globus

JUŽNA KOREJA

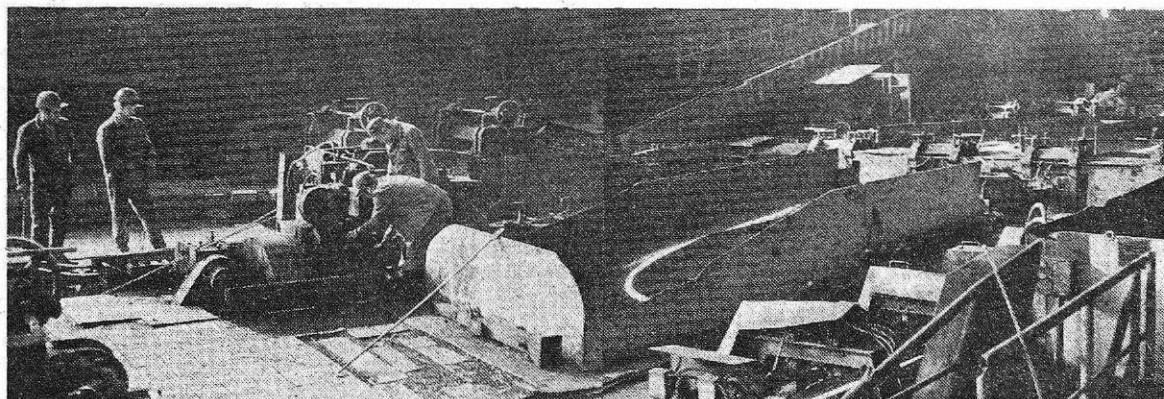
Največja južnokorejska železarska družba POSCO namerava zgraditi novo veliko integralno železarno s plavžem s koristno prostornino 3600 kub. m., dvema 260-tonskima kisikovima kovertorjema, napravo za kontinuirno vlivanje slabov in valjano z letno proizvodnjo 2,7 milijona ton toplo valjanih trakov. Gradnja naj bi bila zaključena v začetku leta 1988. Pri tem je zanimivo, da so evropska podjetja, in sicer avstrijski VÖEST-Alpine, zahodnonemški Mannesmann Demag in britanski Davy Mc Kee, ponudila za nabavo potrebne opreme boljše finančne pogoje kot japonska. Ta podjetja zaradi bodoče še večje konkurence južnokorejske železarne na azijskem tržišču sploh niso bila zainteresirana za gradnjo te železarne, čeprav bi lahko eventualno dobavila potrebno opremo. Kot prva je dobila naročilo avstrijska VÖEST-Alpine za gradnjo naprave za sintranje železove rude.

BRAZILIJA

Novembra lani je pričela obratovati nova največja brazilska integralna železarna Tubarao, njena investicijska vrednost je 2,4 milijarde dolarjev. Pri skupnem kapitalu 1,2 milijarde dolarjev so udeleženi brazilska železarska družba Siderbras z 51 % in italijanska Finsider ter japonska Kawasaki Steel Co. vsaka s po 24,5 %. Prvi projekti za izgradnjo te železarne so bili pripravljeni že leta 1973 in leta 1976 je padla odločitev

ALŽIRIJA

Alžirska vlada že dalj časa načrtuje gradnjo nove železarne v mestu Béllara z letno proizvodnjo 2,2 milijona ton polizdelkov. V njenem sklopu bodo obratovali štiri naprave za proizvodnjo železove gobe, 80-tonska obločna električna peč z ustrezno napravo za kontinuirno vlivanje. Na željo alžirske vlade je japonska železarska družba Nippon Steel Co. o tem projektu že pripravila ustrezno študijo. Ker pa so dohodki od prodaje alžirske nafte v zadnjem času nezadovoljni, je vprašljivo, če bodo lahko zgradili to železarno do načrtovanega roka leta 1990.

V TOZD Valjarna žice in profilov (foto I. Kučina)

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON

in silicija ob istočasno višjem žveplu. Zato je odžveplanje grodlja pred uporabo v jeklarni nujno in ga danes v sodobnih železarnah tudi izvajajo.

Zato dosega v kisikovih kovertorjih veliko tehnološko prednost, saj je sestava vložka enakomerna in potrebuje zaradi nizke vsebnosti silicija tudi manjše dodatke apna. In tako je manj tudi žlindre in izplen pa je boljši.

PROIZVODNJA JEKLA

Kombinirano pihanje: Tudi izdelava jekla v kisikovem kovertorju se bo izboljšala. Po OBM postopku vpihavajo kisik s pomočjo kopja namesto z vrha od spodaj skozi pihalice, kar omogoča boljše mešanje kopeli. Kasneje so razvili kombinirano pihanje s kombinacijo kopja in pihalice ali tudi pihanja in inernih plinov skozi porozne kamne na dnu kovertorja.

Tako so uveljavili zamisel, ki so jo v začetku petdesetih let pričeli razvijati v jeklarnah s Thomasovimi kovertorji, vendar jo zaradi pomanjkljivih tehnoloških sredstev niso razvili do konca. Kombinirano pihanje ima prihodnost, vendar bo potrebno njegovo uporabo za izdelavo raznih vrst jekla še razviti.

Odstranjevanje silicija in fosforja iz grodlja: Predhodno odstranjevanje žvepla iz grodlja je povzročilo razvoj podobnega postopka tudi za oksidacijo silicija in fosforja. Brez dvoma bi uveljavitev takšnih predhodnih postopkov dala nove spodbude za kombinirano izdelavo jekla.

Takšen postopek so razvili v preteklem desetletju v Franciji s finančno pomočjo raziskovalnega fonda evropske komisije za jeklo in ga predstavili s poskusno napravo. V enem reakcijskem prostoru in v eno stopnjo procesa so združili oksidacijo silicija, mangana, ogljika in fosforja. Poskusi so dokazali, da

bi dosedanja spoznanja zadoščala za projektiranje agregata. Ta bi imel na začetku torpedo mešalec s kontinuirno iztekajočim grodljem in na koncu zbiralno komoro za dezoksidacijo, legiranje in vakuumsko obdelavo predhodno kontinuirno žilavljene jekla. Vendar je v primerjavi s obstoječimi jeklarskimi postopki zelo vprašljiva gospodarnost in danes zaenkrat kaže, da je odgovor na to negativen.

V deželah, ki imajo na razpolago dosti jeklenega odpadka, je njegova uporaba pri nadaljnjem predelavi grodlja v jeklo potrebna zaradi ekonomskih razlogov. V tem primeru bi bil postopek, ki loči posamezne reakcije iz toplotno tehničnih razlogov neprimeren in bi bila zato potrebna draga priprava jeklenega odpadka. Pri sedanjem načinu uporabe jeklenega odpadka v kisikovih kovertorjih je vprašljivo, če je predhodno odstranjevanje silicija in fosforja ekonomsko upravičeno. Izjema bi bila nabava cenene železove rude z visoko vsebnostjo fosforja in tako tudi z visokim odstotkom fosforja v grodlju.

Vendar se lahko navedeni pogoji v prihodnjih letih spremenijo. Pomembno vlogo ima kontinuirno vlivanje jekla, ki postavlja, v primerjavi z vlivanjem v kokile, večje zahteve glede izdelave jekla in pogojev med vlivanjem.

Povnična metalurgija: Metalurške zahteve kontinuirnega vlivanja in povečane kakovostne zahteve za posamezne železarske izdelke so v preteklih desetih letih pospešile uvedbo povnične metalurgije, ki je še danes v polnem razvoju. Naloge povnične metalurgije so: doseganje ožjih analitičnih mej pri legiranju in dezoksidaciji, znižanje vsebnosti nezaželenega vodik, homogenizacija kemične analize in temperature taline, povečanje čistosti jekla in doseganje zaželenih temperatur za potrebe kontinuirnega vlivanja. Uvedba vpihavanja plinov s kopjem je bila nadaljnja izpopolnitev tega postopka in jo bo treba še naprej razvijati. Z uporabo tega postopka in pod po-

sebnimi pogoji bi lahko kmalu postal zanimiv tudi že omenjeni kontinuirni proces proizvodnje jekla.

Kontinuirno vlivanje: Tehnologija kontinuirnega vlivanja se je v preteklem desetletju tako uveljavila, da vzbuja vtis, da so že vsi problemi dobro rešeni. Vendar je tako s stališča naprav kakor tudi samega postopka danes ta tehnologija še v polnem razvoju.

V zadnjih letih so z uvedbo elektromagnetnega mešanja skušali v veliki meri rešiti kvaliteto odlitga jekla tako na površini kakor tudi v notranjosti. Današnja ocena te tehnologije je glede na vrsto izdelka različna. Medtem ko je pri vlivanju predblokov možno povečanje hitrosti vlivanja, kakor tudi izboljšanje strukture odlitkov, je položaj pri vlivanju slabov slabši. Mogoče bodo z elektromagnetnim mešanjem lahko rešili probleme, ki so še povezani z nepopolnoma dognano tehnologijo.

Medtem ko je nadzorovanje procesa pri samem vlivanju doseglo danes že visoko stopnjo, še ni popolnoma rešeno ugotavljanje površine odlitih slabov, kar še posebej velja za slabe v vročem stanju. Vendar je to nujno potrebno zaradi nadzora nad izdelki in zaradi možnosti neposrednega nadaljnega valjanja odlitih slabov, predblokov in gredic.

Združitev kontinuirnega vlivanja in valjanja: Takšno združitev naprav za kontinuirno vlivanje s procesom valjanja danes še razvijajo. Potrebno bo rešiti še precej problemov, kot je npr. avtomatizirano plamensko čiščenje površin odlitga materiala, ki ima napake. Poleg tega je treba pri slabih, namenjenih za valjanje v trake, doseči možnost za prilagajanje na zaželeno končno širino, ki presega današnje možnosti naprav za kontinuirno vlivanje. Poleg tega je še več podobnih problemov, ki pa niso neresljivi in je zato vedno ožja povezanost med napravami za kontinuirno vlivanje in valjavnim ogrodjem v bližnji prihodnosti dejansko mogoča.

GORENJSKO DOMOBRASTVO, NJEGOVA ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE NA OBMOČJU KOKRŠKEGA ODREDA

Jurišni oddelek je ponovno močnejše udaril proti postojanki in s klici spodbujal na juriš. Po četrtur-nem zaprženem spopadu so domo-branci začeli uporabljati tudi mino-met. Odredovi napadalci so kmalu imeli prve ranjence.

Z jurišči je čisto k postojanki prišel tudi komandant 3. bataljona Mihael Karlo-Korel. Še pred začetkom streljanja je na južni strani utr-jenega župnišča opazil nič hudega slutečega stražarja. Iz tega je zlahka sklepal, kako bi bilo brez tveganja moč potihno minirati obrambne zido-ve, potem pa vdreti skozi očistoeno odprtino. O tem pravi:

»Zaskrpal sem od jeze: le zakaj nam niso dali eksploziva, da bi mi-nirali zidove postojanke, ko je priložnost tako lepa za približevanje k utrdbi!... Takoj sem nekega borca poslal k poveljstvu odreda s sporočilom, naj mi vendar pošljejo minirja, samo če je še čas. Medtem so juriš-či 2. bataljona pod poveljstvom Av-gusta Čufarja-Ferda z enim »piat-om« pripraviли napad na bunker, jaz pa sem strelca »piata« postavil za zid gnojnične jame na severovzhodni strani... Potem se je začelo.

Med najhujšim pokanjem sta me kurir Jože Koblar-Živko in politikomisar 2. čete Zvone Labura vpraša-la, če gresta lahko v bližnjo hišo, od-koder bi lahko učinkoviteje napada-la. Dovolil sem jima in ju opozoril, naj pazita, ker ne vesta, kakšni lju-dje so in hiši. Šla sta, toda vrata so bila zaklenjena. Šele potem, ko je bi-lo prepozno, smo zvedeli, da je bila to hiša Vinka Klemenčiča, po doma-če Kneza, čigar sin je bil tudi v so-sednjem župnišču. Kljub streljanju s »piatom« se debeli zid ni dosti zme-nil za mine. Vedno bolj sem se jezil, zakaj nam niso dali eksploziva. Zdaj je bilo že vse opravljeno!... Pozneje, že proti koncu napada, je na naše položaje prišel tudi komandant odreda, in spet sem mu predlagal miniranje, ki je edino obetalo uspeh. A tedaj je bilo že prepozno, eksplo-ziv pa predaleč...

Politikomisar Zvone Labura in Jo-že Koblar-Živko nista mogla v Kne-zovo hišo, ker so bila vrata zaklenje-na; zato sta jih začela razbijati. Ko so se vdala, je iz zgornjih prostorov med njiju padla bomba, ki jo je vr-gel gospodar Knez. Ranila je oba. Labu-ra je bil le rahlo ranjen v glavo in v levo uho, zato se je še lahko umaknil in pihel do komandanta, kurir Živko pa je bil ranjen v vrat in je ne-močen obležal med odprtimi vrati. Komandantu je Labura povedal, da je kurir hudo ranjen obležal pri hiši. Ni kazalo drugega, kot da koman-dant Karo sam pohiti v pomoč ra-njenemu kurirju. Prav tedaj pa se je tam pojavil tudi gospodar Knez s puško v rokah. Komandant Mihael Karo o teh dramatičnih trenutkih pripoveduje:

»Ko sem pritekel do vogala Kne-zove hiše, sem pred seboj opazil sa-mega Kneza, ki je s puško meril na drugo stran, kjer je bolničarka Mili-

ca (Erman-Koštrun) obvezovala ne-kega ranjenca. Proti Knezu sem hi-tro spustil rafal iz brzostrelke in ta-ko rešil bolničarko in morda še ko-ga. Domoobranci organizator je ne-giben obležal. Ta dan pa še nisem vedel, kdo je pravzaprav. Zadeti Knez je padel prav na svojo žrtev, na ranjenega kurirja, ki smo ga potem začeli reševati. Kurir je ležal v mla-ki krvi. Prizadet od dogodka sem spet stekel na položaj in kričal: »Maščevanje, na juriš, udarimo!«, a vsi naporji so bili zaman. Zidovi so zlahka varovali domobrince, ki so še vedno streljali nazaj!«

Med tem truščem se je vsakih ne-kaj minut vzpela iz župnišča rdeča raketa in klicala na pomoč. Oba »piata« sta kmalu postreljala vse mi-ne, vendar postojanka ni popustila. A domobranci so se zaradi obstrele-vanja iz višjih prostorov umaknili v spodnje, se branili vedno bolj smotr-no in čakali na konec napada.

Vmes je bilo iz bližine Kovorja sli-šati delovanje težkega minometa, s katerim so upravljali borci 3. bata-ljona. Mine so pošiljali proti Brez-jam in Trziču, kdaj pa kdaj pa tudi proti Križam. Z donečimi detonaci-jami so oznanjale, da padajo na do-ločene cilje in povzročajo čudenje tako pri prebivalstvu kot v sovražni-kovih posadkah. S strmine nad Bi-strico pa se je oglašala težka strojni-ca, ki je z občasnimi rafali obstrele-ovala dolino med Trzičem, Bistrico in Pristavo.

Dasiravno se je napad potegnil že na eno uro, pri zasedah okoli Kovor-ja ni bilo čutiti kakih intervencij-skih poskusov. To pa je bilo nadse-važno, četudi napadalci niso mogli prodreti v postojanko.

Med jurišči 2. bataljona je bila Jelka-Peštaj, sekretarka SKOJ. O tem, kako je bilo v jurišnem oddel-ku, ki je prišel čisto do utrjenega župnišča, je zapisala:

»Da so me sprejeli v jurišno skupi-no, ki naj bi zavzela bunker ob po-stojanki, sem si štela v priznanje. Na-zunaj pa tega nisem pokazal. Takrat sem italijansko puško že zamenjala z brzostrelko. Z enim izmed skojev-cev sva se priplazila v bližino bun-kerja, da sva bila le 4 metre od nje-ga. Tedaj je začel streljati naš tova-riš France Naglič s »piatom«, da bi razbil zid. Toda njegove mine so bile preslabe, čeprav je streljal iz nepo-sredne bližine... Sovražnik v posto-janki je bil dobro pripravljen. Z mi-tralješkim ognjem in z ročnimi bom-bami so nas obsipali iz vseh utrjenih gnezd, tako da smo skoraj oglušeli. Na srečo smo se postojanki približa-li tako tiho, da smo neopaženi prile-zli do sovražnikovih strelskih jar-kov. Tako smo tam imeli dobro kri-tje...«

Vendar naprej ni šlo...

V kovorski postojanki pa tedaj ni-so bili samo domobranci, temveč tu-di nekaj aretiranih žena in deklet,

med njimi tudi Metka Hladnik s Slapa v Trziču. Ta je povedala, kako surovi so bili nekateri domobranci z aktivisti OF in seveda tudi z njo. Po-vedala je tudi, da so v zaporu sicer slišali pokanje in kričanje, vendar pa zapornikom niso povedali, za kaj gre, in da so bili domobranci zaskr-bljeni.

Medtem so bili lažje ranjeni tudi trije borci 2. bataljona. Napad je trajal že skoraj poldrugo uro. Pokazalo se je, da bi vsako nadaljevanje po-menilo samo nesmotno izpostavlja-nje moštva in nesmiselno trošenje streliva. Zato je poveljstvo 3. decem-bra ob pol treh velelo umik.

Na dogovorjeno zborni mesto pod Dobročo so kmalu prišle tudi vse za-sede in vsi so potem odšli proti tabo-riščem, ki so jih dosegli z dnem. Tre-tji bataljon je hudo ranjenega Jožeta Koblarja-Živka odnesel v ambulan-to »B« pod Begunjščico, kjer mu je dr. Rado Debevec takoj nudil po-moč. A vse je bilo zaman: umrl je na-slednji dan, 4. 12. 1944 zaradi »posle-dic rane na vratu in pretresa možga-nov, zadobljenega pri padcu.

O tem napadu so tudi domobranci napisali kratko poročilo, ki se v glavnem sklada z odrednim, le glede števila je razlika velika.

Ceravno ta napad ni rodil zažele-nega uspeha, je postala kovorska domobranksa posadka vendar zelo zaskrbljena. Le napaki glede mini-ranja so se imeli zahvaliti, da parti-zanti niso vdrl v župnišče, ki je bilo, kot rečeno, spremenjeno v močno utrdbo.

Pri vsem tem so napadalci porabi-li kar precej streliva: vsega skupaj v bataljonih 3009 različnih nabojev, največ za brene, 25 min za »piate«, 21 ročnih bomb in 21 min za težki monomet, ki je deloval v demonstra-tivne namene. Po bataljonih so to strelivo porabili takole: 2. bataljon 1077 raznih nabojev, 3. bataljon pa 1932.

Poročila obeh bataljonov o tej ak-ciji na koncu pravijo, »da so se borci dobro izkazali in da je moralno stan-je v enotah odlično«, ceravno do-mobranksa postojanka ni padla.

Zaradi junaštva in požrtvovalno-sti so bili pohvaljeni: v 2. bataljonu Jelka Miklavžina-Peštaj, strelec »piata« France Naglič, komandir če-te Alojz Koblar-Marjan (brat smrtno ranjenega Jožeta-Živka), mitraljezec Miha Peršolja, vodnik Lovro Sim-novičič in deseter Jurij Sovrčan-Cvetko; v 3. bataljonu pa poleg Jože-ta Koblarja-Živka še četni politikomisar Zvone Labura in strelec »pia-ta« Ivan Ločniškar. Veliko junaštvo in prisotnost pa je pokazal pred-vsem komandant Mihael Karo-Korel, ki je zadetemu Vinku Klemenčiču-Knezu zaplenil tudi pištolo.

Omeniti moramo tudi, da podatki v poročilu odrednega štaba, kjer je navedeno, da je bila postojanka v Kovorju po tem napadu »onesposo-bljena tako, da ne bi več mogla slu-žiti namenu... in da je ostalo nepoškodovanih le 6 mož«, ne drže. Načeto oporišče so domobranci kmalu popravili, domobranksa poročila tu-di ne omenjajo nobenega padlega; verjetno ni padel nihče. Vprašanje je, če je bil kdo ranjen. Menda eden ali dva, a ne hudo.

Nadaljevanje

Nazadnje so celo skušali peti, tisto: Auf der Heide blüht ein klei-nes Blümlein... und das heisst Erika. Bilo je večglasno petje, ki pa se ni obneslo.

Dijak je šele po Rolfigu izvedel, kako zamotano je tukaj v trgu. Kolesarila sta tja skozi Bukovje proti Klopinskemu jezeru, pa je me-nil Rolfig:

— Kaj bi, če naju partizani dobijo?

Dijak se je v sekundi spremenil ves v nagonsko samoobrambo...

— Kaj bi? Nisem še o tem premišljeval.

— Jaz bi šel z njimi. Veš, da jih vedno več popiha tja. Za koliko jih jaz vem. Javno se reče: Na dopustu je bil, pa se je vrnil na fronto. Kje pa, drek se je vrnil. Ti jih naštejem, koliko jih je iz trga že v lesu?

Dijakova nagonska previdnost ga je pretvarjala do skrajnosti nepriza-detega, na drugi strani pa do slehernega živca čuječega...

— Oto, Erih, Sepi, Folte, Peter, Anica, Fricka, Majda, pa še in še. Vsi so... kje so? Tam so v partizanih?

Dijak ni verjel. Pretirava in spet uganja svoje norčije, pri katerih ni-kdar nisi vedel, kako daleč te trapi.

In iz Rebrja pa drugih okoliških grap. Na kupe jih je. Nekateri so se po svoje skrili. To menda ni dobro. Ker se morajo varovati pred obema, pred rednimi partizani in pred policijo. Ha, pa kaj še! Tudi nekdanji policisti so zraven. Da, celo iz naše sosesčine.

Rolfig je gnal kolo in pripovedoval glasno, kot da nikjer ne more tičati kak ovaduh ali policist, da ni vojne, da se ne gre za krvavo hudičovo vojno.

— Pobaram te, kdo od drugih ne pomaga partizanom? Od peka do tr-govca, od gostilničarja do kaj jaz vem. Treba pa je priznati, da v taki tvega-ni zadevi neverjetno skupaj držijo. Gestapovci tavajo v temi. Tisti, ki pa so izdajali, so jih dobili po nosu ali pa so se potuhnili.

Dijak se je res že naveličal Rolfigevega pripovedovanja. Kolikor je imel izkušnje s partizanskimi vezami, je tukaj šlo za prefinjeno obliko za-upniškega delovanja, po trojkah in pod partizanskimi imeni. Zato ni mogel verjeti. Povrh Rolfig ni znal slovensko, kolikor je bilo dijaku znano. Pač pa je matj vedno pisala svoj priimek s kljuko na »Č«. Vseeno vznemirjalo pa ga je. Če je samo polovica resnica, kar je čul, potem itak vse veruje v parti-zansko zmago. Čudil se je in čudil, ali je toliko Slovencev na svetu...?

Rolfig je bil pač sinček edincek. Živel je brezskrbno tjavdan. O študiju niti besedice. Nogomet le slučajno. Glasba komaj. Četudi je imel violino in kar dobro vtihtel lok po pravih notah. Knjiga? A, da so tudi take? Morda. Ljubzenski romani so zame tako za 50 pfenigov, izposojeni od dveh ali

VALENTIN POLANŠEK

110

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

treh tržanskih kumpanov, ki spadajo v nekaj krog bodočih izobražencev. Lepa dekleta? Če imajo njemu podobne talente. Petelinova je izjema. Ona ga zna držati in brzdati. Uboga jo. Dobro, zakaj pa ne. Ni mu v škodo. Ob pravem trenutku mu vse nudi. On nima kompleksov. Lahko izhaja. Da bi se policije bal? Ko se z vsemi domačimi veljaki uniformiranci pozna! Izzi-vati jih ne smeš vpričo drugih. Tedaj so neizprosni. Veš, morajo. Povelje je povelje. Da te ne vpokličejo k vojakom. Ko so tvoji soletniki že mnogi na fronti. Na fronto je lahko priti. Vedno bliže je. Veš, morda se bo približala sama čisto meni.

Dijak se je kolikor mogoče ravnal po Rolfigu. Bil mu je v oporo in za spremembo. Pogosto pa je le z notranjim odporom sodeloval pri plehkkih početjih. Niti spraševal se ni, zakaj bi moral tak biti. Vsakega dneva je ško-da. Kar danes zamudiš, jutri stežka dohitiš! Sicer star pregovor. Velja pa. Tudi v tej beaški in poneumnjeni vojni. Ali prav zato. Frontniki, ki ne smejo na svoje okoliške domove, se potegujejo po trgu. Če imajo ženske, pridejo k njim dol. S topimi obrazi postopajo okoli ali izvotljeni posedajo po gostilnah. Zgubljeni so. Ker so kmetje. Delali bi radi. Orali, sejali, gos-podarili, želi, se ženili in otroke na svet pripravljali. Tako pa so primorani čisto nekaj nemogočega početi. Odvratno početje! Orožje nositi, namesto uporabljati orodje in zdravo telesno moč za družino in dom in svoje. Voj-na? Kaj je to? Koliko jih je zgubilo zaradi vojne vse. Živi hodijo okoli in zgubijo vero v smisel življenja! Navdušenci so pred leti drveli po firerje-vev povelju ven nad sovražnike? Čigave? Hitlerjeve? Ali je imel ta »od bo-ga poslani« kdaj prijatelje?

Dijak ni znal »ubijati časa« ali životariti tjavdan.

Pač pa je bila Rolfigeva zasluga, da je dijaka pripeljal v Petelinovo hi-šo, kjer so imeli pianino. Pa dve hčerki. Ena je bila Rolfigeva. Druga pa je bila mlajša in pobalinsko nestanovitna, zaletava in vseeno čedne rasti. Za glasbo pa se je zanimala. Zdaj pa še posebno, ko je dijak prihajal in ponav-ljal svoje komade. Drugič je prišel z notami. Mnogo jih je imel. Tudi zve-šči Schubertovih skladb. Med njimi odlomek iz h-mol simfonije. Gospa Petelinova je ugotavljala, da se njena neugnanka izbrano vede, kadar je prišel dijak igrat.

— Lahko note tukaj shraniš do prihodnjic! je vabila hčerka črnka.

In glej, drugi dan je igrala lažji komad Nemškega plesa iz dijakove mape.

— Ste že poprej poznali to? je bil radoveden.

Takoj se mu je zdbrikala: — Se vendar ne bova vikala.

— Jutri pridem še jaz z violino! se je oglašil Rolfig iz ozadja.

Tako sta bili srečni kar dve materi zaradi dijakove vneme za igranje na klavirju: učiteljica, ker je Rolfig vendar spet nekaj koristnega počel in začel violino gosti. Pa Petelinova, ker sta obe hčerki resno tekmovali, kate-ra bo prva pokazala dijaku, da tema h-mol simfonije že gre.

(Dalje prihodnjic)

ČLOVEK IMA TAKOJ KAMEN V ROKI

»Malo prostora prosim!«

Končno so se le umaknili. Je pa pasje takšno življenje očee. Prosiš, prosiš in prosiš, da lahko delaš. Tle gospodje bi šli lahko klepetat v pisarno. Imeli bi mir in še kavico bi jim tipka-rica skuhala, pa malo rumčka bi jim nalila zraven.

»Trdim pa, da tale Gašper, če že ni malo čez les, je pa si-ten. Lahko bi kaj drugega delal?« je rekel Samec.

»Ja gospod Samec, roba je treba prevzeti in zložiti na poli-ce. Sicer pa, zakaj naj bi kaj drugega delal?« je rekel Mavec.

»Zato, da nas ne bi kar naprej motil,« je odgovoril Samec.

Naj bi kaj drugega delal, očee, da bi tile tu v miru klepetali. O te preklete barabe. Potem pa pravijo, da delavci zabušavajo. Najraje bi brcnil v najbližjo rit ali sploh v katerokoli rit v tej gruč. Naj mi bog odpusti grešne misli. Spet sem bil na koncu potrpljenja in zdelo se mi je, da je iz njihovih zadnjic začelo smrdeti. Zazrl sem se v svoje ogromno stopalo in že hotel brcniti, pa so mi naredili prostor, ne da bi jih prosil. Šel sem mi-mo ves srečen, da mi ni bilo treba uporabiti stopala. Imam pa res veliko stopalo. Se še spominjaš, da mi niso bili nobeni gu-mijasti škornji prav? Sicer pa, grdo je brcniti človeka v zadnjico ali kamorkoli drugam. Odvadi ti bi se morali kakršnegakoli brcnanj! Zakaj pa imam potem žoge? Toda še tistim, katerim je dano brcniti žogo na nogometnih igriščih, spodleti in mnogo-krat raje brcnejo človeka kot pa žogo. Zdi se mi, da brcnanje uporabljajo ljudje z najbolj nizkimi nagoni.

Pa so se spet zaklepetali. »Malo prostora prosim?« sem po-

nižjo prosil?« Nato pa sem čakal na njihovo milost. Prej sem gledal stopalo, sedaj pa sem gledal dlan. Skrčil sem prste v pest in bila je to velikanska težaška pest. Kaj če bi jo uporabil? Če bi koga udaril s pestjo? Udariti s pestjo le ni tako grdo de-ja-nje, kot brcniti s stopalom. No lepo pa tudi ni. Vse skupaj je na-silje in nasilje je grdo in zlohotno in več ga je. Živeti bi morali brez nasilja.

Malo prostora prosim! sem rekel že ostreje. Ja, umaknili so se in ko sem zlagal blago na polico, sem videl, da se je četve-rici gospodov pridružil še peti, ki ga pa nisem poznal. Kako bom pa zdaj prodril skozi trebušno barikado? K sreči je bil pri-šlec suh.

»O gospod Ban, malo vas je videti zadnje čase?« je dejal Samec, ki je bil sploh najzgovornejši.

»Saj veste, kako je: službena potovanja, potem pa še ta hi-ša na deželi?«

»Da, da, slišal sem, da jo boste uredili v-lovskem stilu,« je rekel Samec.

»Saj veste, da sem lovec,« je odgovoril Ban. In potem je Ban začel razlagati kako bo uredil hišo po lovsko in koliko ga bo to stalo in tako naprej in naprej.

»Malo prostora prosim?« Niso me slišali.

»Malo prostora prosim!« Spet me niso slišali.

»Malo prostora prosim!« sem zarenčal skozi grlo in zobe. Res očee, zarenčal sem kot včasih Sultan. Še drevesa bi mi na-redila prostor. Rad imam drevesa in gozd. V gozdu občutim davnino. Diha iz tistega molka in posameznih krikov živali. In tale Ban je lovec? Lov je bil vedno domena vladajočih in pre-možnejših. Krivolov pa domena siromašnih in nekaterih bara-bic. Je zdaj v naši družbi kaj drugače? No malo že, v bistvu pa ne.

Ko sem zarenčal, so mi naredili prostor in me začudeno pogledali. Šel sem mimo.

»Kaj pa je s tem človekom? Skoraj sem se prestrašil, ko je zarenčal. Saj je zarenčal, kajne?« je rekel Ban in vprašujoče pogledal prisotne.

»Imate prav gospod Ban: zarenčal je. Že ves čas trdim, da je s tem človekom nekaj narobe!« je rekel Mavec.

»Vi gospod Samec, ste se pa prav zapčili v Gašperja. Od kdaj pa človek renči zaboga, saj ni žival!« je rekel Mavec. Tale Mavec je kar dober človek, sem si mislil.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 76. seji 28. februarja obravnaval in soglašal s predlogom odloka o poprečni gradbeni ceni in poprečnih stroških komunalnega urejanja stavbnih zemljišč. Na predlog sekretariata za notranje zadeve je umaknil predlog odloka o varstvu pred hrupom ter se izrekel za osnutek odloka o dopolnitvi odloka o javnem redu in miru. Izrekel je tudi soglasje za sprostitev občinskih blagovnih rezerv — tekočega goriva in se seznanil s stroški popisa posledic elementarnih neizidov v občini. Obravnaval je tudi nekatere delegatske pobude.

Na 9. seji občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica 27. februarja, ki je bila v republiškem sindikalnem izobraževalnem centru, so sprejeli zaključni račun za leto 1983 in finančni načrt za leto 1984. Člani odbora so bili seznanjeni s potekom občinskih zborov in obravnav zaključnih računov ter o izvedbi temeljnih kandidacijskih konferenc po TOZD oz. OZD. Spregovorili pa so tudi o tekočih nalogah sindikatov ter zadolžitvah članov občinskega sveta.

Na februarjski seji koordinacijskega odbora za domicilne enote skupnosti borcev NOV pri občinskem odboru ZZZ NOV Radovljica je tekla beseda o razporeditvi finančnih sredstev za delo vseh devetih odborov v letu 1984. Letos bo iz finančnega načrta možno razporediti največ do 130.000 din za vse odbore. Na seji so se dogovorili tudi o ustanovitvi enotnega domicilnega odbora kurirjev, vezistov in radiotelegrafistov.

Na osnovi programskih usmeritev CK ZSMS Radovljica na področju idejnopoličnega usposabljanja se bo v marcu začela v Radovljici mladinska politična šola. Kot nova zanimiva oblika izobraževanja mladih je posebno privlačna razprava za »okroglo mizo«. Te bodo organizirali o različnih problemih in temah, ki zanimajo mlade, vsak mesec.

Med bivanjem na Gorenjskem je 24. februarja obiskala tudi radovljiško občino delegacija Zveze sindikatov SAP Vojvodine, ki jo je vodil predsednik Momo Čolaković. Vojvodinski gosti so si ogledali republiški sindikalni izobraževalni center, tovarno Elan in nekatere turistične posebnosti.

Občinska skupnost socialnega skrbstva Radovljica je v letu 1983 namenila za družbeno denarno pomoč 4.746.000 din, za zavodsko varstvo odraslih 8.679.000 din, za zavodsko varstvo mladostnikov 5.647.000 din, za rejništvo 1.406.000 din, za zdravstveno letovanje otrok 1.340.000 din, za dejavnost humanitarnih organizacij 457.000 in za dejavnost delavnice pod posebnimi pogoji 879.000 din. Ta sredstva so v povprečju višja za dva odstotka od tistih, ki so bila razdeljena v letu 1982.

Da bi zadostili potrebam redne proizvodnje kruha in pekarskega peciva so na zadnji februarjski seji izvršnega sveta

OS Radovljica sklenili, da zaradi izredno kritične oskrbe s kurilnim oljem v celi državi sprostijo oz. dajo na razpolago podjetju Žito TOZD Triglav-Gorenjka Lesce 30.000 litrov ekstra lahkega kurilnega olja iz občinskih blagovnih rezerv.

Na šesti seji sveta krajevne skupnosti Radovljica, 23. februarja so obravnavali poročila o prihodkih in odhodkih KS za leto 1983 ter prihodkov in odhodkov kopališča Radovljica za leto 1983. Sprejeli so predlog proračuna KS in kopališča ter programa dela za leto 1984. Na dnevnem redu je bila razprava o delu odborov, komisij in drugih delovnih teles krajevne samouprave.

Na 28. občnem zboru Turističnega društva Lesce, ki šteje 1228 članov, in je med največjimi v Sloveniji, so v soboto, 25. februarja, najprej ocenili svojo dejavnost in uspehe, nato pa sprejeli program dela za prihodnje obdobje. Pohvalili so se z uspešno sezono v odlično urejenem in vodenem kampu Šobec, kjer so ustvarili precej nad 80 tisoč nočitev in okoli 25 milijonov dohodka. Na zboru je bil navzoč tudi predsednik TZS Leopold Krese. Najzaslužnejšim posameznikom so podelili zlate, srebrne in bronaste častne znake ter pohvale. Za predsednika TD Lesce so izvolili Zlatka Kavčiča.

Po podatkih medobčinskega študijskega središča politične šole CK ZKS v Kranju se je v preteklem izobraževalnem letu 1982/83 prijavilo na seminar o samoupravljanju v združenem delu iz radovljiške občine skupaj 50 slušateljev. Seminar je uspešno sklenilo 49 slušateljev (toliko kot iz kranjske občine), od teh je bilo 14 direktorjev TOZD, 13 predsednikov delavskih svetov, 13 sekretarjev OO ZK in dva politična delavca.

Iz analitičnih pregledov bolezenske odsotnosti v delovni organizaciji LIP Bled je razvidno, da je bilo v letu 1983 skupaj v vseh TOZD in delovni skupnosti skupnih služb 2,88 % bolujočih do 30 dni in 2,28 % nad 30 dni. Skupaj enih in drugih je bilo lani 5,16 ter 2,04 na porodniških dopustih. Ta podatek kaže, da je bilo lani bolezenske odsotnosti v LIP Bled precej manj kot leta 1982, ko je znašal odstotek te odsotnosti do 30 dni 4,59, nad 30 dni 2,48 in skupaj vseh odsotnih kar 7,07 %, porodniške odsotnosti pa je bilo manj za 1 %.

Februarjsko vetrovno neurje, ki je pustošilo po Gorenjskem, v Posočju in deloma po severnih krajih naše republike, je najbolj prizadelo gozdove na območju Gozdnega gospodarstva Bled v radovljiški in jesijski občini. V teh gozdovih so ocenili, da je uničeno nad 121 tisoč kubičnih metrov lesa, to je največ na Gorenjskem in v Sloveniji.

Februarjski vihar je na tovarniških objektih Elana v Begunjah po prvi oceni povzročil nad 35 milijonov din škode. Na materialu in izdelkih pa so ocenili za 5 milijonov din (novih) škode.

V skladu z zakonom o zdravstvenem nadzorstvu nad živili je Delavska univerza Radovljica od 20. do 24. februarja organi-

zirala tečaj higienskega minimuma za gostinske delavce, ki še nimajo opravljenega predpisanega izpita.

Delavska univerza Radovljica je v sodelovanju s KŽK Kranj in pospeševalno službo Radovljica organizirala usposabljanje sadjarjev. V svoji dvorani v radovljiški graščini je pripravila 23. februarja dve predavanji, ki jih je posredoval inž. Valentin Benedičič, hkrati pa vodil tudi praktično delo s tečajniki v sadovnjaku Resje. Predavanja bodo organizirali tudi v drugih večjih krajevnih skupnostih, kjer je dovolj zanimanja krajanov za sadjarstvo. Pričakujejo boljše udeležbo, kot je bila v Radovljici, kjer je bilo le 12 obiskovalcev.

Na februarjski seji izvršnega odbora Zveze kulturnih organizacij Radovljica so med drugim obravnavali tudi kadrovske priprave na skupščino, kjer bodo izvolili novo vodstvo — 19 članski izvršni odbor ter predsednika in podpredsednika ZKO. Sprejeli so predlog možnega kandidata za predsednika ZKO Janka Rozmana, ki je bil prejšnji mandat predstojnik sekretariata za ljudsko obrambo pri OS Radovljica, za podpredsednika pa Jožeta Hozjana, predsednika KUD Veriga Lesce.

Komisija za kulturo pri občinskem svetu ZSS Radovljica je na osmi seji, 10. februarja, razčlenila poročilo o uresničevanju programa kulturne akcije za delovne kolektive v radovljiški občini v letu 1982/83 in izrekla pozitivno oceno. Sprejela je predlog programa kulturne akcije za leto 1984, ki predvideva 15 gledaliških, šest vokalno glasbenih, dve folklorni in pe' fotolikovnih prireditve. Razen tega je v programu tudi filmsko gledališče s po šest predstavami v Radovljici in na Bledu. Kulturna skupnost Radovljica bo namenila za ta program predvidoma 600.000 din, občinski svet ZSS Radovljica pa 150.000 din.

Sledeč zgledom drugih mladih in starejših častilcev pesnika Prešerna so se na pobudo republiškega komiteja za kulturo domislili izvirne počastitve Prešernovega dne in slovenskega kulturnega praznika člani ZSMS osnovne šole Stane Žagar iz Lipnice in osnovne šole Četrtega maja iz Begunj. Zbrali so se v središču Radovljice pri avtobusni postaji in ob številnih gledalcih in poslušalcih, ki so se zbrali na nenapovedani prireditvi, predstavili recitacijo »Železna cesta« ter uprizorili dramatizirani pogovor med Primicovo Julijo in njeno materjo.

V okviru kulturnih prireditev in akcij v počastitev kulturnega praznika, ki ga v radovljiški občini proslavljajo ves mesec februar, je prispevala svoj delež tudi knjižnica A. T. Linhart Radovljica. V lani zgrajenem kulturnem domu v Stari Fužini je namreč v nedeljo, 26. februarja, ob priložnostni slovesnosti odprla novo krajevno knjižnico. Kulturni program so pripravili učenci osnovne šole in mladinci.

V februarju so na večjem mednarodnem turnirju v kegljanju na ledu v Škofičah na avstrijskem Koroškem med 18 moštvih iz Avstrije in ZR Nemčije nastopili tudi kegljači blejskega kluba Piber, ki so zastopali jugoslovanske barve v sestavi Piber, Rebec, Ulčar in Obreza. V močni konkurenci so si priborili odlično drugo mesto. Udeležba blejskih kegljačev sodi v okvir večletnega sodelovanja s slovenskimi športniki na Koroškem, ki so redni gostje na Bledu.

NAMEN IN POMEN SAMOUPRAVNEGA ORGANIZIRANJA POTROŠNIKOV

8

SAMOUPRAVNI SPORAZUMI ZA TRAJNEJŠE UREJANJE MEDSEBOJNIH ODNOSOV

V sodelovanju z dejavniki, ki smo jih našli prej, bo svet s svojimi vprašanji, informacijami, pobudami in predlogi vedno lahko poiskal najbolj primerno pot in način za ureditev posameznega odprtega vprašanja, kar je tudi v interesu obeh partnerjev. Svet bo posamezna vprašanja poskušal urediti v razgovoru z odgovornimi delavci v delovni organizaciji (npr. pri reševanju pritožb in predlogov potrošnikov, posredovanje informacij itd.). Za trajnejše urejanje medsebojnih odnosov, za uveljavljanje pravic in obveznosti obeh partnerjev pa bo potrebno skleniti samoupravne sporazume. Vprašanja, kot so npr. oblikovanje in izpolnjevanje srednjeročnega plana, dogovori o cenah storitev, in druge probleme bo svet potrošnikov posredoval tudi ustrezni delegaciji krajevne skupnosti, da bi o njih sprožila razpravo v skupščini pristojne samoupravne interesne skupnosti oziroma njene enote. Še poprej pa naj bi se o takih vprašanjih pogovorili na se-

stankih družbenopolitičnih organizacij — SZDL, sindikata, idr., kjer bi oblikovali stališča, ki bi jih delegati KS zagovarjali na sejah skupščin ustreznih SIS in zborov skupščin občin.

SODELOVANJE Z DRUGIMI SP

Pri načrtovanju, gradnji in opremljanju raznih objektov, ki so pomembni za prebivalce več KS (npr. samopostrežne trgovine, servisi za vzdrževanje in popravila gospodinjskih strojev in naprav), bi morali tesneje sodelovati s sveti potrošnikov sosednjih in drugih krajevnih skupnosti, da bi v skupni akciji poiskali najbolj primerne rešitve glede velikosti, zmožljivosti, lokacije za gradnjo itd. Sveti zainteresiranih krajevnih skupnosti se bodo tedaj posvetovali med seboj in z ustreznimi organizacijami združenega dela. Če bodo presodili, da gre pri graditvi za občinske razsežnosti, bodo zadevo obravnavali na občinski konferenci svetov potrošnikov oziroma v drugem ustreznem organu ali organizaciji.

PROGRAM DELA SP

Za načrtno aktivnost sveta potrošnikov je treba na podlagi plana razvoja KS sprejeti letni program dela sveta in ga potem redno, morda četrtletno ali polletno, dopolnjevati ter ga prilagajati dejanskim potrebam in razmeram v KS, ki se iz različnih razlogov lahko tudi bistveno spremenijo, zlasti glede prednosti potreb, ki jih je treba pokriti. Program naj ne bo preobremenjen, ker je bolje, da nekaj stvari dobro rešimo, kot pa cepimo moči in sredstva za urejanje vrste manj pomembnih vprašanj.

STIK S POTROŠNIKI

Glede na tako široko delovno področje, ki ga mora obvladovati, mora biti svet potrošnikov stalno in redno v stiku s potrošniki, zbirati njihova mnenja, pripombe, predloge, pritožbe, kritiko glede možnosti zadovoljevanja življenjskih potreb, kolikor jih potrošniki že sami ne posredujejo neposredno delovnim organizacijam (npr. v knjigi vtisov in pritožb).

Zbrane in preverjene pripombe, predloge itd. svet uredi in sporoči prizadeti delovni organizaciji, da jih skupno rešijo oziroma upoštevajo. To naj se ponavlja v določenih časovnih presledkih. Za zbiranje pritožb in predlogov naj si sveti priskrbi posebne nabiralnike na sedežu krajevne skupnosti. Kadar bo šlo za predloge ali ugotovitve širšega značaja, jih bo svet posredoval občinski konferenci svetov potrošnikov ali drugi ustrezni organizaciji.

KONFERENCE SP V OBČINI IN MESTU

Zakon predvideva organizacijo potrošnikov tudi v občini, mestu in republiki za urejanje vprašanj, ki jih v krajevni skupnosti ne morejo uspešno reševati (konference svetov potrošnikov).

Občinske konference sestavljajo delegati svetov potrošnikov v KS, mestne pa delegati iz občinskih konferenc svetov potrošnikov. Občinske oziroma mestne konference svetov potrošnikov delujejo v okviru ustreznih konferenc SZDL. Z organizacijo pretežnega dela občinskih konfe-

renc bo možno pristopiti k oblikovanju delegatske republiške konferenc svetov potrošnikov.

NALOGE OBČINSKIH IN MESTNIH KONFERENC SP

Republiški zakon o blagovnem prometu jim nalaga dolžnost, da sklepajo samoupravne sporazume z organizacijami združenega dela glede prodaje blaga na drobno ali opravljanja storitev za potrošnike na območju občine oziroma mesta. Temu ustrezno opredeljuje zakon tudi vse druge naloge, ki se nanašajo na tako prodajo blaga in storitev. Smiselno velja to tudi za druge vrste nalog in problemov občinske in mestne pomena na podlagi dogovorjene razmejitve dela. Konference dalje pomagajo svetom potrošnikov z organiziranjem posvetov, seminarjev ter z raznimi informacijami in gradivi, kakor tudi s poročili in analizami problematike svetov potrošnikov in krajevnih skupnosti glede varstva interesov potrošnikov ter jih posredujejo na ustreznem mestu. V ta namen sodelujejo z izvoljenimi delegati v raznih organih, skupnostih in svetih.

Občinska in mestna konferenca svetov potrošnikov delata na podoben način kot SP KS, vendar s to razliko, da se konference neposredno opirajo na svete, le-ti pa na potrošnike. Konference svetov potrošnikov so došlej podpisale z organizacijami združenega dela že mnogo samoupravnih sporazumov, in sicer največ glede poslovnega časa, nekaj pa glede drugih vprašanj neposrednega interesa potrošnikov (npr. o preskrbi s kmetijskimi pridelki, o ustanovitvi samoupravnih oziroma poslovnih skupnosti, o medsebojnih odnosih med izvajalci in uporabniki servisno-reмонтnih storitev itd.).

POVEZOVANJE IN USKLAJEVANJE INTERESOV POTROŠNIKOV IN INTERESOV ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA, SAMOUPRAVNIH INTERESNIH SKUPNOSTI IN DRUGIH

SODELOVANJE SP IN OZD

Sodelovanje sveta potrošnikov s posameznimi delovnimi organizacijami ne bo samo enkratno ali občasno, ampak redno in obojestransko. Svet potrošnikov se bo npr. glede vprašanj redne preskrbe dogovoril z delavci iz ustrezne poslovalnice, TOZD ipd., da bodo sodelovali na

skupnih sestankih oziroma sejah, ko bo potrebno reševati žgoča vprašanja, ki zadevajo obe strani. Za tako sodelovanje naj bi se predhodno dogovorili in to vključili v samoupravni sporazum, ki bo vseboval še druge določbe o medsebojnih pravicah in obveznostih.

SKLEPANJE SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV MED PONUDNIKI IN POTROŠNIKI

Na podlagi 23. in 78. člena zakona o združenem delu ter 20. člena zakona o blagovnem prometu dajejo sveti potrošnikov pobude za sklenitev samoupravnih sporazumov, ki so jih organizacije združenega dela dolžne skleniti. S temi sporazumi urejajo medsebojna razmerja med OZD, ki proizvajajo oziroma prodajajo blago ali opravljajo storitve za občane, organizirane v KS ter drugih samoupravnih skupnostih in organizacijah potrošnikov.

PREDMET SPORAZUMEVANJA

Predmet sporazumevanja med potrošniki in delavci v OZD so vsa še neurejena vprašanja v zvezi z zadovoljevanjem potreb občanov-potrošnikov. Zlasti se morajo dogovoriti o redni in kakovostni preskrbi s posameznimi proizvodi, o razvoju trgovske mreže in lokaciji prodajalnih ter o zagotavljanju denarnih sredstev za ta razvoj, o izbiri, količini in kakovosti blaga, ki ga prodajajo, o pogojih in načinu prodaje blaga, o merilih, po katerih se izbira blago, ki ga dajejo v promet, in o načinu ugotavljanja blaga, ki ustreza tem merilom, o preprečevanju zapiranja tržišča in o zagotavljanju enakopravnosti proizvajalcev, o delovnem času prodajal, o delovanju informacijske in svetovalne službe za potrošnike, o servisnem vzdrževanju prodanih proizvodov. Skupaj z drugimi dejavniki v občini naj bi se sporazumevali tudi o nadomestilih ter o programiranju, oblikovanju, financiranju in uporabi občinskih tržnih blagovnih rezerv.

UDELEŽBA POTROŠNIKOV PRI PRIHODKU TOZD

O medsebojnih razmerjih glede določanja cen proizvodov pa bi se lahko sporazumevali šele takrat, ko bo skupščina SFRJ sprejela zakon o temeljnih sistema cen in družbeni kontroli cen.

Nadaljevanje

Naša dolina v prvih dneh marca 1984 (foto I. Kučina)

DRUGA LETNA KONFERENCA DRUŠTVA ZA POMOČ DUŠEVNO PRIZADETIM OBČINE JESENICE

V prijetnem vzdušju je 17. februarja potekala druga letna konferenca Društva za pomoč duševno prizadetim osebam jeseniške občine. Po kratkem pozdravnem nagovoru in izvolitvi delovnega predsedstva je konferenco vodila prof. Mirjana Pretnar. Za kulturni program so poskrbeli učenci osnovne šole Polde Stražišar z recitacijami in branjem prispevkov iz njihovega šolskega glasila Solzice. Odloomek iz Kosmačevega Tantadruja pa sta prebrali dijakinji Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice.

Sledila so poročila članov izvršnega in nadzornega odbora o delu društva v letu 1983 in programu dela za 1984. leto. Razprava na poročila je bila sicer skromna, več pa je bilo izrečenih besed okrog izvajanja oziroma sprejetja zakona o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih odraslih oseb. Razgovor sta vodila direktorica Centra za socialno delo Ivanka Hudovernik in gost iz Zveze društev za pomoč duševno prizadetim iz Ljubljane prof. Jan Ulaša, ki je ob koncu konference prikazal in komentiral še dva filma, katerih glavni statisti so duševno prizadete osebe.

Vsem, ki ste prispevali, da je konferenca uspešno potekala, se izvršni odbor društva pristožno zahvaljuje. Za uspešno delo na področju skrbi za duševno prizadete osebe naše občine so bila na konferenci podeljena priznanja. Priznanja društva za leto 1983 so prejeli: JOŽICA BERTALANIČ za uspešno vključevanje delavcev TOZD in delovnih skupnosti Železarne Jesenice v članstvo društva in s tem tudi za osveščanje ljudi s humanitarno dejavnostjo društva.

IVICA POTOČAR za uspešno in prizadevno pridobivanje novih članov iz Planike v Breznici in hkrati tudi za osveščanje občanov s humanitarno dejavnostjo društva.

nitarno dejavnostjo društva. HILDA ZGONC za vsestransko pomoč pri organizaciji in aktivnosti našega društva, za vzorno vodenje blagajne društva in knjige evidence članstva.

Vsem tovarišicam iskreno čestitam! Zavedamo se, da je še več oseb, ki s svojim nesebičnim, prostovolj-

nim delom prispevajo k izboljšanju skrbi za duševno prizadete osebe. Vse priznanje smo dolžni izreči tudi poklicni gasilski enoti Železarne, saj nam je že drugič odstopila prijetno dvorano, kjer je naše delo nemoteno potekalo, obenem pa naj pripomnim, da so skoraj vsi gasilci tudi naši člani. Prav tako so aktivne tudi patronažne sestre in kar je še posebej razveseljivo — vedno bolj so v naših vrstah aktivni tudi starši duševno prizadetih oseb, česar smo prav posebej veseli, saj bomo le tako čimprej in čimveč dosegli za boljši jutri duševno prizadetih oseb naše občine. M.

JE TO HUMANO?

Že smo brali o čudnih odločitvah in postopkih zdravstvenih delavcev v Zdravstvenem domu na Jesenicah. Ljudje smo pač ljudje in vsakdo ima lahko »slab dan«. Toda, ali to opravičuje razdražljivost in živčnost delavcev na delih in opravilih v zdravstveni službi? Dogažajo se stvari, ki jih je težko razumeti in pojasniti. Tako je bilo tudi ravnanje voznika rešilca ZD Jesenice.

Bil je naročen, da zadnji četrtek v mesecu februarju prepelje starejšo bolnico — oskrbovanko doma dr. Franceta Berglja, na naročni pregled v bolnico na Jesenicah. Tisti dan je res navedlo nekaj snega. Sam sem se po nespluženju cesti do doma oskrbovancev nekajkrat podal s svojim osebnim avtomobilom, da bi vozniku rešilca nekoliko utrl pot do vhodnih vrat. Nekaj kasneje pa so ceste splužili, tako da ni bilo težko priti do vhodnih vrat doma.

Z več kot enourno zamudo je rešilec le prišel, vendar je bila zanj cesta očitno premalo splužena. Ustavil se je le nekaj metrov pred vhodnimi

vrat, potem pa začel vpiti in rogoviliti, da vozila ne bo mogel obrniti, da bo običaj v sneg ipd. Sestre so ga prosile, naj vendar počaka, saj je pregled naročen, po resni poškodbi tudi nujen, pa tudi voziček bi se dalo pripeljati do rešilca. Njegov odgovor je bil, naj bolnica počaka do drugega četrta, saj gre le za navaden pregled. Z jezo je sedel v vozilo, brez problemov obrnil in se odpeljal — sam seveda.

Ko sem zvedel, da se to večkrat dogaja in da se šofer z rešilcem ne bo vrnil, sem odšel domov po svoj avto, brez razburjenja in problemov pripeljal do vhodnih vrat doma oskrbovancev, odpeljal oskrbovanko v bolnico na pregled in jo pripeljal spet v dom.

Mislil, da je tako ravnanje voznika rešilca nehumano in nerazumljivo. Kaj bi bilo, če bi bil primer nujnejši, če bolnica ne bi imela možnosti prevoza z drugim vozilom, ali pa, če cesta tudi naslednji četrtek ne bi ustrezala vozniku rešilca? Zanj seveda obisk bolnišnice ni pomemben, za bolnico pa verjetno je, saj je od zdravnika odvisna njena nadaljnja terapija in bivanje na bolniškem oddelku doma dr. Franceta Berglja.

Mislil, da se mora voznik rešilca znajti tudi v takih okoliščinah, kot jih ponuja zima! Pa tudi, če že ne bi mogel obrniti svojega vozila (pa ga je lahko), se mar ne da z vzvratno vožnjo prevoziti tistih petdeset metrov???

Občan

HRANILNO PISMO LJUBLJANSKE BANKE — DOKUMENT, KI IMA ŽE DANES SVOJO JUTRIŠNJO VREDNOST

Hranilno pismo Ljubljanske banke varčevalcu zagotavlja največjo možno ohranitev vrednosti prihrankov, obrestovanje začetne vloge po dogovorjenih, posebej visoki obrestni meri in uporabo dokumenta ob različnih priložnostih. Kakšni razlogi so vodili Ljubljansko banko pri odločitvi za uvedbo nove, drugačne oblike varčevanja?

Analize varčevanja v jugoslovanskih bankah kažejo, da v zadnjih letih dinarski prihranki občanov ne rastejo več tako intenzivno in se, kljub absolutni rasti, realno zmanjšujejo. Velja tudi splošna ugotovitev, da varčevanje upada v obdobjih, ko prejemki prebivalstva rastejo realno počasneje od rasti življenjskih stroškov. Na zmanjševanje interesa za varčevanje je v preteklih letih vplivala tudi nestimulativna obrestna mera, ki ni sledila gibanju inflacije. Dogovorjena, posebej visoka obrestna mera in predvsem koncept hranilnega pisma, ko varčevalec že ob nakupu natančno ve, koliko bo ob koncu varčevanja pridobil, zagotavlja varčevalcu določeno varnost. Nakup hranilnega pisma predstavlja realno pot za uresničitev določenega načrta, možnost za nakup dobrih trajnejših vrednosti, ki se je z zaostrovanjem pogojev potrošniškega kreditiranja bistveno zmanjšala.

Ljubljanska banka trenutno nudi hranilno pismo v štirih osnovnih vrednostih, in sicer v zneskih za 5.000, 10.000, 50.000 in 100.000 dinarjev.

Od trajanja varčevalne dobe — leto, dve ali tri, pa je odvisno, koliko mora varčevalec ob nakupu odšteti. Tako je treba, na primer, za hranilno pismo v vrednosti 10.000 dinarjev vplačati le 4.768,50 dinarja, če bo vnovčljivo po treh letih.

Nakup hranilnega pisma namreč ni le priložnost za tiste, ki želijo načrtno varčevati, temveč tudi možnost varne in smotrne naložbe denarja.

Še eno ugodnost velja omeniti. Hranilno pismo Ljubljanske banke se lahko glasi na ime varčevalca, na ime kogarkoli, pa tudi na ime prinašalca, kar pomeni, da ga je možno tudi podariti. Ta možnost bo dobrodošla vsem, ki želijo podariti večjo vrednost, pa se ne morejo odločiti, oziroma želijo, da si obdarjeni sam izbere darilo. Pričakujemo lahko, da bodo na ta način največkrat obdarjeni otroci, vnuki ali nečaki, saj bo za to tudi vrsta priložnosti, kot je rojstni dan, zaključek šolskega leta, uspešno opravljen izpit ali novoletno obdarovanje. Če upoštevamo pri tem še nekatere druge pomembnejše življenjske dogodke, kot je, na primer, rojstvo, poroka in še kaj, lahko ugotovimo, da je hranilno pismo nadse primerno darilo tudi za odrasle.

Hranilno pismo je že takoj na začetku pritegnilo številne varčevalce in zdi se, da je bila odločitev o uved-

bi nove oblike varčevanja sprejeta v pravem trenutku.

Ljubljanska banka
Temeljna banka Gorenjske

JESENIŠKI INVALIDI PRED POMEMBNI MI NALOGAMI

Pri Društvu invalidov Jesenice so že začeli z uresničevanjem letošnjega zelo obsežnega delovnega programa. Iz podrobnejšega operativnega programa za prvo polovico letošnjega leta je razvidno, da morajo opraviti zares veliko dela. Ta program so pred nedavnimi tudi obravnavali poverjeniki društva v posameznih krajevnih skupnostih.

Zelo obsežna akcija, ki se je že začela, je popis članstva z izpolnitvijo evidenčnega kartona. Zveza društev invalidov Slovenije želi na ta način zbrati vse podatke o svojih članih za ureditev ustrezne kartoteke. Poverjeniki bodo morali z evidenčnimi kartoni zbrati podatke o družini člana, o stanovanjskih razmerah, o vrstah in vzrokih invalidnosti, o družbenopolitični aktivnosti ter o tem, na katerih področjih bi posamezniki želeli aktivno delati v okviru društva. Pri društvu upajo, da bodo vsi člani društva pri izpolnjevanju kartona nudili vso pomoč poverjenikom, da bodo lahko čimprej in dosledno opravili precej zahtevno nalogo.

Poleg tega pa se pri društvu pripravljajo tudi na različne proslave, praznovanja in druge akcije. V soboto, 10. marca, bodo v domu upokojencev na Javorniku pripravili srečanje članic ob 8. marcu, ki se bo začelo ob 16. uri. Poleg tega se že pripravljajo na vsakoletno akademijo v počastitev mednarodnega dneva invalidov,

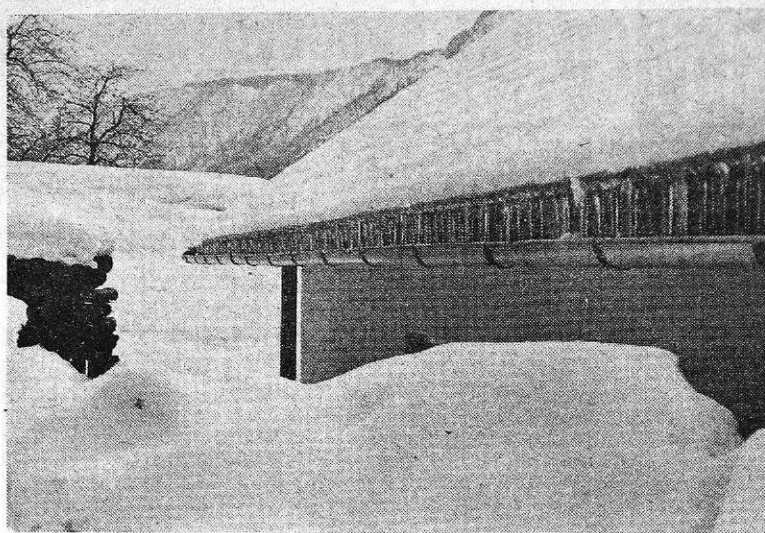
ki bo konec marca oziroma v začetku aprila. Za ta dan bodo pripravili tudi več športnih tekmovanj. Za svoje člane bodo v naslednjih mesecih organizirali klimatska in zdraviliška letovanja, in sicer sedemdnevni zdraviliški oddih v hotelu Lipa v Lendavi, sedemdnevni zdraviliški in izletniški oddih v Primoštenu ter sedem ali 14-dnevno letovanje na Malem Lošnju. Prijave za vsa ta letovanja sprejemajo do zasedbe avtobusa. Možna je plačilo v treh obrokih. Vse podrobne informacije zainteresirani lahko dobijo v pisarni društva.

Omenimo naj še, da se pri Društvu invalidov Jesenice tudi že pripravljajo na skupščino društva, ki bo v aprilu. Sedaj se bodo zvrstili članski sestanki po krajevnih skupnostih, kjer bodo obravnavali delovne programe društva za letošnje leto in drugo problematiko, izvolili pa tudi delegate za skupščino društva. Sestanek so že organizirali v krajevni skupnosti Žirovnica.

J. R.

»Pust krivih ust«, veselje vseh, predvsem pa najmlajših (foto I. Kučina)

Zima v Dolini (foto I. Kučina)

10. SEJA SKUPŠČINE SKUPNOSTI POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA SR SLOVENIJE

Za deseto sejo skupščine Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS je predložen precej obširen dnevni red in temu primerno tudi obsežno gradivo. Celoten pregled bi bil preobsežen, zato se bom omejil le na nekatere stvari, ki pa so povezane s številkami.

Poprečna stopnja rasti vseh vrst pokojnin v letih 1979—1983 v SRS:

leto	starostne	invalidske	družinske	skupaj
1979	104.541	53.460	58.823	216.824
1983	120.795	62.189	66.416	249.400

Poprečna stopnja rasti v letih 1979—1983 je: 3,7 %, 3,2 %, 2,9 % in 3,4 %.

Število užiivalcev oskrbnin, kot denarnega nadomestila delovnih invalidov v času poklicne rehabilitacije, se v letih 1979—1983 znižuje s poprečno stopnjo 9,3 %. V letu 1979 je prejelo oskrbnino 320, v letu 1983 pa le še 194 oseb. Prav tako so v upadajočo začasna nadomestila, in sicer jih je bilo v letu 1979 418, v letu 1983 pa še 326. Poprečna stopnja znižanja v teh letih je 6,4 %.

S poprečno stopnjo 11,1 % pa so naraščala nadomestila zaradi zaposlitve s skrajšanim delovnim časom. Leta 1979 je nadomestilo prejelo

5.625, v letu 1983 pa 8.286 oseb.

Nadomestila zaradi zmanjšanja osebnega dohodka na drugem delu je v letu 1979 prejelo 11.017, v letu 1983 pa 14.581 oseb. Poprečna rast je bila 7,9 %.

Prav tako je v stalnem porastu število oseb, ki prejemajo razne dodatke.

V letu 1979 je prejelo varstveni dodatek 24.873 oseb, invalidnino 25.604 in dodatek za tujo pomoč in postrežbo 10.041 oseb. V letu 1983 pa je prvi dodatek prejelo 35.357 oseb (poprečna rast 8,4 %), drugega 30.777 (poprečna rast 4,8 %) in tretjega 12.999 oseb (poprečna rast 6,7 %).

Pregled gibanja poprečnega OD in poprečnih prejemkov vseh vrst pokojnin:

leto	poprečni OD	poprečne starostnih pokojnin	invalidskih pokojnin	družinskih pokojnin	vseh pokojnin
1979	7.393	5.281	4.147	3.425	4.498
1980	8.767	6.444	5.056	4.181	5.489
1981	11.404	8.244	6.489	5.388	7.041
1982	14.365	10.499	8.201	6.830	8.936
1983	18.990	13.135	10.284	8.586	11.214

(ocena)

V ilustracijo navajam razpredelnico iz glasila Vzajemnost, ki prikazuje, kaj smo lahko kupili za poprečno starostno pokojnino v letih 1970—1980 in 1983 v SR Sloveniji. Za

primerjavo sem izračunal še za Jesenice za marec letošnjega leta, seveda sem poprečno pokojnino povečal za 11 %, kolikor so bile povišane pokojnine v mesecu januarju 1984.

	1970	1980	1983	Jesenice	marec 1984
črni kruh v kg	567	827	774	(28,00)	501
krompir	731	704	525	(30,85)	454
fižol	139	157	152	(162,00)	86
govodina s kostmi	53	83	56	(370,00)	37,8
zaklan piščanec	65	126	74	(213,50)	65,8
salama	29	69	52	(301,00)	46,6
mleko v litrih	549	767	517	(31,00)	452
sir	45	58	50	(416,00)	33,3
jedilno olje	160	220	154	(125,00)	112
svinjska mast	109	251	136	(160,00)	87,6
vino	102	167	187	(90,00)	156
kuhinjska sol	835	706	707	(55,00)	260
sladkor	305	388	279	(60,00)	233,7
prava kava	23	17	10	(170,00)	8,2
drva (kub. m)	7	7	7	(2,000)	
bencin (l)	479	348	182	(71,00)	197

(V oklepaju so cene na Jesenicah 29. februarja 1984)

Iz razpredelnice je razvidno, da upokojenci v občini Jesenice za svojo težko zaslužen poprečno pokojnino dobijo veliko manj kot ostali upokojenci v SR Sloveniji.

Iz gradiva za že omenjeno sejo je razvidno, da je Skupnost invalidsko pokojninskega zavarovanja v Sloveniji presešla predvidene prihodke v finančnem načrtu za leto 1983 kar za 10,4 %, odhodke pa za 6,5 %. Presežek prihodkov je 1.779,2 milijona dinarjev, kljub temu pa je skupnost imela težave z likvidnostjo in je morala v letu 1983 plačati kar 49,2 milijona din obresti za najemanje kreditov za redno izplačevanje svojih obveznosti, ker je obrestna mera znašala kar 30 %.

Finančni načrt za leto 1984 je za 24,8 % višji pri prihodkih in za 30,8 % pri odhodkih.

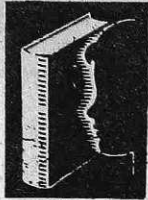
Iz gradiva je morda za jeseniške upokojence zelo zanimiv podatek, da smo jeseniški upokojenci po višini poprečne starostne pokojnine na 27. mestu, po višini invalidske pokoj-

nine na 20. mestu in po višini družinske pokojnine na 14. mestu v SR Sloveniji. Poprečna starostna pokojnina je kar za 3.248,00 din nižja kot v vseh petih občinah mesta Ljubljane. Vzrok za to je prav gotovo v slabših osebnih dohodkih, doseženih v času dela v jeseniški Železarni. Težak kruh jeseniških železarjev je tako postal za upokojene železarje tudi nekoliko grenak.

Skupščini je predložen tudi predlog za povišanje pokojnin za 8,5 % z veljavnostjo od 1. januarja 1984 in predlog za povečanje regresa za upokojence v letu 1984 na 2.300 din na upokojenca.

Iz gradiva zbral
Stane Torkar

Dopisujte v

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Abdelhamid BENHEDUGA: Južni veter — roman. (Mostovi iz Alžirja).

Najnovejša knjiga iz zbirke **Mostovi** je eden prvih alžirskih romanov, po spremni besedi povzemam, da naj bi bil to »pravi roman, ki je stoodstotno alžirski«. V resnici gre za tipično kmečko povest, ki se hkrati spoprijema s problemi, ki jih literaturi predpisuje socrealizem. Torej hkrati Jurčičev **Deseti brat** in Kranjčeva **Pisarna** v alžirski izvedbi? Za nas vsekakor predvsem most z drugo kulturo, z drugim narodom, kar je namen zbirke.

Ne bom ponavljal ugotovitev, da je večina bralcev precej brezbrzihih do teh in podobnih mostov. Pomembno je predvsem to: bralci z malce staromodnim okusom, ki radi berejo povesti iz preproste življenja, bi morali biti teh izdaj veseli. Primerjava z **Desetim bratom** do neke mere drži: gibljemo se v območju naivnega realizma. Govora je o preobrazbi alžirske vasi, o spopadu med vaško (islamsko) tradicijo in napredkom, ki ga v to okolje vnaša državni sistem; in vendar se zdi, da je avtor bolj malo o problemih kmetovanja. Vse se namreč suče okrog »veleposelnika«¹ Belkadija, ki naj bi bil eden najbogatejših in najbolj vplivnih mož v okrožju, sicer pa, jasno, prikriti reakcionar, zato tudi nasprotnik župana (nekdanjega partizana) Maleka. In vendar: v romanu zvemo nekaj malega o Belkadijevih ovčji čredi, ker je ovčar Rabah eden protagonistov romana, namreč, vseč mu je Belkadijeva hči Nafiza. Drugače pa? Nikjer v romanu ne zvemo ne koliko zemlje ima Belkadi ne kaj na njej prideluje, omenjen ni niti en felah, ki naj bi delal zanj; pač pa je omenjeno sadno drevje, ki mu raste okrog hiše: pisatelj našteje skoraj vsako drevo posebej. Ob tej bogatiji človek ne ve, kaj bi si mislil: ali je ni, ali pa se pisatelj ni zdelo vredno, da bi jo omenjal?

Zato sem omenil, da gre za »naivni«² realizem. V takem — v osnovi realističnem — romanu, bi človek pričakoval, da bomo zvedeli kaj več o dejanskih gospodarskih razmerah. Hkrati pa mi je jasno — kar je bilo nemara po svoje jasno tudi avtorju — da bi bil za povprečnega bralca roman potem manj privlačen.

Če roman izhaja iz arabske književne tradicije, je po svoje umljivo, da je tak. Če naj nam bo zgodba blizu, se moramo nekako zvesti v te vaše ljudi. Komu so podobni, nemara našim bratom z juga, bosanskim

muslimanom? Vprašanje je, ali le-te poznamo kaj bolje kot Alžirce. Se pravi, ali zares poznamo tisto, kar jih dela različne od nas: njihovo tradicijo, kulturno, predvsem versko dediščino? Benheduga je kot pisatelj močan predvsem tam, kjer govori o tradicionalnih rečeh: o kmečki ženski, ki je vse življenje zaprta med zidove domače hiše in spričo moškega ne sme niti spregovoriti; o tem, kako se možje pogovarjajo v kavarni; o tem, kako živi vaška skupnost svoje lastno življenje, ki se kaže zlasti ob izjemnih dogodkih, recimo ob smrti, ob pogrebnih svečanostih.

Živec tega pripovedništva ni (kot bi morda hotelo biti ali kot nemara mora biti po sili prilik) v analizi stvarnosti, pač pa v opisu tipične arabske zgovornosti. Kdo ve, ali je Alžirec v tem kaj podoben Bosancu: mene je opis pogovorov med županom Malekom in vaškim učiteljem spomnil prej na pogovor dveh Tržičanov v kakšnem Pahorjevem romanu. Torej gre nemara za tipično sredozemsko zgovornost, »elokvencijo«, za govorno kulturo, svojstveno narodom okrog sredozemskega bazena?

Res, prav tu je tisto, kar bi nas lahko očaralo kot bralce. Vse, kar pisatelj zares intimno dojema, se mu razodeva dialoško, skozi pogovor. Pogovor med temi ljudmi je vedno prava umetnina, razodeva vrednote, ki so nam bolj ali manj tuje. Ti ljudje nikoli ne govorijo malomarno in tjavendan, vedno vnašajo v govor vso svojo kulturo, pa tudi vso svojo premetenost. Razkroj tradicionalnih

struktur — če so razmere take, kot jih opisuje Benheduga — niso prinisale s sabo surovosti, kakršna je v navedi pri nas. Mislim na surovost v ustnem občevarju, ki je pri nas prej pravilo kot izjema. Arabci — če so res taki, kot jih spoznamo iz tega romana — so v tem pogledu dosti bolj kulturni. Ne gre le za lepoto, gre tudi za modrost. Človek kot družbeno bitje lahko nemara shaja le tako, če lahko člani skupnosti izmenjujejo misli, ne da bi pri tem prišlo do kratkih stikov.

Nasprotja med osebami so velkanska: na eni strani je tu kmet, čigar imetje naj bi zapadlo pod agrarno reformo, na drugi župan, čigar življenjski sen je, da bi to reformo izpeljal. In vendar, ta dva človeka se znata ves čas strpno in kulturno pogovarjati. V tem lahko vidimo kajpak tudi zvitost in hinavščino — brez katere pa, kot je menda jasno, življenje v skupnosti ni mogoče? Zaplet je kajpak v tem, da bi rad posestnik obesil svojo lepo hči županu in si tako pridobil vplivnega sorodnika. Najbolj ostro nasprotje pa ni med tema možema, pač pa med Belkadijem in hčerko: ta namreč za nobeno ceno noče postati predmet barantanja, hkrati pa ji manjka moči, da bi se uprla.

Prav, če gre za »probleme na vasi«, bralcu utegne biti zanimiva primerjava s podobnimi problemi pri nas (v tistem obdobju). Roman se dogaja kmalu po osvoboditvi izpod kolonializma in sega tudi v čas boja: tudi tu so skupne točke. M. H.

TRADICIONALNA RAZSTAVA ROČNIH DEL OB 8. MARCU

Jutri, v petek, 9. marca, bodo ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah s krajšim koncertom ženskega pevskega zbora Milko Škoberne, ki ga vodi Anton Cimperman, odprli v počastitev 8. marca — dneva žensk že tradicionalno razstavo ročnih del članice odseka za ročna dela pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Članice odseka za ročna dela, ki bo 17. marca zabeležil desetletnico svojega neprekinjenega delovanja, se bodo letos že dvajseti zapored s svojimi izdelki predstavile ob tem času javnosti. Že pred ustanovitvijo odseka so v društvu na pobudo žensk za 8. marec leta 1969 in 1974 organizirali razstavo gobelinov, kar je tudi pogojevalo, da se ženske 17. marca 1974 pri društvu organizirale kot samostojni odsek.

Skozi različne oblike delovanja odseka je v teh desetih letih šlo več

kot sto žensk različnih poklicev in različnih starosti. Poleg organizacije različnih tečajev, kot so vezenje, kvačkanje, vzlanje, tkanje in podobno in rednega tedenskega sestajanja na delovno — pogovornih večerih, so doslej članice vsako leto pripravile za 8. marec razstavo svojih izdelkov, ki so nastajali po dogovorjenem programu čez zimsko sezono. Izjemna posebnost teh razstav je prav gotovo v tem, da so se vsako leto predstavile z neko svojo izvirnostjo, ki je vključevala precejšnjo mero njihove lastne ustvarjalnosti, iznajdljivosti, estetike in podobno. Poleg že omenjenih razstav gobelinov so se predstavile: s kvačkanimi in klekljanimi izdelki, s slikami vezeni na tkanino, gobelini po predlogih slikarjev, članov likovnega kluba DOLIK (unikati), narodnimi vezinami, vzlanimi izdelki, nitno grafiko in tkanimi izdelki za vsakdanjo rabo.

Tudi letos se članice predstavljajo s stilo dogovorjeno razstavo ročnih del, ki so ji dale naslov APLIKACIJE, kar po domače pomeni prišiti okras, našiv, obroba na obleki, namешčanje na podlago. Glede na vrsti aplikacije jih strokovno delijo na površinske aplikacije, senčne, vstavljene aplikacije, čipkaste, menjalne aplikacije in podobno, vse pa se uporabljajo za olepšavo oblačil, izdelavo različnih okrasnih predmetov — prtov, okrasnih blazin in podobno.

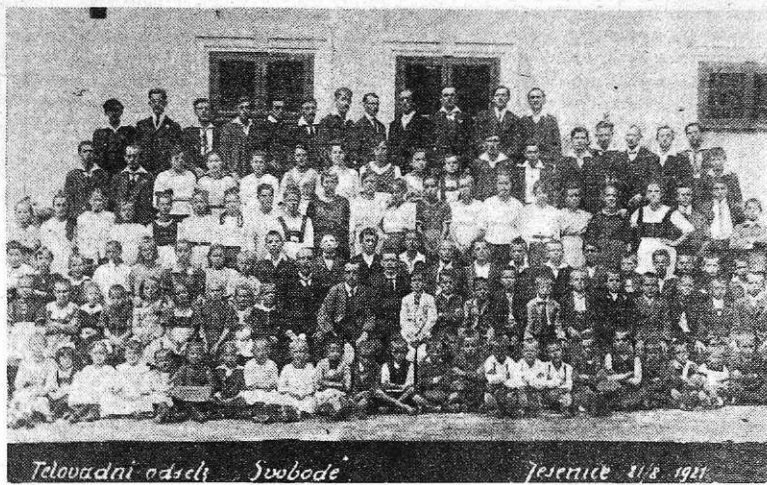
Že vseh deset let, odkar odsek organizirano in neprekinjeno deluje, je njegova posebnost, kakor je bilo že poudarjeno, stilna usmerjenost in enotnost vseh razstav, uporaba novih tehnik oziroma izraznih sredstev pri oblikovanju okrasnih ali uporabnih izdelkov, po čemer se prav gotovo te razstave razlikujejo od podobnih razstav.

Tako kot na vseh dosedanjih razstavah, so tudi tokrat članice odseka, pod mentorstvom Gilde Tratnik, pokazale izredno veliko domiselnosti, spretnosti in estetskega čuta, ob neizmernem številu delovnih ur, ki so jih vložile v svoje izdelke.

S svojimi izdelki se tokrat predstavljajo: Danica Bernard, Julka Celarc, Pika Čop, Kati Čušin, Nada Dragojevič, Ema Drobč, Ivanka Jelovčan, Marica Jezeršek, Francka Kovačič, Helena Kramar, Ivanka Lorenčič, Zinka Mareš, Marica Mikelj, Marija Mrak, Anica Novak, Rozka Osredkar, Fanika Podlipnik, Slava Razinger, Vida Robič, Silva Saksida, Rozka Saračević, Irma Ščerbič, Jožica Škedelj, Pavli Škrt, Zofka Škulj, Gilda Tratnik in Metka Urbanc.

Razstava ročnih izdelkov bo odprta do vključno 21. marca, in sicer vsak dan od 9. do 19. ure.

OTVORITEV RAZSTAVE »DELA VSKA KULTURNA DRUŠTVA NA GORENJSKEM DO LETA 1941«

Telovadni oddeli, Svoboda, Jesenice 11. 3. 1941.

V petek, 9. marca, ob 17. uri bo v prostorih Kosove graščine na Jesenicah otvoritev zgodovinsko dokumentarne razstave o delovanju delavskih kulturnih društev na Gorenjskem. Razstavo so pripravili delavci Gorenjskega muzeja iz Kranja, večji del razstave pa zajema napredna kulturna društva (Svoboda in Enakost) z Jesenic, ki so med obema vojnima dajala ton družbenemu pa tudi političnemu življenju. Bogato fotografsko in dokumentarno gradivo za razstavo so prispevali številni posamezniki, predvsem pa muzejske ustanove na Gorenjskem. Med najbogatejšim gradivom je gotovo gradivo, ki ga hrani tehnični muzej Železarne, katerega najpomembnejši del bo tudi predstavljen na razstavi. Zaradi kronološke preglednosti razvoja kulturnih društev vabimo na razstavo predvsem šole, društva, pa tudi vse tiste, ki jih zanima polpretekla zgodovina Gorenjske in Jesenic.

Razstava bo odprta vsak dan od 10. do 12. in od 17. do 19. ure, po dogovoru pa bodo po razstavi vodili tudi muzejski delavci. Na razstavi bo moč dobiti tudi katalog, ki sta ga spisala avtorja razstave, kustosa Gorenjskega muzeja v Kranju, Majda Žontar in Jože Dežman. (Slika je iz fotoarhiva tehničnega muzeja Železarne)

ŠOLSKO KULTURNO DRUŠTVO »JOSIP VANDOT«

V celodnevni osnovni šoli Jeseniško-bohinjski odred Kranjska gora imajo že več let razvito pestro in uspešno izvenšolsko kulturno umetniško dejavnost. Na šoli deluje petnajst krožkov, sekcij in skupin, in sicer: literarni, lutkovni in filmski ter televizijski krožek, gledališka skupina, bralna značka, knjižničarski, pravljčni in likovni krožek, zborovsko petje, »Vesela šola«, skupina izraznega plesa, poklicno usmerjanje, plesna skupina in turistični podmladek, izdajajo pa tudi šolsko glasilo KEKEC.

Vse te dejavnosti povezujejo ljubitelje kulturno umetniškega delovanja šole s krajevno skupnostjo. Ker pa v kranjskogorski osnovni šoli že nekaj let uspešno delujejo športniki v šolskem športnem društvu in tehniki v pred kratkim ustanovljenem klubu mladih tehnikov, so se tudi mladi kulturniki odločili, da ustanovijo svoje društvo. Odločitev je bila tu in v sredo, 29. februarja, je bil ustanovni občni zbor šolskega kulturnega društva. Ker letos kranjskogorci praznujejo stoletnico rojstva rojaka in pisatelja zgodbo o pogumnem fantiču Kekcu, Josipa Vandota, so društvo poimenovali po njem. Šolsko kulturno društvo »Josip Vandot«¹ osnovne šole Jeseniško-bohinjski odred je za svoje geslo vzelo Kekčeve besede: »Dobra volja je najboljša«.

Na ustanovnem zboru društva so sprejeli pravilnik društva, načrt letnega dela in izvolili izvršni in nadzorni odbor. Predsednik izvršnega odbora društva je Benjamin Gracer, podpredsednica je Špela Lavtižar,

tajnica Vera Kopavnik, mentorica je Mira Smolej, blagajno vodita Vera Dulmin in Almira Smojčič, član dokumentarist je Lojze Kerštan in članica Martina Knez; člani nadzornega odbora pa so: Marija Kreft, Mira Mandeljc in Matjaž Tufekčič. Častna članica šolskega kulturnega društva pa je Danica Kosnikar, ki je brezplačno prispevala knjige za šolsko knjižnico. Društvo je tudi član Zveze kulturnih organizacij občine Jesenice. Na zboru so tudi razmišljali o ustanovitvi še nekaterih dodatnih krožkov in skupin, kajti šola daje vse možnosti za uspešno delovanje. To naj bi bili novinarski krožek, zbirateljstvo, glasbeni popoldnevi in klubska srečanja učencev.

V kulturnem delu programa na ustanovnem zboru šolskega kulturnega društva »Josip Vandot«² so nastopili recitatorji, pevci in harmonikarji ter ritmična skupina. Predstavili so se tudi lutkarji, likovniki in pravljčni krožek.

A. Kerštan

POHVALE ZA POSEBNO PRIZADEVANJE V AKCIJI »LEPE ROŽE IN VARSTVO KOLJA«

Za posebno prizadevanje v akciji »Lepe rože in varstvo okolja«³ na širšem območju Jesenice so bili pohvaljeni:

Na Cesti maršala Tita 1: Ika MARKOVIČ, Marija SOKOLOVIČ; **na Cesti maršala Tita 2:** Liljana BLAŽEVIČ; **na Cesti maršala Tita 10:** Jože FALETIČ, Marija HUMER, Inka KOROŠEC, Milka MARIČIČ, Valerija SVETLIN; **na Cesti maršala Tita 20:** Cirila OMAN, Gordana VIŠNAR; **na Cesti maršala Tita 22:** Magda HROVAT, Ana VEHRAR; **na Cesti maršala Tita 70:** Cveta GERDEJ, Marija JERMAN, Bernarda PINTAR, Draga RABIČ, Stefi ŠKRABELJ, Cilka SMOČIŠ, Rozi VIČIČ; **na Cesti maršala Tita 72:** Stefaniya MRK; **na Cesti maršala Tita 76 in 76/a:** Francka BAVDEŽ, Ivanka GRILC, Hamdija KOVAČEVIČ, Ana KRIZIČ, Marko TRKULJA, Ivanka in Jaka PIBERČNIK;

Cesta na Golico: Franciška BEDEN, Elza DEČMAN, Dani KLEMEC, Ljubica KORENC, Bogoljuba PRISTOV, Marica in Urška PŠENICA, Slavka RAVNIK;

Ulica Staneta Bokala: Štefka JUH, Milena KRMEC, Ida SELAKOVIČ, Fikreta PEŠINOVIČ, Franciška TAVČAR, Ela SIVC, Nada TOMAZIN, Vinko VEBER, Teo VISTER.

Na Cesti maršala Tita 4: Marija ŠNABELJ; **na Cesti maršala Tita 82:** Francka BOHINJC, Ana NOČ; **na Cesti maršala Tita 84:** Marija AŽMAN, Ivica ERZANEC, Anica JERSIN, Anica KREK in Anica ŽNIDAR; **na Cesti maršala Tita 89:** Ivan RABIČ; **na Cesti maršala Tita 90:** Slavka KLEMENC in Danica TRONTEL; **na Cesti maršala Tita 91:** Hilda ŽLOGAR; **na Cesti maršala Tita 92:** Iva HORVAT; **na Cesti maršala Tita 94:** Mata ANTONIČ, Fani FENC, Cilka KOROŠEŽ in Silva ŠIMIC; **na Cesti maršala Tita 96:** Štefka CERKOVNIK, Ida MAZOVEC, Špela KOSELI, Marija LUKAN, Dušana MAJDKIČ, Marija POTOČNIK, Slavka ROPEŠA; **na Cesti maršala Tita 98:** Jože EGART, Silva GROBOTEK, Vinko KNAUS, Gizela MALOVAŠIČ, Stanko MANFREDA, Anica PETERNEL, Marija SIEGA in Zora SMOLE.

B. B.

SPREJET PROGRAM RAZSTAV V LETU 1984

Programski svet razstavnega salona DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, ki ga vodi Gregor Velep, je na svoji četrti seji dokončno potr dil program razstav v letu 1984, ki ga je oblikoval in usklajeval že od lanskega novembra.

Letos se bo, vključno s štirimi že izvedenimi razstavami, skupaj zvrstilo 25 razstav, kar pomeni, da bo razstavní salon zaseden 300 dni. Programski svet je pri letošnjem izboru poskušal zagotoviti čim večjo pestrost razstav ob čim večji kvaliteti, ki jo bo potrebno še stopnjevati, da bi salon dobil tudi ustrezen ugled. Tako se bo skupaj letos zvrstilo 21 sikarskih razstav, in sicer 12 samostojnih, od tega sedem razstav slik poklicnih oziroma akademskih slikarjev in pet ljubiteljskih slikarjev, devet skupinskih razstav slik, tri razstave umetniške fotografije in ena razstava ročnih del.

Če upoštevamo, da zelo obsežno organizacijsko in tehnično delo v zvezi s to dejavnostjo opravljajo člani likovnega kluba DOLIK, programskega sveta in vodstva društva popolnoma ljubiteljsko, potem si lahko šele predstavljamo izjemnen pomen ljubiteljske organizacije razstavne

dejavnosti, ki na Jesenicah presega celo nekatere poklicne tovrstne organizacije v Sloveniji. Zato tudi finančni načrt za vso to dejavnost, ki je za jeseniške razmere relativno visok, za normalno razstavno dejavnost pa skoraj smešno nizek, skupaj znaša 625.000,00 din, v kar so všteti samo stroški najemnine prostorov, razsvetljave, ogrevanja, vabil oziroma razstavnih listov in poštne, za varovanja prostorov in razstav ter varstva razstav in čiščenja.

Glede na to, da sedanji stroški, v primerjavi s stroški v prejšnjem razstavnem prostoru v Delavskem domu, kjer je Železarna opustila DOLIK plačevanja najemnine, razsvetljave in kurjave, za jeseniške razmere močno porasli, so na seji programskega sveta sklenili, da bodo organizacije združenega dela v občini zaprosili za patronat nad razstavno dejavnostjo ali posameznimi razstavami. Ta postopen prehod bo potreben tudi zato, ker bo programski svet že v prihodnjem letu moral v finančni plan vključevati tudi razstavnino, ki jo nekateri razstavní saloni na Slovenskem že sedaj plačujejo razstavljalcem, kar je v primerjavi z ostalimi kulturno-umetniškimi izvajalci povsem normalno.

Na seji so tudi poudarili, da je potrebno tako kot doslej, tudi v bodoče skrbeti za kvalitete otvoritve razstav s krajšimi kulturnimi programi, ki naj ne bodo daljši od 30 do 35 minut. Na seji so omenjali tudi vprašanje razširjene razstavne dejavnosti v občini, kar pa bo potrebno reševati na širšem nivoju, predvsem pa na nekaterih področjih, kjer obstojijo pogoji, ustvariti interes za razstavno dejavnost, s čimer bi bil lahko tudi fond slik, ki prihaja na Jesenice, bolje izkoriščen.

RAZSTAVA ROČNIH DEL NA DOVJEM

Pri kulturno-umetniškem društvu Jaka Rabič Dovje Mojstrana že nekaj let izredno prizadevno deluje ženska sekcija ročnih del. Okoli 30 članic iz te krajevne skupnosti se redno vsak torek zbira v mali dvorani kulturnega doma na Dovjem, kjer izdelujejo najrazličnejše volnene in druge izdelke.

Za letošnji 8. marec so članice sekcije ponovno pripravile razstavo najboljših izdelkov. Otvoritev s kulturnim programom bo v soboto, 10. marca, ob 14. uri v sobi združnega doma na Dovjem. Razstava bo na ogled vsak dan do nedelje, 18. marca. J. R.

DELOVNA PRAKSA V OSNOVNI ŠOLI KARAVANŠKIH KURIRJEV NOB

Vse bolj premišljuje in vedno bolj sem prepričana, da je čista resnica, kar pravijo: »Ura teče in nič ne reče!« Le da se je ta ura pri meni razvlekla v dneve, tedne, mesece, leto, dve leti. Da, dve leti je že, od kar sem zapustila osnovno šolo na Koroški Beli. Pravzaprav to ni veliko, a vendar dovolj, da se navadiš na nov način življenja, na novo okolje, šolo, da že nekoliko pozabiš stare oblike prijateljstva, sošolcev in tudi učiteljev.

Zato imaš toliko bolj čuden občutek, če se čez leta vrneš v osnovno šolo — ne kot učenec, ampak v čisto novi preobleki — kot praktikant. Pravzaprav si še vedno učenec, ki bo še dolgo časa rabil in uničeval šolske klopi, risal krace po svojih zvezkih in ki se bo »preobjedel« večnega poslušanja predavanj... In vendar si sedaj ob ponovnem stiku s starim osnovnošolskim okoljem na majceni stopnički višje. In prav ta stopnička ti lahko zelo veliko pomeni.

Ta moja delovna praksa je bila pestra, razgibana in nič kaj dolgočasna. Prvi dan sem se seveda spraševala, kako bo, koliko dela bom sploh imela...? Zdaj pa razmišljam, da bi lahko nabirala kilometrinno od stalnega tekanja po šoli (na različnih relacijah). Sicer sama ne vem, kakšen vtis sem naredila pri drugih, ko sem vsak dan, s kar se da strogim obrazom in s kilometer daleč vidno živorančno mapo pod roko »strašila« po šoli. Mogoče sem dajala vtis »zbe-gane kokoši«? Mogoče česa drugega? Ne vem! (Nihče mi ni omenil.) Vem pa, da te prav prijetno spreleti po vsem telesu, ko te kdo prijazen pozdravi, kaj vpraša, ali pa te pokliče s tistim znanim: »Tovarišica!« Saj se smešno sliši, ampak takrat si najprej misliš, da se je otrok zmotil in da so te krepko zamenjali z nekom, a kaj hitro se zaveš svoje vloge, nekoliko dvigneš svoj obraz in prav vljudno odzdraviš.

Največ časa sem preživela v podaljšanem bivanju. Delo se mi je zdelo zanimivo, saj je prijetno navezovati stike z učenci, jih spoznavati, še prijetnejši pa je občutek, da si nekomu potreben.

Seveda sem si izkušnje nabirala tudi drugje. »Garala« sem, na primer, v knjižnici, sodelovala sem pri različnih krožkih, se seznanila s šolsko dokumentacijo, z delom socialne delavke... Svoje vsestransko delo, pa sem še dodatno popestrila s pohodom do Valvasorjevega doma pod Stolom.

Skozi vso to delovno prakso pa sem premišljevala o svoji odločitvi

glede šolanja in pravzaprav premišljuje tudi sedaj. Večkrat tako razmišljam in včasih se mi zazdi, da je moja pot popolnoma zgrešena, nobene lepe strani ne vidim v tem učiteljskem poklicu, ob drugi priložnosti, pa spet spoznavam, da je pot prava, cilj je jasen in zahten. Nekoliko se še iščem, včasih tudi prek drugih. Sicer lahko tudi zdaj napišem, da je poklic učitelja zanimiv, da je čudovito dokazovati vsak dan, da je tudi v tebi nekaj ustvarjalnosti, nek smisel, trud, ki ga vlagas v svoje delo. Da to delo, ki je lahko zavito v tančico veselja, ali pa je garaško, zahtevno, lahko polagaš pred učence in ga

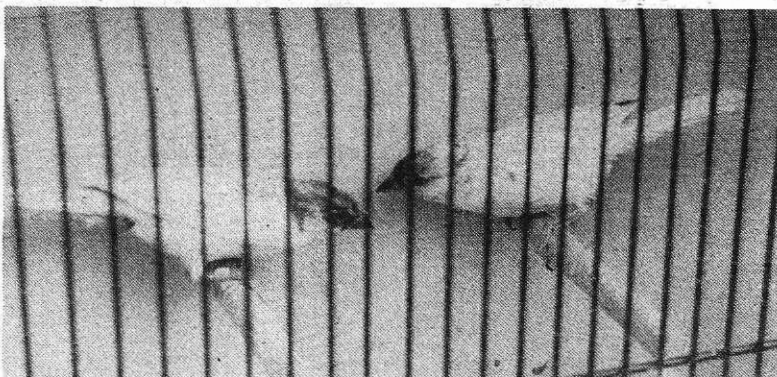
le-ti tudi sprejemajo.

Vendar pa so to zdaj le besede, saj gledam na vse to z očmi praktikanta, z očmi učenke drugega letnika pedagoške šole. Mogoče gledajo tudi drugi tako, mogoče drugače. Morda si bom tudi jaz nekega dne premislila. Ne vem! Vem pa, da bo čas prinesel svoje!

Kakorkoli že bo, že sedaj lahko rečem, da se bom vedno rada spomnila svoje 14-dnevne prakse v osnovni šoli, ki je zdaj imenitno prenovljena; rada se bom spomnila prijaznih kuharic, zanimivih učiteljev ter učenec iz podaljšanega bivanja, pri katerih sem preživela nekaj časa.

Mislím, da bom prihodnje leto lahko še enkrat vprašala: »Kako si kaj, dobra, stara osnovna šola?«

Natalija Gašperin
Šolski center »Vojvodina«
Tolmin

Beli vrabci (foto J. Jekler)

BELI VRABCI

Velika večina ljudi sploh ne verjame, da beli vrabci živijo, oziroma misli, da so pobarvani ali pa preprosto vzamejo vse za prvoaprilsko šalo. Še manj verjamejo, da se dajo vzgajati kot, na primer, kanarčki, seveda z nekaj več znanja in prizadevanja.

Armija Hudriča kot frizerja pozna večina Jeseničanov, manj pa kot gojitelja ptic. Običajni primerki so mu postali kar preveč vsakdanji in dolgočasni, ko pa je slišal za bele vrabce, ki so se podili okrog jeseniške gimnazije, je ulovil par. Precej težavna naloga, lahko verjamete, saj so vrabci bolj prebrisani, kot se zdi. Tudi samo parjenje, preživetje, izbor — vmes so se pojavili pisani, ki jih

jé bilo treba izločiti — je uspelo samo na podlagi dolgoletnih izkušenj.

Ko mu je vzreja uspela, jih je po predpisih obročkal in poslal štiri na republiško tekmovanje, kjer je pobral naslov šampion razstave in medaljo, s skupno skoraj maksimalno oceno 368 točk. Bila je zadostna spodbuda in lahko bi sodeloval tudi na svetovni tekmovni razstavi, pa je eden poginil, treba pa je imeti kolekcijo štirih. Letos bo poskušal znova, kajti na svetovni razstavi belih vrabcev še ni bilo.

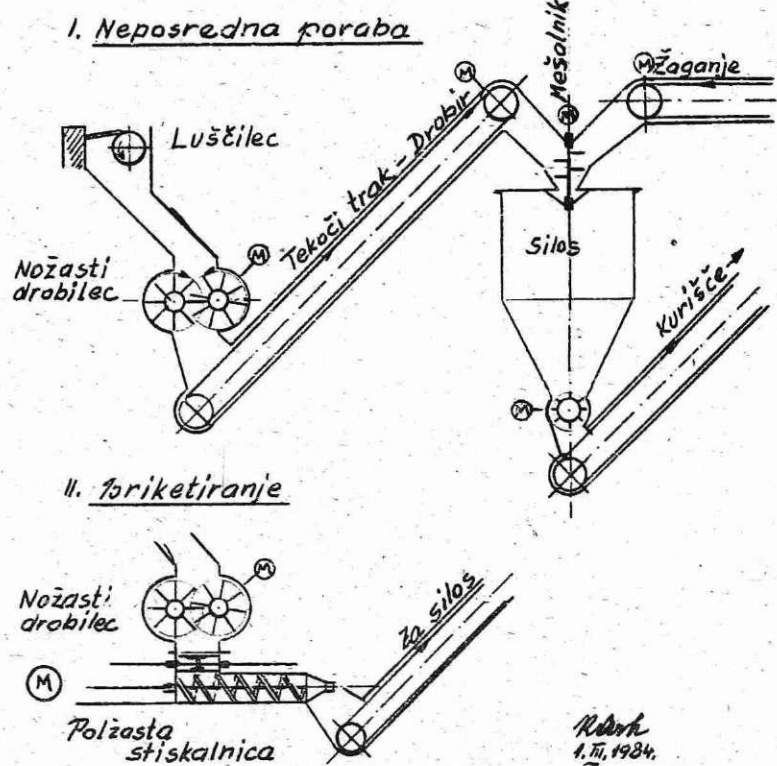
Bele ptice, prav tako kot druge bele živali, so velika redkost. Vzrok barvi je pomanjkanje telesnega barvila. V bistvu so popolnoma identične z ostalimi svoje vrste, so pa veliko bolj opazne in imajo več sovražnikov. Morda pa jih bo le uspelo razširiti, saj mu jih je nekaj že pobegnilo in se lovijo po Jesenicah. Dobro bi bilo dobiti še kakšnega od kod drugod za osvežitev krvi.

Tako smo dobili novo posebnost. Pohvalno je, kar je Armii dosegel, obenem pa je tudi spodbuda: z vztrajnostjo in pridnostjo se da marsikaj doseči na raznih področjih delovanja. Z malce energije se še kako da pregnati dolgčas, nad katerim običajno tarnamo!

J. Jekler

Naprave morajo biti pokrite, da je lubje zaščiteno pred vlago, saj ta zmanjšuje kalorično vrednost. Količina energije je odvisna od količine lubja, zato podjetje lahko samo izračuna koristnost naprave. Sheme prikazujejo dodatne naprave, ki so potrebne, da lahko iz lubja pridobivamo toplotno energijo.

Rudolf Arh

Podatki:	surov les	10500	kJ/kg	(2500 kcal/kg)
	račno suh	15500	—	(3700 —)
	žaganje	13820	—	(3300 —)
	smreka	21270	—	(5080 —)

VABILO NA LETNO SKUPŠČINO TURISTIČNEGA DRUŠTVA JESENICE

Turistično društvo Jesenice vabi svoje člane na redno letno skupščino, ki bo v torek, 20. marca, z začetkom ob 17. uri v salonu hotela Pošta na Jesenicah. Pred začetkom bodo prikazali barvne diapozitive najlepših nasadov rož in parkov v Sloveniji. Poleg običajnega dnevnega reda bo zanimivo kviz tekmovanje, na katerem se bodo podmladki jeseniških osnovnih šol pomerili v znanju o rožah. Po skupščini bo za zabavo in ples igral trio Karla Stane.

V petek, soboto in nedeljo je bila v Zasipu že sedma tradicionalna »mala zimska olimpiada«. Tokrat je bila novost slavnostna otvoritev s prižigom tekmovalnega ognja.

MAKS MEDJA: V MARTULJKOVI SKUPINI JE NAJLEPŠI GORSKI SVET

Postaja gorske reševalne službe Jesenice slavi letos lep in pomemben jubilej 60-letnico ustanovitve. V vsem tem obdobju člani službe opravljajo najbolj humano delo: rešujejo alpiniste in planince iz objema smrti v prepadnih stenah in na planinskih poteh. Za požrtvovalne reševalce so najlepši trenutki takrat, ko rešijo dragoceno življenje. Pozabljeni so hudi napori, potoki znoja in nevarnosti, ki jih morajo nemalokrat tvegati.

Gorska reševalna služba pa v današnji družbenopolitični skupnosti ni postavljena le za reševanje iz sten, temveč odigra v vse bolj pomembno vlogo pri najrazličnejših elementarnih nesrečah, zemeljskih plazovih, poplavih, pri reševanju iz gondol, gorečih stolpnih in še bi lahko naštevali.

Tako pri postaji GRS Jesenice, kot pri nekaterih drugih v jeseniški občini, je več zaslužnih članov, ki so z zlatimi črkami zapisani v zgodovini razvoja te humane dejavnosti, ki je vseskozi povsem ljubiteljska, brezplačna. Nekaj najbolj prizadevnih gorskih reševalcev bomo predstavili v naslednjih številkah Železarja. Pobudnik za to predstavitev je bil dose-danji načelnik postaje GRS Jesenice Pavle Dimitrov, s katerim sva obiskala najprej člane, ki so že več kot petdeset let gorski reševalci.

Prvi obisk je bil namenjen MAKSU MEDJU na Hrušici, sicer pa po rodu Jeseničanu. Več kot pol stoletja je zvest gorski reševalni službi. Vesel je bil naše obiske. Sedmo skupaj v prijetnem domačem stanovanju, kajti sedaj je veliko doma. Nesreča pred leti ga je precej prizadela in težko hodi. 77 let je dopolnil lani v oktobru. Pogovoru z Maksom in Pavlom se pridruži še njegova žena, ki ima vsa leta izredno razumevanje za njegovo planinsko dejavnost in planinski svet, v katerem je prebil tisoče ur. Tudi sedaj ga večkrat odpelje pod vznožja vršacev, kjer mu pogledi hitijo v ta čudoviti svet. Pogovor kar nekam ne steče po pravi poti, Maks se posebno v zadnjih letih planinskih dogodkov težko spominja.

»Vedno je bila njegova največja odlika v gorah skromnost«, pravi Pavel Dimitrov. »Nikoli se ni postavil v ospredje, vedno je bil tih in skromen, požrtvovalen, vsi njegovi učenci še danes občudujemo njegove neverjetne vrline, skromnost pa je bila nad vsemi.«

Danes je Maksu včasih žal, da vseh teh doživljajev ni zapisoval. »Veliko je teh spominov, doživljajev, ki se naberejo v tolikih letih. Ja, takrat smo plezali drugače, bolj prosto. Kar branili smo se zabijati kline, kajti nismo hoteli oskruniti narave. Večja vrednost preplezanih smeri je bila prav v tem, da ni bilo že vnaprej zabitih klinov.«

Maks se je že v mladih letih navdušil za planinstvo in kasneje tudi za plezalni šport. Prvi koraki so ga vodili na Jelen-

kamen nad Jesenicami, pa v vse bolj zahtevne vrhove in stene domačih in tudi tujih gora. Bil je na Mont Blancu, na Matterhornu in drugih vrhovih, veliko novih smeri je preplezal.

Leta 1931 je vstopil v vrste gorskih reševalcev in od takrat dalje je sodeloval v številnih reševalnih akcijah, pomagal je svojim tovarišem v nesreči in drugim, ki so klicali na pomoč iz sten. Sodeloval je kot vodnik na raznih tečajih, na pohodih na Triglav in druge vrhove.

Na vprašanje, kako so reševali nekoč in kako je danes, je dejal: »Seveda je bilo takrat povsem drugače, reševanje je bilo težje. Nismo imeli ustreznih opreme. Imeli smo še vrvi iz konoplje. Zaradi slabe opremljenosti obiskovalcev gora so bile tudi nesreče pogostejše. Marsikdo ni preživel, ker je pomoč prišla prepozno. Danes je seveda reševanje drugačno, v veliko pomoč reševalcem je helikopter.«

Maks tudi v pogovoru ostaja skromen, redkobeseden. Z besedami ga dopolnjuje njegova zares razumevajoča žena. Zapisati moramo nasledno zanimivost, ki nam jo je povedala: »Ko sva se poročila, sva morala na njegovo željo sestaviti posebno pogodbo, da bo šel lahko vedno v gore, kadar bo hotel, da ne bom nikoli ugovarjala. Ta pogodba je menda še sedaj shranjena v muzeju v Železnarni. No, seveda sem se te pogodbe tudi držala. Vedno je imel pripravljen nahrbtnik, kadar je bilo treba, tudi ponoči, ko je moral oditi na reševalno akcijo.«

Ko se danes večkrat odpeljeta z avtomobilom s Hrušice, Maks najraje pogleda na mogočeno Špičkov skupino v Martuljku. V letih, ko je bil najbolj zaljubljen v gore, je imel prav te mogočne stene najraje.

»V Martuljkovi skupini je najlepši gorski svet. Kaj hočem, ta svet je tako lep, da ga ne moreš pozabiti in vedno se človek rad vrača, čeprav samo pod vznožje mogočnih sten.«

V mladih letih je prav v Martuljkovi skupini najraje plezal. Med prepadi so odmevali udarci kladiva, ko je zabijal kline v trde skale.

Tako se nam v tem pogovoru, kot na filmskem traku, odvija življenje Maksa Medja, velikokrat smo v negotovosti, kaj zapisati, da podatek zaradi oddaljenosti dogodka in slabšega spomina ne bi bil povsem nenatančen. Resnično po drobnih kamenčkih gradimo mozaik njegovega velikega prispevka našemu planinstvu, predvsem gorski reševalni službi. Marsikaj bi še lahko napisali, tudi to, da je bil vrsto let gospodar bivaka 3 in zavetišča GRS Jesenice v Španovem vrhu.

Doma hrani vrsto priznanj, ki jih je dobil za resnično požrtvovalno in vsestransko delo. Prejel je orden zaslug za narod s srebrno vvezdo, s katerim ga je odlikoval tovariš Tito. Prejel je vsa priznanja Planinske zveze Slovenije in Planinske zveze Jugoslavije in zlati znak gorske reševalne službe. Maks Medja je tudi zaslužni član postaje GRS na Jesenicah. Delo te postaje še danes izredno skrbno spremlja, udeležuje se skorajda vseh sestankov in občnih zborov jeseniških gorskih reševalcev. Kadar je doma, je seveda najbolj vesel, če ga kdo obišče in mu prav po planinski stisne roko. Vesel pa je tudi, če se ga njegovi nekdani plezalni tovariši planinci in drugi spominjo le s pozdravom na kartici, kjer so vsi podpisani. Redno spremlja tudi vse dosežke naših alpinistov in se veseli njihovih uspehov.

J. Rabič

Dopisujte

ZAHVALE

Ob izgubi dragega očeta, brata, starega ata, pradedu in strica

Ob boleči izgubi drage žene in mame

LOVRENCA MEŽNARCA RAJHMANOVEGA ATA IZ VRBE

se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem za izrečeno sožalje in podarjene vence in cvetje.

Prisrčna hvala dr. Rojčevi, ki mu je z obiski na domu pomagala lajšati bolečine. Posebno se zahvaljujemo vsem sosedom in vaščanom za vsestransko pozornost in denarno pomoč.

Zahvaljujemo se sodelavcem delovne organizacije Veriga Lesce za podarjeni venec, oktetu iz Breznice za zapete žalostinke, kakor tudi nosilec gasilskega praprora in vsem drugim za izkazano pozornost in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Vsem še enkrat hvala.

Vsi njegovi

Ob smrti drage sestre in tete

MARIJE CEGNAR

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, stanovalcem bloka na Cesti revolucije 7 in družini Bizjak za nesebično pomoč v času življenja ter smrti ter vsem za darovano cvetje ter drugo pomoč.

Hvala pevcem za zapete žalostinke in vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

Ob izgubi drage mame, babice, prababice in sestre

MARIJE SUŠNIK roj. SLAMNIK

se najtopleje zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečena ustna in pisna sožalja ter za podarjeno cvetje in vence.

Posebej se zahvaljujemo osebju internega oddelka Bolnice Jesenice za zdravstveno nego in dr. Schmitzerjevi za obiske na domu.

Zahvaljujemo se kolektivu Kovina in frizerskemu salonu Hudrič za podarjena venca in denarno pomoč.

Najlepša hvala pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev za zaigrano žalostinke in vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti.

Žalujoči vsi njeni

Vsem sodelavcem in sodelavkam vzdrževanja na Javorniku in sindikatu TOZD Vzdrževanje se najlepše zahvaljujem za vsa prejeta darila ob odhodu v pokoj. Sodelavkam in sodelavcem želim veliko delovnih uspehov.

Avguština Oblak

Ob odhodu v pokoj se sodelavcem iz brusilnice prisrčno zahvaljujem za darilo, ki sem ga prejel in mi bo lep in trajen spomin na kolektiv. Vsem še enkrat hvala.

Anton Zalokar

Vsem sodelavcem in sodelavkam TOZD Žebljarna se najlepše zahvaljujem za vso pozornost, denarno pomoč in izrečena sožalja ob prerani smrti sestre Albin.

Se enkrat vsem iskrena hvala.

Vencelj Lapanja

Občinskemu odboru ZZZ NOV Jesenice se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem življenjskem jubileju.

Aleksander Petrovič-Aco

REŠITEV KRIŽANKE IZ 8. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

Ostržek, atletika, Aran, rast, Primož, ral, humus, narek, Ram, otolit, Branko Šömen, rana, CR, Praga, tonika, SH, GT, Ypres, bol, Sid, KT, dar, are, dlaka, pi, Ober, ionosfera, RR, Kar, Mubarak, Stones, očka, Alemani, tanin, Seurat, naravoslovec, krona, čut, Sn, krama, zlet.

UGANKARSKI SLOVARČEK

AKAN — afriška jezikovna skupina
AKRIBIJA — vestnost, skrbnost
EBOLI — ženska oseba iz opere Don Carlos
RAJTER — naša nekdanja igralka in pevka (Dunja)

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 10. marca, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:
SPECERIJA Bled — Supermarket Union, Titova 22, Jesenice in
ROŽCA — sam. trgovina 9, Bokalova 5/a, Jesenice.

DEŽURNA LEKARNA

V marcu je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna v Radovljici.

NOV URNIK OBISKOV V BOLNICI

DO Gorenjska bolnišnica, TOZD Bolnica Jesenice, objavlja s 1. marcem 1984 nov urnik obiskov pri bolnikih v Bolnici Jesenice, in sicer:
— ob torkih, četrtek in sobotah od 14.30 do 15.30,
— ob nedeljah in praznikih od 13.30 do 15. ure.

GLEDALIŠČE TONE ČUFAR

PETEK, 9. marca, ob 19.30: Carlo Goldoni: SLUGA DVEH GOSPODOV — komedija — predstava v okviru praznovanja 8. marca.

SOBOTA, 10. marca, ob 19.30: Carlo Goldoni: SLUGA DVEH GOSPODOV — komedija — predstava v okviru praznovanja 8. marca.

NEDELJA, 11. marca, ob 10. uri: Jana Kolarič: FESTIVAL ROPOTULJ, ZVONCEV IN KUHINJSKIH LONCEV — mladinska igra — gostovanje v Ribnem.

TOREK, 13. marca, ob 19.30: Carlo Goldoni: SLUGA DVEH GOSPODOV — predstava za abonma in za izven (abonma, ki je bil prestavljen).

SREDA, 14. marca, ob 19.30: Carlo Goldoni: SLUGA DVEH GOSPODOV — predstava za abonma in za izven (abonma, ki je bil prestavljen).

RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE

V dneh od 10. do 21. marca si lahko vsak dan od 9. do 19. ure ogledate razstavo ročnih del pod skupnim naslovom »APLIKACIJE«. Svoje izdelke predstavlja 27 izdelovalk.

RAZPIS LETOVANJ IN SEMINARJEV ZA DRUŽINE Z DUŠEVNO PRIZADETIMI OTROKI

Splošni pogoji, ki veljajo za letošnje seminarje in letovanja, so za starše naslednji:

1. Izpolniti je treba prijavnice, ki jih dobite pri tajnici društva.
2. Letovanja oz. seminarja naj se udeležita oba starša (in zdrav bratec ali sestra) duševno prizadete osebe, ne pa bližnje in daljno sorodstvo).
3. Prednost za letovanje imajo starši, ki so že obiskali oba seminarja (Črna, Pohorje) in ki doslej še niso koristili naših uslug.
4. Ob vpisu bo pobrana tudi akontacija 500 din. V primeru bolezni bo potrebno takoj sporočiti društvu, da ne boste odšli na letovanje oz. seminar.
5. Rok za prijavo je do 15. aprila letos.
6. Podrobnejša navodila dobite pri tajnici društva.

Letos so razpisani naslednji seminarji in letovanja:

I. Začetni seminar v Črni za en teden predvsem za predšolske duševno prizadete osebe. Termin: 26. maja, 8. in 15. septembra. Cene so subvencionirane za odrasle 2.000 din in zdravega otroka do deset let 1.500 din. Zankrat prevoza ni.

II. Nadaljevalni seminar na Pohorju (dom PTT) za poglobljanje strokovnega dela z otroci in starši za tiste, ki so bili že na začetnem seminarju v Črni. Termin: 9. in 23. junija. Seminar bo trajal teden dni. Cene za odrasle so 2.000 din, za zdrave otroke pa 1.500 din. Prevoza ni.

III. Celinsko vodeno enotedensko letovanje v Porentovem domu v Kranjski gori za odrasle zmerno, težje in težko duševno prizadete osebe, ki niso vključene v nobeno obliko družbeno organiziranega varstva ali dela. Termin: 16. in 23. junija in 7. julija. Cena za enotedensko bivanje je 3.000 din oz. 2.500 din za zdravega otroka do deset let starosti. Za tiste, ki bi letovali drugje, je cena za odraslo osebo 4.500 din, oz. 3.000 za otroke. Prevoza ni.

VI. Letovanje na morju v Umagu za tiste, ki so že obiskovali predhodne seminarje. Prednost imajo tisti, ki v naši organizaciji še niso bili na morju. Termin: še niso znani, predvidevajo pa se v mesecu juniju in septembru. Cena za enotedensko bivanje bo 3.000 din, oz. 2.500 din za otroka do deset let (oz. 4.500 din in 3.000 din za tiste, ki so že koristili te usluge). Prevoza ni.

V. Začasna oddaja duševno prizadetih oseb v Zavod: za starejše od sedmih let in toliko samostojne, da že lahko bivajo v skupini ter so vodljivi in pokretni. S tem bi razbremenili starše v času dopusta ipd. Termin: so v zavodu Matevža Langusa v Kamni gorici od 30. junija do 8. julija in v Črni na Koroškem od 4. do 14. avgusta. Prevoz ni organiziran, oskrba brezplačna.

Za vsebino letovanj in seminarjev se bomo naknadno dogovorili s prijavitelji na sestanku, kjer bodo dobili še ostala podrobna navodila. Ob koncu naj le poudarim, da v vseh naštetih oblikah seminarjev in letovanj duševno prizadete osebe letujejo brezplačno, cene so navedene le za starše in zdrave brate, sestre, vendar so tudi te regresirane. Velja načelo, da starši poravnajo stroške bivanja v matičnem društvu, le-ta pa Zvezi društev v Ljubljani. Prevoz bo organiziran glede na število prijav in ustrezne termine, sicer pa ne. Za oddajo otroka v zavod je obvezen tudi zdravniški pregled. Vsem staršem duševno prizadetih oseb toplo priporočamo, da se čimprej odločijo, kako bodo preživeli svoj dopust — naša vrata so vam odprta, zglasite se čimprej!

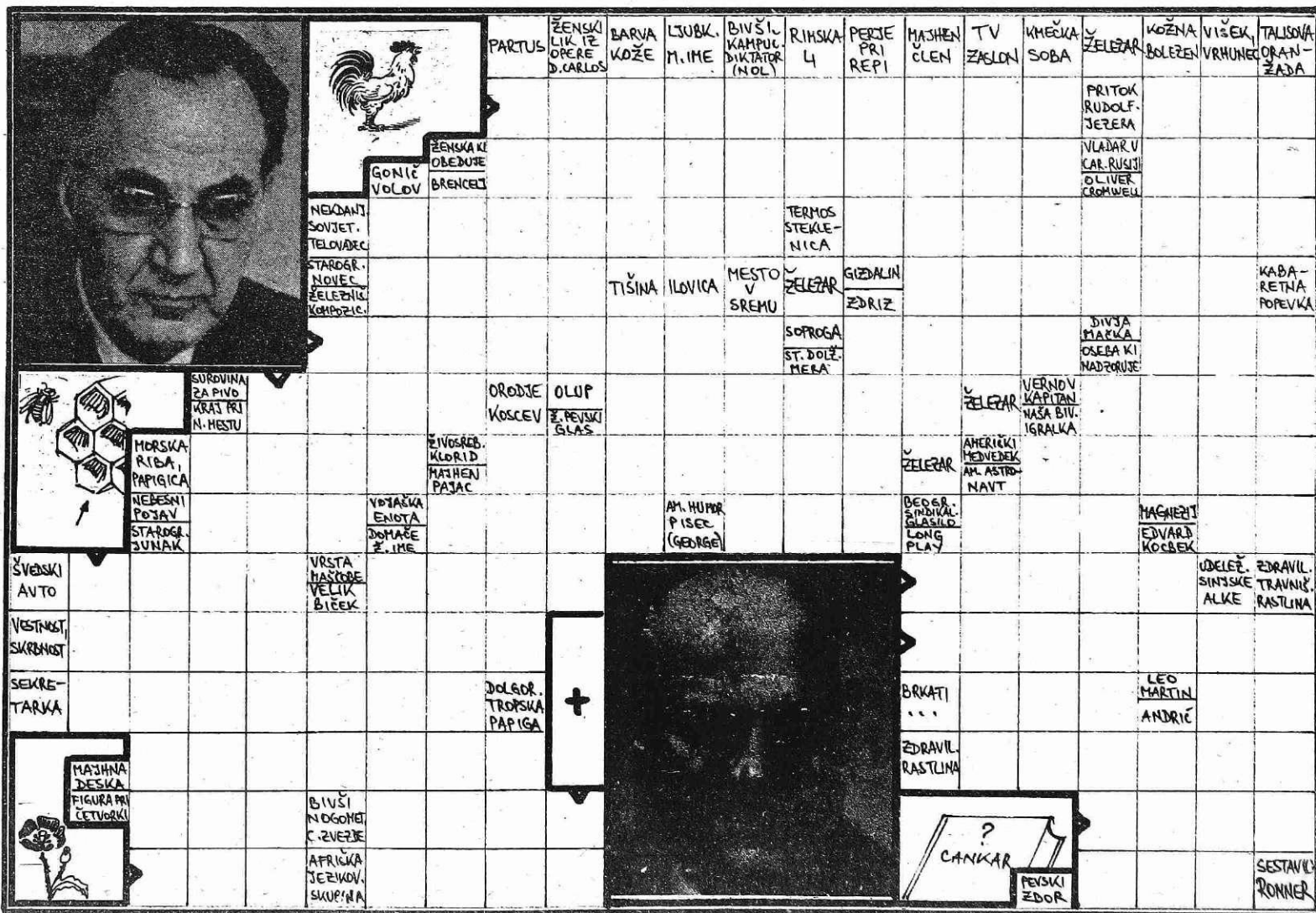
IO Društva za pomoč
DPO Jesenice

Komisija za delovna razmerja TOZD Vzgojnovarstvene organizacije Jesenice objavlja

dela in naloge HIŠNIKA

Pogoj: KV delavec — sposoben opravljati razna vzdrževalna dela; posebni pogoj: vozniški izpit. Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Poskusno delo: dva meseca. Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izobrazbi v osmih dneh po objavi na naslov: VIZ TOZD Vzgojnovarstvena organizacija Jesenice, Tavčarjeva 21, s pripisom: »za komisijo za delovna razmerja«.

Letošnji, 19. zimski spominski pohod na Stol je potekal po planinah pod Stom (foto J. Rabič)

V TRETJEM POSKUSU ZMAGA

Jesenice — Olimpija 2:0
(2:0, 0:0, 0:0)

Dvorana v Podmežakli, gledalcev 3000, sodniki Jakič (Ljubljana), Dremelj in Rozman, oba z Jesenice; strelci: 1:0 M. Horvat 15., 2:0 Klemenc 17. minuta; izključitve Jesenice 14 min., Olimpija 14 min.

Ko boste prebirali te vrstice, bo že znano, ali je v četrtem superfinalnem dvoboju Olimpija osvojila naslov državnega prvaka za sezono 1983-84, ali pa bo šele peto, zadnje srečanje na Jesenicah, odločilo, kdo bo osvojil letošnjo lovoriko.

Cepur je po končanih dveh prvenstvenih delih kazalo, da bodo Jeseničani zlahka osvojili naslov, pa je olimpiada v Sarajevu postavila vse na glavo. Jeseniški hokejisti so že v prvem sklepem poskusu doživeli poraz, sicer po streljanju kazenskih strelcov, 4:6, pred tednom dni pa so izgubili tudi v drugem superfinalnem derbiju v Ljubljani z 2:7. Tako je Olimpija povedla z 2:0. Očitno je bilo namreč, da so dvajsetkratni prvaki povsem izven forme, na prvih dveh dvobojih pa se niso trudili tako, kot smo bili vajeni. Nekateri so se sicer borili kot levi, drugi igralci v jeseniških vrstah pa so bolj opazovali, kaj se okrog njih dogaja in da bo zmaga prišla sama od sebe.

Pred tretjim dvobojem, ki je bil to nedeljo pred TV kamerami v Podmežakli, je trener Boris Svetlin dejal: »Če bodo moji igralci zaigrali vsaj malo bolj borbeno in pokazali kanček tiste znane jeseniške trme, nam uspeh ne more uiti.« To se je tudi zgodilo. Jeseniški hokejisti so pred domačim občinstvom zaigrali bolj angažirano in borbeno in že v prvi tretjini povedli

z 2:0. Tudi v nadaljevanju so imeli več priložnosti, vendar so imeli Ljubljanci v vratih odličnega D. Lomovskega, ki jih je rešil hujšega poraza.

Res je sicer, da je bila igra domačinov daleč od tiste prave jeseniške, ki smo jo bili vajeni v letošnji sezoni, vendar je bil napredek očiten. Če naši igrajo borbeno, pokrivajo Ljubljance bolj trdo, zato ti ne morejo razviti svoje precej hitre in kombinatorne igre. Po našem mnenju je to ključ, ki lahko odklene ljubljanske trdnjavo, res pa je, da je potrebno za tak način igre veliko telesnih moči.

Tako je po tretjem superfinalnem dvoboju in zmagi Jesenic ostala dilema, ali je bil to le žarek upanja jeseniških hokejistov, ki so sicer dokazali, da niso slabši od Olimpije, čeprav sta vodstvo 2:1 in dejstvo, da bo četrto srečanje, ki je hkrati lahko tudi odločilno, na ljubljanskem ledu, dve ogromni prednosti. Če bi naši v četrtem poskusu zmagali, bi bil to izjemen uspeh in dokaz več, da sta bila prva dva poraza le trenutna slabosti. Izenačenje na 2:2 pa še ne bi pomenilo, da so Jeseničani tudi prvaki, kajti hokej je igra, v kateri so možni nepričakovani preobrati. Lep dokaz je prav letošnja sezona, v kateri so bili naši veliko boljše od Olimpije, v sklepem delu pa so Ljubljanci pokazali več in si zagotovili precejšnjo prednost.

V tem trenutku je izid četrtega dvoboja znan. Če so zmagali Ljubljanci, jim športno čestitajmo, če pa so naši napravili podvig, pridimo v soboto v dvorano v Podmežakli in v športnem duhu pomagajmo jeseniškim hokejistom, ki še kako potrebujejo pomoč svojih navijačev. D.

TEČAJ ALPSKEGA SMUČANJA

PZ ZVUTS Jesenice organizira deseturni tečaj alpskega smučanja. Cena tečaja je 600,00 din. Prijavite se na ZTKO Jesenice, Ledarska 4, do 14. marca.

Pričetek tečaja bo predvidoma 19. marca v Mojstrani.

PZ ZVUTS

Komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata Železarne skupaj z PZ ZVUTS organizira deseturni tečaj alpskega smučanja.

Za delavce TOZD in delovnih skupnosti Železarne je cena tečaja 300,00 din.

Prijavite se na sindikat Železarne do 14. marca do 13. ure, nakar bo v sejni sobi sestanek z vsemi, ki bi želeli izpopolniti svoje znanje smučanja.

Pričetek tečaja bo predvidoma 19. marca v Mojstrani.

Komisija za športno rekreacijo

1. — SLOVENSKA KOŠARKARSKA LIGA — ŽENSKÉ

KK POMURJE : KK JESENICE 68:62 (33:36)

Jeseniske košarkarice so v soboto, 3. marca, v Murski Soboti napravile še en spodrsilaj. V gostih jih je premagala ekipa Pomurja, in sicer s šestimi točkami razlike, čeprav so Jeseničanke to isto ekipo doma odpravile s 30 koši razlike. Sobotni poraz sicer ni prinesel spremembe na lestvici, kjer so naše košarkarice še vedno druge, vendar si do konca prvenstva ne smejo privoščiti nobenega neprijetnega presenečenja.

Tekmo so izgubile predvsem po svoji krivdi, zaradi resnično slabe igre in premajhne angažiranosti na igrišču. Obenem se je še enkrat pokazalo, da v košarki tudi v republiških ligah še vedno igra veliko vlogo uigranost ekipe in rutina.

Za jeseniško ekipo so točke dosegli: Vavpotič 24, Vuleta 19, Smolej 4, Lah 4, Deretič 2, Vrdoljak 9.

V.

SMUČARSKI SKOKI

Konec preteklega tedna so se smučarji skakalci pomerili skoraj v vseh starostnih kategorijah doma in v tujini. Najdlje, na tekmi za TV POKAL v Sapporu, je nastopil član jeseniške OZSO Rajko Lotrič. Ob odsotnosti najboljših, ki so sodelovali na tekmah za svetovni pokal v Lahtiju, je bil Rajko na prvi tekmi 19., na drugi pa 21.

Mladinec Grega Peljhan je v soboto in nedeljo, 3. in 4. marca, sodeloval na dveh tekmah za pokal Cockte. V Ljubnem je v konkurenci 29 starejših mladincev osvojil odlično drugo mesto, dan kasneje pa v Mislinji med člani — v odsotnosti reprezentantov — tretje mesto. Obakrat je zmagal Kranjčan Stin.

Republiško prvenstvo za mlajše pionirje, ki bi moralo biti v Predmetju na Primorskem, je zaradi vremenskih razmer odpadlo že drugič zapored, kljub temu pa so tekmovalci iz Zirovnice, Jesenic in Bleda bili dvakrat kar uspešni. Na tekmi za pokal Cockte za starejše pionirje v Celju, kjer je zmagal Pušnik iz Titovega Velenja, sta se mlajša pionirja Petek in Gašperin uvrstila na četrto in šesto mesto ter tako kar malo nepričakovano prispevala 22 Cockte točk za ekipo Zirovnice-Jesenice. Uvrstitve ostalih tekmovalcev Zirovnice niso znane. Primož Triplat iz ekipe SK Bled pa je na mednarodnem tekmovalstvu v Celovcu med mlajšimi pionirji zasedel odlično četrto mesto kot najboljši v skromnem jugoslovanskem zastopstvu, drugi Blejec Valant je bil 19. Zirovnčani na to gostovanje niso bili vajljeni.

Starejši cicibani so se pomerili na republiškem prvenstvu v Braslovčah. Sodelovalo je sedem Zirovnčanov, njihove uvrstitve pa nam niso znane.

Na drugi tekmi za pokal Cockte so se zbrali tudi mlajši cicibani. V Strahovici pri Mengšu se jih je zbralo 56, zmagal pa je Zupančič iz Zirov. V ekipi Zirovnice, kateri je priključena tudi sekcija Begunje, je bil najboljši Zupan iz Zapuž, ki je osvojil 25. mesto, Kajdiz je bil 28., Bukovec 29., Pavčič 45. in Kokalj 47. Skromnejši rezultati najmlajših so bili pričakovani, saj so vsi po vrsti začetniki, vendar je med razmeroma številno skupino nekaj fantov, ki obetajo, da bodo kmalu po poti nekaterih uspešnih starejših vrstnikov.

M. G.

PRVENSTVO DELOVNE SKUPNOSTI E-TKR-NG V KEGLJANJU NA LEDU

V četrtek, 23. februarja, in 1. marca je v športni hali v Podmežakli potekalo prvenstvo delovne skupnosti E-TKR-NG v kegljanju na ledu v organizaciji komisije za šport in rekreacijo in s pomočjo Jožeta Klinarja, za kar se mu najlepše zahvalujemo. Podobnega sodelovanja si še želimo, kajti s tako organizacijo so stroški tekmovalstva minimalni. Nastopilo je 35 moških in 14 žensk ali skupno 10 % zaposlenih v delovni skupnosti.

REZULTATI:

ŽENSKÉ: 1. Leda Štern 32 točk, 2. Olga Milnar 29, 3. Maja Junež 29, 4. Andreja Mahnič 27, 5. Metka Koblar 24, 6. Živa Komac 20, 7. Milica Šega 19, 8. Diana Azman 17, 9. Branka Rebolj 16, 10. Milena Lužnik 13, 11. Pika Mlačnik 12, 12. Neda

Karba 12, 13. Bogdana Hribar 8, 14. Justa Kralj 7 točk.

MOŠKI: 1. Alojz Babnik 59 točk, 2. Ivan Malek 53, 3. Ivan Klinar 49, 4. Branko Bulovec 45, 5. Darko Oblak 44, 6. Peter Kikelj 42, 7. Alojz Mestek 42, 8. Anton Beton 40, 9. Miloš Ferik 39, 10. Janez Babič 39, 11. Alojz Kerštan 38, 12. Janez Lesnik 36, 13. Tomaž Tomazin 32, 14. Sašo Pernuš 31, 15. Tone Rebolj 31, 16. Božo Černe 27, 17. Zare Lozar 27, 18. Tina Pretar 26, 19. Igor Logar 26, 20. Aleš Lagoja 26, 22. Zvone Kalan 25, 22. Tone Čop 25, 23. Franc Bratun 24, 24. Martin Pazlar 23, 25. Stanko Eržen 23, 26. Branko Kocjan 22, 27. Emil Azman 19, 28. Janez Tušar 17, 29. Marjan Bernot 14, 31. Sašo Sodja 13, 32. Alojz Vtič 6, 33. Franjo Kragolnik 5, 34. Riko Noč 4, 35. Mirko Podgoršek 1 točka.

PRVENSTVO ŽELEZARNE V KEGLJANJU NA LEDU ZA LETO 1984

Tekmovalje bo ekipno in za posameznike, v moški in ženski konkurenci. Ekipa pri moških šteje pet tekmovalcev, pri ženskah tri tekmovalke. Registrirani tekmovalci imajo pravico nastopa, vendar v ločeni skupini. Tekmuje se po pravilih zveze za kegljanje na ledu. Število tekmovalcev je neomejeno.

PRIJAVE SPREJEMA VODJA TEKMOVANJA NA TEKMOVALIŠČU V HALI V PODMEŽAKLI (JOŽE KLINAR). PRI PRIJAVI IMEJTE S SEBOJ IZKAZNICO O VSTOPU V ŽELEZARNO.

RAZPORED:

- ponedeljek, 12. marca, od 15. do 20. ure,
- torek, 13. marca, od 15. do 20. ure,
- sredo, 14. marca, od 9. do 12. in od 15. do 20. ure,
- četrtek, 15. marca, od 15. do 20. ure,
- petek, 16. marca, od 9. do 12. ure in od 15. do 20. ure,
- sobota, 17. marca, od 9. do 12. ure.

DVE MEDALJI STEFANOVSKI

V nedeljo, 4. marca, je bilo v Zagrebu že 14. tradicionalno tekmovalje za pokal 8. MAREC, ki ga vsako leto organizira Gimnastična zveza Hrvatske v počastitev dneva žensk. To pot je bilo tekmovalje v lepi telovadnici Fakultete za fizičko kulturo, bilo pa je tudi eno od kvalifikacijskih tekmovalj za uvrstitev na državno prvenstvo za mlajše mladinke in izbirno tekmovalje mladink in članic zveznega razreda za uvrstitev v državno reprezentanco, ki naj bi to pomlad sodelovala na nekaterih mednarodnih tekmovaljih v evropskih državah.

Tekmovalje mladink in članic v dopoldanskem času je bilo močno okrnjeno, ker so skoraj vse najboljše tekmovalke zbolele za gripo. Od pričakovanih 12 članic so tekmovalle samo štiri in med temi nobena iz Slovenije. Med mladinkami pa so bile samo tri Slovenke iz ljubljanske gimnastične zveze: Mojca Murn z drugim mestom in Mirjan Petek s petim mestom pa sta med izbrankami za državno reprezentanco.

Popoldanska tekma mlajših mladink je bila mnogo bolj zanimiva, saj je nastopilo kar 58 tekmovalk iz 20 društev in klubov športne gimnastike iz Srbije, Vojvodine, Bosne in Hercegovine, Slovenije in največ s Hrvatske. Jeseničanke: Sandra Stefanovska, Dagmar Brajković, Borka Krejič, Milica Kos, Irena Bertonec in najmlajša osemletna Sandra Možina, so se na prvi splošnodanski tekmi kar dobro držale, čeprav se niso v tekmovalni formi, ki je planirana šele v drugi polovici aprila. To se jim je najbolj poznalo na zadnjem orodju — gredi, kjer so vse po dvakrat padle z orodja. Zato so pa na prvih treh orodjih tekmovalke solidno.

Tekmovalci so pričeli kot prve v parterju in so bile ocene zaradi tega nekoliko nižje kot pri kasnejših nastopih slabših tekmovalk. Zaradi slabega sojenja parternih vaj je bilo tudi največ pritožb. Kljub temu je Sandra Stefanovska prejela za izredno lepo izvedeno in težko vajo visoko oceno 9,25 točk. Enako oceno je prejela tudi telovadka Zelene jame Tina Matoh, najvišjo oceno 9,30 pa članica Partizana Sp. Šiška Bojana Šipčič, ki je tako osvojila zlato medaljo, Stefanovska pa srebrno, ker je bila v mnogobojno boljše, uvrščena na peto, Matohova pa na šesto mesto. Brajkovičeva je v vaji prvič izvedla salto z obratom 360 stopinj (šrabo) in premagala strah pred tem elementom, tako da tudi lahko pričakuje lepše ocene v tej disciplini.

Preskok je bil za Jeseničanke najuspešnejše orodje. Zlato medaljo je osvojila z oceno 9,0 točk Stefanovska pred Matohovo z isto oceno, Brajkovičeva pa je bila z oceno 8,80 točk peta, čeprav je bil njen skok zagotovo vreden najvišje ocene med vsemi tekmovalkami. Kljub pritožbi trenerja je ostala brez medalje.

Najbolj skromne po znanju so Jeseničanke na bradlji. Temu primerne so bile tudi nizke ocene. Najvišjo je prejela Brajkovičeva 7,95 točk, Stefanovska pa 7,9 točk, ostale pa so bile še nekaj desetink točke slabše. Izkazala pa se je najmlajša, ki je med Jeseničankami tudi edina izvedla stoji na rokah na višji lestvini, kar je za mlajše mladinke obvezen element »B« težine in če tega ni v vaji, izgubi tekmovalka 0,7 točke. Ko si bo Stefanovska izboljšala vajo še na bradlji s stoji in še kakšnim težjim elementom, bo lahko kandidirala za kolajne tudi v mnogoboju, ker je na ostalih treh orodjih med najboljšimi.

Četrto orodje je bila za Jeseničanke gred, kjer so bile po tradiciji vedno dovolj dobre. To pot pa so kar po vrsti padale z gredi, vsaka po dvakrat. Stefanovski je gred ob parterju najboljše orodje, ki ga tudi najraje telovadi. Žal je že pri težkem naskoku »B« težine padla in nato še med vajo pri akrobatskem elementu »C« težine, oboje pa je na ogrevanju izvedla dokaj sigurno. Bila je premalo zbrana, kar je pri tem orodju najpomembnejše. To je veljalo tudi za Ljubljankanke, ki se jim ni godilo na gredi nič bolje kot Jeseničankam. Nasprotno pa so Zagrebčanke za-

blestele prav na gredi in med prvo peterico so bile kar štiri in tudi vse tri medalje so ostale v njihovih rokah. Že pri ogrevanju je bilo videti, da se za gred tudi dobro psihično pripravljajo. Med pripravo se med seboj ne pogovarjajo, vsaka vadi svojo vajo na parketu, trenerji pa jim le malo pomagajo. Najpomembnejša je pa individualna priprava in koncentracija pred nastopom. Tega se bodo morale navaditi tudi Jeseničanke, če bodo želele biti na gredi uspešnejše kot to pot.

REZULTATI:

Mlajše mladinke (58): mnogoboj: 1. Bojana Šipčič (LGZ) 35,75, 2. Iva Čutura (Novi Zagreb) 34,65, 3. Milica Remetič 34,50, 4. Mojca Zamuda (obe LGZ) 34,45, 5. Sandra Stefanovska (Jes.) 34,30, 6. Tina Matoh (LGZ) 34,20, 15. Dagmar Brajković (Jes.) 33,00, za ostale Jeseničanke so znane samo dosežene točke: Borka Krejič 30,15, Irena Bertonec 29,85, Sandra Možina 29,30, Milica Kos 28,05.

POSAMEZNA ORODJA:

PRESKOK: 1. S. Stefanovska (Jes.) 9,0, 2. T. Matoh 9,0, 3. B. Šipčič 8,9, 4. M. ZAMUDA 8,9 (vse LGZ), 5. D. Brajković (Jes.) 8,8, BRADLIJA: 1. S. Dežlak 8,95, 2. B. Šipčič 8,85, 3. M. Zamuda (vse LGZ) 8,75, GRED: 1. I. Čutura 9,0, 2. Eberling 9,0, 3. A. Čutura (vse Zagreb) 8,95, PARTER: 1. B. Šipčič (LGZ) 9,3, 2. S. Stefanovska (Jes.) 9,25, 3. T. Matoh (LGZ) 9,25. MLADINKE: V. Puža (Zagreb) 35,55, 2. Mojca Murn (LGZ) 35,50, 3. Aleksandra Babič (Zagreb) 35,10.

ČLANICE: 1. Sučević 36,0, 2. Arbanas (obe Karlovac) 35,90, 3. Fišer (Zenica) 34,0.

L. M.

ZA »SVINJSKO GLAVO« V NEDELJO, 11. MARCA

V nedeljo, 4. marca, zjutraj je bil v Španovem vrhu snežni vihar, zato bo SMUČARSKO TEKMOVANJE ZA »SVINJSKO GLAVO« v nedeljo, 11. marca (ob vsakem vremenu).

OBVESTILO NOGOMETAŠEM

Nogometni klub Jesenice obvešča kadete in mladince, da je redna vadba na igrišču v Podmežakli vsak ponedeljek, sredo in petek s pričetkom ob 16. uri.

Sankanje na »mali zimski olimpiadi« v Zasipu (foto S. Kokalj)

JESENIŠKI PIONIRJI OSVOJILI TRI NASLOVE GORENJSKIH PRVAKOV

Precej let je že preteklo, odkar so jeseniški namiznoteniški igralci osvojili toliko naslovov gorenjskih prvakov kot tokrat, ko je bilo tekmovalje na Jesenicah. To je ponovni dokaz vztrajnega in zavzetega dela z najmlajšimi.

V veliki dvorani doma TVD Partizan na Jesenicah se je zbralo 32 pionirjev in 17 pionirk iz treh vodilnih klubov Gorenjske: Triglava in Save iz Kranja ter jeseniškega namiznoteniškega kluba, vključno z igralci Murove. Za štiri naslove prvakov Gorenjske so se borili pionirji in pionirke posamezno in v dvojicah. Proti pričakovanju so jeseniški pionirji in pionirke presenetili z zelo dobrimi igrami in zato tudi osvojili vse štiri naslove prvakov Gorenjske za leto 1984.

V skupini pionirjev je zmagal Goran Džukič pred Robertom Ferbežarjem, katerega je premagal po lepi in napeti igri v finalu z 2:1. Pred tem sta oba izločila favorizirana igralca Save Posedija oziroma Jenka. Favorit Joži Nemanič z Murove tokrat ni imel sreče in je nesrečno izgubil s Posedijem.

Tudi pionirke so presenetile. Zmagovalka je postala Barbara Markez, ki je v finalni igri gladko premagala lanskeletno prvakinjo Gorenjske Matjaševičevo iz Kranja z 2:1. Tudi tretje in četrto mesto je pripadlo Jeseničankama Lenčki Šavor in Mojci Smolej.

V dvojicah je bila premoč jeseniških pionirjev še prepričljivejša, saj sta se v finale uvrstili kar dve jeseniški dvojici pionirjev. Po dokaj izenačenih in napeti igri je zmagala dvojica Džukič-Ferbežar nad dvojico Pem-Smitnar. Dvojica pionirk Markez-Šavor pa je v finalni igri gladko z 2:0 premagala dvojico iz Kranja Matjaševič-Teran.

Upamo, da se bodo naši najmlajši tudi na republiškem prvenstvu primerno odrezali, čeprav zaradi njihove mladosti letos še ne moremo pričakovati pomembnejših uvrstitev.

V tem času je nastopala Zora Zalotar na republiškem selekcijskem turnirju članic SR Slovenije, kjer je osvojila tretje mesto.

(Š)

NA OBČINSKEM SINDIKALNEM PRVENSTVU V SANKANJU NAJBOLJŠI TEKMOVALCI ŽELEZARNE

V nedeljo, 4. marca, je občinski svet zveze sindikatov Jesenice priredil prvo sindikalno prvenstvo občine Jesenice v sankanju. Prvenstvo so najprej nameravali izvesti na sankski progi pri Savskih jamah v Planini pod Golico pred tednom dni, vendar so zaradi novozapadlega snega morali izbrati drugi datum. Izvajalci prvenstva, člani sankškega kluba Jesenice, so se naposled odločili, da tekmovalje izvedejo na stari cesti s Poljan. S pripravo proge so imeli kar dosti dela, vendar so vsem udeležencem omogočili enake pogoje za vožnjo od štarta do cilja. Ob tem se člani kluba še posebno zahvaljujejo za pomoč in sodelovanje družini Jenkole.

Kljub ne najboljše vremenu so se v nedeljo, 4. marca, prvenstva udeležili tekmovalci in tekmovalke iz trinajstih TOZD in OZD iz jeseniške občine, nastopil pa je tudi tekmovalec Društva upokojencev Jesenice. V ekipni

skupni uvrstitvi so bili najboljši predstavniki Železarne Jesenice.

REZULTATI:

Ženske do 30 let: 1. Sonja Vilman (Železarna), 2. Irena Smolej (Jeklarna), 3. Nevenka Stefan (Iskra Bl. Dobrava); 30 do 40 let: 1. Sonja Noč (Iskra Bl. Dobrava), 2. Marjeta Girandon (Kovin Jesenice), 3. Francka Markovski (Železarna); nad 40 let: 1. Vera Avbar (Železarna).

Moški do 25 let: 1. Roman Peterl (Železarna), 2. Željko Matiček (Kovin), 3. Franci Branc (LIP — TOZD Mojstrana); 25 do 35 let: 1. Miha Peterl, 2. Ivan Vilman (oba Železarna), 3. Zdravko Vilman (Kovinar Jes.); 35 do 45 let: 1. Martin Zvab (Jeklarna), 2. Peter Kikelj (Železarna), 3. Jože Čebašek (Kovin); nad 45 let: 1. Drago Dokl (Jeklarna), 2. Janez Smolej (Železarna), 3. Franc Legat (Jeklarna).

Ekipno: 1. Železarna Jesenice, 2. Kovin Jesenice. J. R.

NA SMUČARSKEM TEKMOVANJU OBRNTNIKOV NAJBOLJŠI JESENIČANI

Tudi v letošnji zimski sezoni se vrstijo številna smučarska tekmovalja. Uspehi našega alpskega smučanja v zadnjih letih očitno vse bolj spodbujajo vse ljubitelje tega športa, da na belih poljanah merijo svoje moči. Prejšnjo soboto, 3. marca, je bil pravi zimski smučarski praznik tudi za obrtnike in pri njih zaposlene delavce iz vse Slovenije. Pomerili so se na sedmem tradicionalnem smučarskem tekmovalju v veleslalomu. Udeležba je bila tekmovalna, saj se je prijavilo kar 726 tekmovalcev in tekmovalk iz 55 obrtnih združenj in združenj ter dveh sekcij prevoznikov in kemičnih čistilcev.

Glavni organizator tekmovalja je bila Zveza obrtnih združenj Slovenije, prireditelj pa tokrat člani Obrtnega združenja Jesenice. Da je tekmovalje tudi tehnično v redu potekalo, so poskrbeli člani Smučarskega kluba Kranjska gora. Udeleženci so tekmovali na treh različnih progah, razvrščeni v posamezne starostne kategorije. Med obrtniki ni manjkalo tudi znanih smučarskih imen, ki danes delajo v okviru posameznih obrtnih združenj. Tako so med drugim tekmovali Matevž Lukanc, Romana Lakota, oče in mati Bojana Križajca, pa Fric Detiček, Jaka Šporn in drugi.

Na slavnostni razglasitvi rezultatov so prvim desetim v posameznih kategorijah podelili medalje, najboljše ekipe pa so prejele pokale. Najbolj uspešni so bili predstavniki Obrtnega združenja Jesenice, ki so prejeli prehodni pokal, na drugo mesto so se uvrstili predstavniki obrtnikov iz radovljske občine, tretje mesto pa so zasedli obrtniki iz Tržiča.

REZULTATI:

ŽENSKÉ: skupina A: 1. Eva Casar (Ljublj. Moste-Polje), 2. Meta Urh (Radovlj.), 3. Nataša Čop (Jesenice); skupina B: 1. Nevenka Sladič (Jes.), 2. Jožica Režonja (Radovlj.), 3. Darja Maček (Železopromet Lj.); skupina C: 1. Romana Lako-

ta (Radovlj.), 2. Milena Košir (Jes.), 3. Maja Mali (Domžale); skupina D: 1. Andreja Bizjak (Jes.), 2. Marica Hovnik (Sl. Gradec), 3. Slava Zupančič (Kranj).

MOŠKI — skupina A: 1. Sašo Goltez (Domžale), 2. Franc Masrl (Kranj), 3. Davorin Urevc (Radovlj.); skupina B: 1. Marjan Skok (Domžale), 2. Aleš Dorink (Tržič), 3. Matjaž Šobr (Jes.); skupina C: 1. Jaka Šporn (Jes.), 2. Boris Limovšek (Domžale); skupina D: 1. Janez Valant (Ljublj. Vič-Rudnik), 2. Janez Šifrer in 3. Pavle Porenta (oba Škofja Loka); skupina E: 1. Matevž Lukanc (Tržič), 2. Andrej Peric (Hrast — Novo mesto), 3. Viktor Črno (Maribor-Tabor).

Skupni ekipni vrstni red: 1. Jesenice, 2. Radovljica, 3. Tržič.

J. R.